

VERHANDELING

OVER

HET DAMSPEL

DOOR

E. VAN EMBDEN.

AMSTERDAM. — JACQ. VAN CLEEF.

VERHANDELING

OVER HET

D A M S P E E L,

WAARIN DESZELFS AARD EN GRONDREGELEN, MITSGADERS
VERSCHILLENDE LOOP, ZAMENSCHIKKINGEN EN WER-
KINGEN PRAKTIKAAL AANGETOOND WORDEN.

VERRIJKT MET ONTRENT 200 PROEVEN VAN KUNSTIGE

POSITIEN EN SLAGEN,

WELKE DAARIN VOORGESTELD EN OPGELOST WORDEN.

OORSPRONKELIJK ZAMENGESTELD

DOOR

EPHRAIM VAN EMBDEN.

Nieuwe verbeterde Uitgave.

TE AMSTERDAM, BIJ
H. MOOLENIJZER, SENIOR.

1848. = 1910

VOORBERIGT

VAN DEN EERSTEN DRUK.

Dat het damspel onder de spelen, hedendaags in zwang, geene geringe plaats bekleed, en niet weinig tot eene verlustiging dient, geloof ik daaraan te moeten toeschrijven, dat het een dier spelen is, die alleen van het beleid en vernuft des spelers afhangen, en waaraan het lot of los geval geenerlei deel heeft.

Dit ook mag wel de reden zijn, dat eenige heeren liefhebbers van hetzelfde, mij goedgunstiglijk vereerende met de betuiging, dat ik de beoefening van hetzelfde tot een trap van volkomenheid gebragt heb, welke hen nog nimmer te voren gekomen is, mij voorgesteld hebben, of het niet doenlijk ware, dat ik over hetzelfde spel iets op papier ter neder stelde, en bij wijze van intekening uitgaf, ten einde hunne kunde in hetzelfde meerder licht bij te zetten, en tevens anderen, van mindere bekwaamheid daarin, in hunne liefhebberij verder aan te kweeken.

Dit zoo heusch voorstel niet onbeantwoord hebbende willen laten, heb ik mij de moeite niet ontzien, eenige uren ter voldoening aan hetzelfde te besteden,

en deze Verhandeling over het damspel, waarin deszelfs aard, oogmerk, uitgebreidheid, algemeene en bijzondere grondregels, mitsgaders verscheidene kunstige positiën en slagen, door eenige proeven aangetoond worden, zamen te stellen.

Ziedaar, mijne heeren! de gelegenheid, waarbij het toegekomen is, dat ik dit werkje vervaardigd heb, hetgeen ik thans de vrijheid neem u aan te bieden.

Ontvangt het met die goedgunstigheid, waarmede gij mij tot de onderneming van hetzelfde aangemoedigd hebt, en wilt, daar mijne pen zich nimmer zou hebben durven verlostouten, uit eigene beweging iets van dien aard ter drukpers over te geven, het onvolkomene, dat er in gevonden mogt worden, voor alle berisping, die verder als ter verbetering gaat, beveiligen.

E. VAN EMBDEN.

De tegenwoordige uitgever, mede willende voldoen aan het hem te kennen gegeven verlangen, om dit werk op nieuw te doen drukken, heeft, alvorens hiertoe over te gaan, den heer A. DE HEER, in den Beemster, vermaard kenner van dit spel, over de uitgave geraadpleegd, en het is, ten gevolge het gunstige oordeel van Zijn-Ed., dat hetzelfde heeren liefhebbers wordt aangeboden.

Amsterdam,

DE UITGEVER.

1 September 1848.

INHOUD.

EERSTE HOOFDSTUK.

*Over den aard, het oogmerk en eenige algemeene
grondbeginselen, mitsgaders gebruikelijkheden van
het damspel.* Bl. 1.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Over de uitgebreidheid van het damspel. » 16.

DERDE HOOFDSTUK.

*Over de bijzondere grondregels en vereischten van
het damspel.* » 22.

VIERDE HOOFDSTUK.

*Beredeneerde proeve van een geheel spel, waarin
aangetoond wordt, dat hetzelfde, naar de voren-
staande grondregels gespeeld, remise eindigt.* » 39.

VIJFDE HOOFDSTUK.

*Over drie dammen tegen eenen dam, benevens twaalf
proeven, waarvan de oplossingen in het negende
Hoofdstuk te vinden zijn.* » 65.

ZESDE HOOFDSTUK.

*Over vijf dammen tegen twee dammen, benevens twee
proeven deswege, waarvan de aanwijzingen in het
tiende Hoofdstuk te vinden zijn.* » 67.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Proeve of voorstel van vijftig partijen of damzetten, waarvan de aanwijzingen in het elfde Hoofdstuk, ieder op hun overeenkomstig nummer, gevonden worden. Bl. 69.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Voorstel van honderd partijen of zetten, waarvan de aanwijzingen in het twaalfde Hoofdstuk, mede op hun overeenkomstig nummer, gevonden worden. » 89.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Aanwijzing der twaalf proeven van drie dammen tegen eenen dam, voorgesteld in het vijfde Hoofdstuk. » 123.

TIENDE HOOFDSTUK.

Aanwijzing der twee proeven van vijf dammen tegen twee dammen, voorgesteld in het zesde Hoofdstuk. » 126.

ELFDE HOOFDSTUK.

Aanwijzing der vijftig partijen of damzetten, voorgesteld in het zevende Hoofdstuk. » 127.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Aanwijzing der honderd partijen of zetten, voorgesteld in het achtste Hoofdstuk. » 153.

VERHANDELING

OVER HET

D A M S P E L.

EERSTE HOOFDSTUK.

*Over den aard, het oogmerk en eenige algemeene
grondbeginselen, mitsgaders gebruikelijkheden
van hetzelfde.*

Aangaande de oorsprong en vinding van het damspel, heb ik, ondanks alle moeite daartoe aangewend, niets weten te ontdekken. Ja, zelfs eenige heeren, die zich te mijnen gevalle daartoe verledigd hebben, en wier gelegenheden tot het doorsnuffelen van oudheidkundige nasporingen die van mij ver te boven gaan, hebben mij niets zekers daarvan weten te berigten. Verscheidene schrijvers, die over de herkomst van velerlei kunsten, oefeningen, vermakelijkheden en spelen gehandeld hebben, nagezien zijnde, is mij wegens het damspel, eene oppervlakkige beschrijving daarvan uitgezonderd, niets gebleken, zoodat het klein genoeg, om iets historieels daarvan te melden, mij niet gebeuren mag. Genoeg, dat hetzelfde zeer algemeen bij de Turken en in *Polen* is, naar welke laatste landaard de manier van spelen, bij ons in gebruik, en waarover in dit werkje gehandeld wordt, het Poolsch damspel genoemd wordt.

De wijze ook, om hetzelfde met schut en rest te spelen,

waarvan ik het gebruik op zijne plaats zal aanwijzen, schijnt ook vrij algemeen te zijn, en vinden wij bij de andere natiën en bij de Franschen, onder de benamingen van *scut* en *va-tout* aangenomen.

Om op eene gevoelige wijze tot eene aanwijzing van sommige bijzondere grondregels van het spel over te gaan, dienstig tot eene handleiding, om hetzelfde met eenige kunde te leeren spelen, zal ik alvorens iets van den aard en het oogmerk van het spel zelve, en van deszelfs algemeene en vaste bepalingen en gebruikelijkheden hier ter neder stellen, opdat ook de zoodanigen, die in het spel ten eenen male onervaren zijn, een weg zullen weten te vinden, om, zonder andere voorbeelden, tot de beoefening van hetzelfde te kunnen geraken.

Het dambord is een gelijkzijdig vierkant veld, doorgaans ter hoogte en breedte van 14 à 15 duimen, in honderd vierkante vakken of ruiten, gelijk men dezelve gewoon is te noemen, en die van eene gelijke grootte zijn afgedeeld. Van deze ruiten, die naast elkander beurtelings van eene donkere en lichte kleur, bij voorbeeld, zwart en wit zijn, worden slechts de helft, dat is de 50, die van eenerlei kleur zijn, bespeeld. Men kiest doorgaans de donkere, omdat men, daaraan gewoon, er eene verbijstering in zou vinden, verkoos men op de witte te spelen, hoewel anderzins op zich zelve onverschillig.

Dit bepaald zijnde, om op de donkere ruiten te spelen, plaatst men het dambord in dier voege voor zich, dat de lijn der donkere ruiten, die overhoeks het dambord doorloopt, aan de linkerhand is.

Hier ter plaatse vind ik het reeds niet ondienstig, om eene afbeelding van het dambord in het klein te

plaatsen, en de ruiten, die men bespeeld, te merken van N°. 1 tot 50.

Eens en vooral zij hier in acht genomen, dat als ik bij het aanwijzen van voorbeelden zeg: A of B, waarmede ik de twee spelers onderscheiden zal, schuift, bij voorbeeld, 18 op 23, zulks te verstaan geeft, dat hij de schijf, op 18 geplaatst, op 23 doet overgaan, dewijl de ruiten zelve, hunne bepaalde nummers behoudende, niet van plaats veranderen. Ook dien ik hier vooraf te onderrigten, dat men, zoo wegens de proeven in dit hoofdstuk, als in het vervolg van dit werk voorkomende, in acht moet nemen, dat hetgeen ik zeggen zal van het spelen van A op die of die nummers, zulks ook, omgekeerd, gezegd kan worden van B, te weten, wanneer deze zijne schijven op nummers heeft staan, die in zulk eenen stand en betrekking met de schijven van A zijn, als waarin A zijne schijven omtrent die van B gesteld vindt.

Zonder dit hulpmiddel zou ik mijne begrippen en denkbeelden, wanneer de voorbeelden te pas komen, niet hebben weten uit te drukken, daar zulks mij nu in staat stelt, om den onervarene een wegwijzer en schets van onderwijs in de eerste algemeene bepalingen te geven, en, in het vervolg, den kundigen liefhebber eene aanwijzing te doen van sommige bijzondere grondregels, van eenige te zamenschikkingen van spelen, die voor *remise* gehouden worden, maar die gewonnen zijn, en van een aantal van 150 of meerdere gesteltenissen van spelen, die in het vervolg van dit werkje zullen voorkomen.

Elk der twee spelers speelt met twintig schijven, die van een ieder van onderscheidene kleur zijn; de een, bij voorbeeld, met zwarte, en de andere met witte schijven.

A plaatst zijne twintig schijven op de ruiten, gemerkt van N°. 1 tot 20, en B zijne twintig op de ruiten van N°. 31 tot 50. Beide spelen beurt om beurt.

Het *oogmerk* nu van het spel is, dat de een des anders schijven zoekt te vermeesteren en van het bord te slaan, in welk geval hij gezegd wordt te winnen, of wel te beletten, dat zijne schijven door zijne partij niet vermeesterd, of van het bord geslagen worden, of ook nog, dat men de laatste schuif behoudt, dewijl men, zonder al de schijven van zijne partij van het bord te slaan, somtijds in de gelegenheid kan geraken, dat men de schijven van zijne partij zoodanig kan besloten houden en vastzetten, dat hij geene schuif meer overig behoudt.

Gebeurt het, dat een spel op zoodanig eene wijze eindigt, dat geene der twee spelers al de schijven van zijne partij weet te bemagtigen, of vast te zetten, alsdan wordt zulk een spel voor ongewonnen of *remise* gehouden. Van het woord *remise*, als meest thans in gebruik, zal ik mij, om een ongewonnen spel er mede te beteekenen, in den loop van dit werkje, waar zulks te pas komt, bedienen.

De *marsch* of gang van eene schijf is voorwaarts, zoowel regts als links op de eerst tegenoverstaande opene ruit, doch nimmer benedenwaarts of terug.

Bij voorbeeld. Eene schijf op 18 staande, kan naar verkiezing, of op 23, of 24, zoo die beide open zijn, zich plaatsn.

Zoo eene schijf zich in eenen hoek geplaatst vindt, dan wijst het zich van zelve aan, dat dezelve niet anders, dan alleen regts of links spelen kan.

Bij voorbeeld. De schijf op N°. 1 kan niet anders als regts af, op N°. 6, en de schijf 10 niet anders

als links af, op 15 spelen, wel verstaande, dat de partij, die aan den benedensten regel van N°. 46 tot 50 zit, zoo hij eene zijner schijven op 10 brengt, ook die schijf 10 regts af op 5 spelen kan, gelijk hij ook, zoo hij eene schijf op 18 brengt, die schijf naar zijne verkiezing op 13 of 14, zijn zij ongedekt, vermag te spelen.

Dit is genoeg, om tot een regel en voorschrift van den gang van eene schijf, ten aanzien van al de overige ruiten, te verstrekken.

Wanneer eene schijf van A tegen eene schijf van B staat, die ongedekt is, zoo slaat hij (is het zijne beurt, om te spelen), die schijf van B, neemt dezelve weg van het bord, en plaatst zich op de ongedekte ruit, die de weggeslagene schijf ongedekt deed zijn, en tevens in den loop der lijn van de slaande schijf is.

Bijv. A en B hebben elk eene schijf, A op 23 en B op 28. A, moetende spelen, slaat met 23 tot op 34, en neemt 28 van B weg; want hoewel 33 mede eene ruit is, die 28 van B ongedekt laat, zoo vermag A nochtans niet op 33 te slaan, omdat die ruit niet in den loop der lijn is van zijne schijf 23.

Ontmoet nu A, na het slaan, eene volgende schijf van B, die door eene andere schijf gedekt is, dan kan hij niet verder slaan, maar wordt door de schijf van B, die over hem heen, op de ongedekte ruit, van waar hij kwam, kan heen slaan, in vergelding weggenomen.

Bijv. A heeft eene schijf op 23, en B drie schijven op 28, 39 en 45. A, moetende spelen, slaat met 23 de schijf 28 van B weg, tot op 34, doch stuitende tegen 39, die door 45 gedekt is, slaat B met 39 de schijf van A, nu op 34 geplaatst, weg, en komt op 28.

Doch zoo de schijf van A, na het slaan van eene schijf van B, nog eene volgende of meerdere schijven van B ontmoet, die ieder van dezelve ongedekt zijn, dan vervolgt A met slaan, tot zoo lang hij geene schijven van B in zijnen weg meer ontmoet, of die eindelijk gedekt vindt.

Bijv. In het eene geval.

A heeft eene schijf op 17 en B vijf schijven, op 23, 24, 33, 42 en 46. A, moettende spelen, kan nu met 17 de schijven 23 en 24 wegslaan, in welk geval hij op 19 blijft stand houden, dewijl hij daar geene ongedekte schijven van B, hetzij op 14 of 25, meer ontmoet.

In het andere geval.

Zoo hij met 17 de schijven 23 en 33 slaat, alsdan stuit hij tegen 42, die door 46 gedekt is, en wordt door 42 terstond wederom weggeslagen.

Deze voorbeelden toonen ook aan, dat eene schijf, als er op verschillende wijzen een gelijk getal van schijven kan geslagen worden, slaan mag diegene derzelven, welke hij, die slaat, verkiest.

Wijders doet het eerste dezer twee voorbeelden ook zien, dat eene schijf het regt heeft, om ook achterwaarts te mogen slaan, en daarin van het schuiven verschilt.

Eene schijf tusschen twee andere ongedekte schijven van zijne partij staande, vermag een derzelve te slaan; bijv. A heeft eene schijf op 23 en B twee schijven op 18 en 27. A kan naar verkiezing, of 18, of 27 weg slaan.

Is eene schijf in de gelegenheid, om op twee verschillende wijzen een minder of meerder getal schijven te slaan, dan heeft een speler aan den eenen kant het regt, om het meerder getal te mogen slaan; doch kan

ook aan den anderen kant, wanneer hij van dit regt, om een ander voordeel te bekomen, wilde afzien, door zijne partij gedwongen worden, om de meeste schijven te moeten slaan.

Bijv. In het eene geval.

A heeft vijf schijven, op 12, 13, 14, 17 en 23, en B zeven schijven, op 28, 36, 37, 38, 39, 41 en 50.

Wie ziet niet, dat A, moetende spelen, en twee schijven ten achteren zijnde, zich vrijwillig van het regt bedienen zal, om de meerdere schijven, dat is 28, 38 en 37, te slaan, vermits hij zich daarbij twee schijven bevoordeelt, daarentegen hij, de schijven 28 en 39 slaande, maar eene schijf winst bekomt. Hij vermag dit dan te doen.

In het andere geval.

A heeft vier schijven op 12, 14, 17 en 23, en B zes schijven op 28, 36, 37, 38, 39 en 41.

Hier zou A gaarne van het regt, om de meerdere schijven te mogen slaan, willen afzien, en liever verkiezen, zich met 28 en 39 te vergenoegen, om daardoor spoedig op 50 te schuiven, dam daarmede te bekomen, en dus het spel te winnen; doch nu kan B dit beletten, en A verplichten en noodzaken, om de meerdere schijven, dat is 28, 38 en 37, te slaan.

Geraakt eene schijf, hetzij door spelen, hetzij door slaan, tot op een der vijf benedenste ruiten van zijne tegenpartij, zoo verkrijgt die schijf de naam van dam, en wordt gemerkteekend, door middel van eene andere schijf, die buiten het bord is, er op te zetten.

Dewijl het nu, onder anderen, de kracht van het spel, en het oogmerk van eenen speler is, om een of meerdere van zijne schijven tot dam te brengen, zoo is het ook regelmatig, dat de schijf, die zulks bereikt,

op dam blijft rusten, ofschoon hij tegen eene ongedekte schijf van zijne partij mogt komen aan te staan, dien hij zou kunnen slaan.

Bijv. A heeft eene schijf op 40, en B twee schijven op 44 en 45. A, moeiende spelen, slaat met 40 45 weg, en blijft op 49 rusten, daar hij dam wordt. Immers, zoo nu A met 40 beide de schijven van B, 45 en 44, weg sloeg tot op 38, dan zou hij niet alleen zijn oogmerk, om tot dam te geraken, waartoe meestal het geheele spel wordt aangeleid, verijdelt zien, maar zelfs bovendien met zijne schijf achterwaarts geraken. Wat zou hem dan in honderderlei gevallen het voorregt baten van tot dam gekomen te zijn? Niets. Daar zulks dan het oogmerk is, waartoe men eene schijf zoekt te brengen, zoo is het daarom ontegenzeggelijk met den aard en hoedanigheid van het spel overeenkomstig, dat eene schijf op dam moet blijven rusten.

Bovendien geeft het dikwijls gelegenheid, wanneer eene schijf op dam rust, tot de allerfraaiste vindingen van zetten of slagen, gelijk men somwijlen ziet gebeuren, en waarvan in de proeven, in het vervolg van dit werkje voorkomende, eenige voorbeelden zullen gevonden worden.

Zie, bij voorbeeld, damzet 7, 8, 11, 21 en meer anderen.

ONDANKS al deze redenen schijnt het, dat de Franschen niet goedvinden, deze regel, hoe overeenkomstig ook met den aard van het spel, algemeen aan te nemen, naardien vele de gewoonte hebben, om met eene schijf, tot dam gekomen, door te slaan, zoo daar gelegenheid toe is.

Dus meen ik de vaste bepalingen en regten van eene schijf afgehandeld en aangetoond te hebben,

Ik ga thans over tot die van eenen dam.

Een dam heeft het voordeel, om zich op alle ongedekte ruiten te mogen plaatsen, die in den loop of streek der lijn of lijnen vallen van de ruit, op welke hij staat.

Bijv. Een dam op 23 staande, kan op elk der opene ruiten van de lijn N°. 5 tot N°. 41 inclus, en van de lijn N°. 1 tot 50 neergezet worden; wel verstaande, dat hij, bij iedere beurt van spelen, op niet meer dan op eene der ruiten tevens van de lijn, op welke hij staat, plaats nemen mag.

Ook vermag een dam geenszins over twee schijven, die elkander op zijne lijn dekken, heen te springen, en zich achter dezelve plaatsen.

Bijv. De dam op N°. 5 staande, mag de twee schijven van zijne partij, op 32 en 36, niet overspringen, nog alsdan plaats nemen op 41.

Een dam, eene ongedekte schijf van zijne partij op deszelfs lijn ontmoetende, mag die schijf weg slaan.

Bijv. De dam van A, N°. 1, vermag de schijf van B, N°. 23, weg te nemen.

Wijders heeft een dam het vermogen, om te slaan en weg te nemen niet alleen al de ongedekte schijven van zijne partij, die op zijne lijn staan, maar zelfs al de ongedekte schijven van zijne partij, dien hij in den loop van zijn slaan op ruiten ontmoet, die buigingen zijn van de lijn, op welke hij gestaan heeft, of door slaan gekomen is.

Bijv. A heeft een dam op N°. 5, en B vijf schijven op 7, 14, 26, 28, 38. A moetende spelen, vermag nu al die vijf schijven te slaan tot op N°. 3, omdat, 14 geslagen zijnde tot aan 23, 28 eene leiding der lijn van 23 is; 38 eene leiding der lijn van 34; 26 eene

leiding der lijn van 43, en 7 eene leiding der lijn van 21.

Niettemin blijft een dam daarin bepaald, dat hij geene schijf mag slaan, wanneer hij, om zulks te doen, over eene reeds geslagene schijf andermaal zou moeten heen slaan. wij kunnen dit door het voorgaande voorbeeld ophelderen, zoo wij aan B, bij zijne gemelde vijf schijven, nog eene schijf op N°. 25 toevoegen.

Wanneer A nu met zijnen dam de vijf voormelde schijven tot op 3 geslagen heeft, dan vindt hij de schijf 25, die op de lijn van N°. 3 staat, wel eene ongedekte schijf te zijn, maar mag nochtans die schijf 25 niet weg slaan, omdat hij dan over 14, die reeds geslagen is, andermaal zou moeten heen slaan. Zie hier nog een voorbeeld.

A heeft een dam op N°. 3, en B vier schijven op 8, 13, 23 en 24.

A de schijven 8, 24 en 23 geslagen hebbende, zou men denken, dat hij ook de schijf 13 zou kunnen slaan, omdat 13 eene leiding is der lijn van 17, waar langs de dam, na het slaan van 23, heen gaat; doch omdat 8 tot eene dekking van 13 strekt, zoo vervalt hier die algemeene regel, en A kan met zijnen dam 13 niet wegslaan.

Dit dubbel *overslaan*, gelijk men hetzelfde noemt, mag dus niet geschieden, omdat het blijkt met de regels van het spel te strijden.

Een dam tusschen twee ongedekte schijven van zijne partij staande, vermog een derzelve te slaan.

Bijv. A heeft een dam op 23, en B. twee schijven op 14 en 32.

A moettende spelen, mag nu, naar verkiezing, of 14, of 32 wegslaan. Zoo hij nu 14 verkiest weg te nemen, dan moct hij 32 laten staan; want hoewel die schijf

mede ongedekt is, en op zijne lijn staat, zou zou hij, wilde hij om die reden 32 ook slaan, na het slaan van 14, wederom als een nieuwe loop moeten beginnen, daardoor zoo veel als eene dubbele beurt van spelen krijgen, en ook over 14 wederom terug moeten slaan, hetgeen aangetoond is niet te mogen geschieden. Nogtans, zoo wij aan B nog twee schijven op 15 en 38 toevoegen, alsdan kan de dam van A niet alleen 14, maar ook, benevens 15 en 38, de schijf 32 weg slaan, omdat hij dan zulks uit kracht van de buiging der lijnen, die zijn loop doen volgen, doet.

Een dam op verschillende wijzen een gelijk getal van schijven kunnende slaan, kan daarin naar verkiezing gehandeld worden.

Bijv. A heeft een dam op 1, en B drie schijven op 17, 18 en 36. A kan nu naar welgevallen of 17 en 18, of 17 en 36 weg slaan.

Een dam in de gelegenheid zijnde, om een meerder of minder getal schijven te slaan, heeft aan den eenen kant het regt, om de meerdere schijven te mogen slaan, doch kan ook aan den anderen kant, zoo hij om beter voordeel daarvan wilde afzien, daartoe gedwongen worden.

Bijv. In het eerste geval, A heeft een dam op N°. 1, en B vier schijven op 17, 24, 25 en 32; A zal hier ongetwijfeld verkiezen, zich van zijn regt te bedienen, om de drie schijven 17, 24 en 25 te slaan, hetgeen hem ook niet kan betwist worden.

In het andere geval.

A heeft een dam op N°. 1, en B vier schijven op 17, 18, 32 en 42.

Hier zou A gaarne van zijn regt, om de meerdere schijven, dat is 17, 32 en 42, te mogen slaan, willen

afzien, en liever verkiezen, zich met de twee schijven 17 en 18 te vergenoegen, om alzoo het spel te winnen; doch B kan nu hem zulks betwisten, hem verplichten, de drie schijven te moeten slaan, en hem daardoor de winst van het spel beletten.

Wijders heeft een dam dit te lijden, en is daarin met eene schijf gemeen, dat hij door eene gedekte schijf van zijne partij, als hij voor dezelve komt te staan, kan geslagen en weggenomen worden.

Hiermede meen ik de loop en voorregten van eenen dam aangetoond te hebben.

Thans zal ik nog iets van eenige benamingen, in het spel aangenomen, en van eenige gebruikelijkheden daarbij, aanroeren.

Men noemt op de *positie* spelen, als men de vrije marsch of gang van het spel van zijne partij weet te belemmeren en af te snijden, of als men, door middel van een minder getal schijven, een meerder getal van zijne partij weet in bedwang en besloten te houden, in dier voege, dat deze geen vrij spel wederom bekomen kan, zonder genoodzaakt te zijn, een of meerdere schijven op te offeren.

Moorden, een woord in het spel gebruikelijk, heeft plaats, wanneer men een of meerdere schijven afgeeft, en door zijne partij laat slaan, met oogmerk, om daardoor even veel schijven van zijne partij te slaan.

Blazen, eene benaming in het spel, welke ik alhier eeniglijk aanhaal, met oogmerk, om dezelve uit het spel te verbannen, beteekend, dat men eene schijf of dam van zijne partij, die daarmede moet slaan, maar zulks verzuimd, om zulk een verzuim van het bord wegneemt. Dit is een loopje of kunstgreep, in het geheel niet aan de geaardheid van het spel voegende.

Het damspel een spel van overleg en beleid zijnde, mag men met het verkeerd beleid en de fouten van zijne partij wel zijn eigen voordeel doen, doch de winst van het spel te zoeken, niet door mistastingen, die uit onkunde, of eene verkeerde manier van spelen voortkomen, maar door een verzuim, dat alleen door eene oogenblikkelijke afleiding van gedachten ontstaan kan, is iets, zoo het mij voorkomt, dat aan eenen regtgeaarden liefhebber van het damspel weinig genoeg en of voldoening geven moet.

Is het geen voordeel genoeg, wanneer onze partij vergeet te slaan; vooreerst, dat men hem daartoe noodzaken kan, als men zulks goed vindt, of, ten anderen, dat men de schijf of dam, dien hij had behooren te slaan, elders schuiven, of wel door eene andere schijf of dam dekken en dus bewaren kan.

Het zou mij daarom niet onaangenaam zijn, te zien, dat deze redenen zoo veel ingang mogten vinden, dat ik die hervorming in het damspel mogt te weeg brengen, van het *blazen* daarin voor altoos in onbruik en vergetenheid gebragt te hebben.

Aangaande het gebruik en de bepalingen der woorden *schut* en *rest*, zal het volgende tot eene verklaring dienen.

Onderstellende, dat men overeen gekomen is, op zoodanig een voet te spelen, dat hij; die een bepaald getal *pointen*, *honneurs* of *oogen* het eerst telt, erkend wordt eene partij te winnen, zoo geschied die telling op de volgende wijze.

Hij, die een spel wint, zonder geschut of gerest te hebben, telt een, als de verliezer dam gehad heeft; heeft die geen dam gehad, de winner telt twee.

Wanneer een der spelers zulk een gunstig begrip

van de gesteltenis van zijn eigen spel heeft, dat hij onder het spelen hetzelfde schut, dat is, dat hij eene wedding op de winst van zijn spel tegen zijne partij aangaat, en de partij zulks houdt, dan zet hij daarmede drie tegen een; namelijk, zoo hij het wint, dan telt hij een voor het schut, behalve nog een voor het spel, en nog een, als de partij geen dam gehad heeft; dus 3. Doch komt hij hetzelfde te verliezen, dan verliest hij aan zijne partij, zoo die het schut gehouden heeft, drie voor het schut, behalve nog een voor het spel, en nog een, zoo hij geen dam gehad heeft; dus 5.

Loopt het spel *remise*, dan verliest hij, die geschut heeft, drie, en zulks alleen, omdat hij geschut, dat is te zeggen, drie op de winst van zijn spel gezet heeft.

Voegt een speler bovendien het woord rest er bij, en houdt de partij zulks, dan zet hij op de winst van zijn spel, behalve het bovengemelde schut, nog twaalf tegen een.

Wint hij alsdan het spel, zoo telt hij een voor het schut, een voor het rest, een voor het spel, en nog een, zoo zijne partij geen dam gehad heeft; dus 4.

Verliest hij het spel, zoo verliest hij drie voor het schut, twaalf voor het rest, een voor het spel, en nog een, zoo hij geen dam gehad heeft; dus 17.

Eindigt het spel *rimise*, alsdan verliest hij, die geschut en gerest heeft, drie voor het schut en twaalf voor het spel; dus 15.

Doch wordt een schut door de partij niet gehouden, maar het spel voor gewonnen gegeven, dan telt hij, die hetzelfde gedaan heeft, een voor het spel, en nog een, zoo de partij geen dam gehad heeft; dus 2.

En wordt een rest door de partij niet gehouden, na-

dat hij het schut heeft gehouden gehad, alsdan telt hij, die geschut en gerest heeft, een voor het schut, een voor het spel, en een, zoo zijne partij geen dam gehad heeft; dus 3.

Een herschut, tegen het schut gedaan, is, zoo het *remise* loopt, ook wederzijds *remise*, in de telling der pointen.

Een gewonnen of verloren herschut verliest of wint niet meer dan een.

Een herrest, tegen rest gedaan, is mede, zoo het *remise* wordt, wederzijds *remise* in de telling, en wordt het gewonnen of verloren, zoo telt het ook niet meer dan een.

Het woord *va-tout*, hoewel tegenwoordig weinig in gebruik, behelst honderd tegen een.

Men kan een spel niet resten, zonder alvorens hetzelfde geschut te hebben, gelijk ook een spel, wanneer eene der partijen hetzelfde geschut heeft, door de andere partij niet kan gerest worden, zonder alvorens het herschut gedaan te hebben; dus ook met het *va-tout*.

Geene van de twee spelers vermag zijn spel te schutten en te resten, of te herschutten en herresten, dan wanneer het op zijne beurt van te spelen valt.

Ik voor mij vindt de manier van met schut en rest te spelen, niet zeer eigenaardig aan het damspel, ten minste keur ik dezelve af voor hen, die nog weinig vorderingen in hetzelfde gemaakt hebben.

Een spel in het midden van deszelfs loop, door het geven van een schut of rest, gestaakt wordende, be- neemt men zich de gelegenheid, om de loop en keer, waarmede hetzelfde eindigen, en waarin veeltijds zich onverwachte, aardige en leerzame voorvallen zou kunnen opdoen, waar te nemen.

Dit hoofdstuk voor het meerendeel zaken behelzende, die aangewezen en ter neder gesteld zijn, voornamelijk ten gevalle van zoodanige liefhebbers van het damspel, die in hetzelfde of nog geheel onervaren zijn, of weinig beleid van wel te spelen laten blijken, zal ik hen, bij het einde van hetzelfde, nog deze aanmerking mededeelen.

Namelijk, dat zij, om eenige vorderingen in hetzelfde te maken, niet beter kunnen doen, dan hunne mislagen op de aanwijzingen van kundiger spelers, zoo het hen somtijds gebeurt, onder hun oog te spelen, te verbeteren, en zich dus niet te belgen.

Immers hij, die in een onbekend gewest zich bevindt, en de aanwijzing van eenen kundigen leidsman daarin te baat neemt (men sta mij hier deze vergelijking toe), zal spoediger en gemakkelijker op het regte spoor geraken, dan hij, die van denzelven ontbloot is.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Over de uitgebreidheid van het damspel, en de bepaaldheid der aanwijzingen van de bijzondere grondregels van hetzelfde.

Na het een en ander van de eerste algemeene beginselen, den aard en het oogmerk, regten en gebruikelijkheden van het damspel verhandeld en aangetoond te hebben, ga ik thans eene schrede verder, en zal over de uitgebreidheid van het damspel, en de beperktheid der aanwijzingen van de bijzondere grondregels van hetzelfde, iets ter neder stellen; grondregels, die niet benoodigd zijn, gekend te worden, wanneer men het

damspel slechts als eene uitwendige bezigheid beschouwd en behandeld, maar die, vertrouwd ik, van niet weinig nut erkend zullen worden bij hen, voor wien het dammen eene spelende werkzaamheid van den geest is, en die de lust voeden, om hetzelfde wél te spelen.

Maar welke zijn die grondregels, en waaruit moeten wij dezelve ontleenen? Menigmaal is mij te voren gekomen, of niet dezelve in eene wiskundige berekening zouden kunnen gezocht worden.

Dan, nadat ik bij eene aandachtige overweging, en meer dan eens mijne gedachten daarover, en over den aard van het spel heb laten gaan, zoo ben ik ten laatste, zonder te aarzelen, tot het besluit overgaan, van ronduit te beweren van neen, en dat zulks onmogelijk is.

Om eene juiste opgave dier berekening te doen, zou men de uiterste grenzen, en het laatste getal van al de onnoemelijke verzettingen en te zamenschikkingen der 40 spelende schijven, der mindere en meerdere gedeeltes van dien, en van al hunne mogelijke betrekkingen met elkander, moeten bepalen kunnen.

Immers, zoo slechts een dier bepalingen ontbrak, dan zou, kwam zulks in het spelen te voren, terstond de onvolkomenheid dier opgave blijken. Niet, dat ik van gevoelen ben, dat de onmogelijkheid dier berekening uit de natuur van het damspel zelve voortvloeit. Neen, want daardoor alleen, dat men zeggen kan, het dambord bestaat uit 50 ruiten, waarop gespeeld, en uit 40 schijven, waarmede gespeeld wordt, bewijst men, dat men iets bepaald, iets eindigs noemt, iets, dat zijn *non plus ultra* heeft, en derhalve, dat het damspel zelve voor eene becijfering van het getal der mogelijke te zamenschikkingen daarin vatbaar is.

De onmogelijkheid dier berekening moet derhalve in

den mensch gezocht worden, die, laat hij een EUCLIDES zijn, nimmer zijne denkbeelden tot zoo ver in het rijk der uitgebreidheid en te zamenschikkingen der getallen leiden kan, als zijne rede hem leert, dat met den aard der getallen bestaanbaar is. Ja, men weet immers, om dit met een voorbeeld te staven, dat, als het vermeerderde getal, 2 maal 2 is 4, tot een beginsel gelegd wordt, om die vermeerdering, telkens met zich zelve *gemultipliceert* of vermeerdert zijnde, niet verder als tot 16 malen toe op dien voet te hervatten, zulks reeds een getal uitmaakt, hetgeen nog nooit iemand gelukt is te kunnen bepalen, en waarvoor alle verbeelding, of stellig denkbeeld van hetzelfde, zwichten moet.

Maar onderstel eens, dat een mensch, na eenen onbegrijpelijken tijd en arbeid besteed, en na zich zelve nieuwe woorden gevormd te hebben, om eene uitgebreidheid der getallen van alle mogelijke zamenstellen in het damspel zich duidelijk en onderscheiden voor den geest te kunnen brengen; onderstelt, zeg ik, dat een mensch zulks bereikte, wie anders, dan hij, zou eenig gebruik daarvan kunnen maken, zoo een ander niet dezelve moeite daartoe besteden ging? Gebeurde het eindelijk, dat het spel door twee spelers gespeeld en behandeld werd, die beide al de mogelijke bepalingen daarin kenden, dan zou het spel ophouden een spel, dat is, eene werkzaamheid van den geest, van het vernuft te zijn. Al het voordeel, dat men er bij winnen zou, is, dat het spel, als spel, daardoor zou vernietigd worden. Al de spelen zouden niet anders, dan de gestadige herhaling van eene som zijn, die nooit eenige verandering ondergaan zou; doch ik durf gerust verzekeren, dat het spel nimmer die ontarding ondergaan zal of kan. Gaat eens na; eene schijf alleen

op het bord kan zich op elk der ruiten, een voor een geplaatst, telkens in 50 verschillende betrekkingen met de overige ruiten bevinden. Waar zal dit heen, als men telkens eene schijf tot twintig toe tegen eene schijf vermeerdert, en de vermeerdering van het vierkant der getallen bij het vermeederen van iedere schijf in acht neemt? En waar dan eindelijk gebleven met al de mogelijke te zamenschikkingen, die uit de verschillende standen van 20 schijven tegen 20 voortvloeijen kunnen. Hier vertoont zich een veld, waarvan men, met alle moeite, niet dan het geringste gedeelte der uiterste afstand bekomen kan. Ik voor mij acht het derhalve onmogelijk, en vind ook geen spoor in eenige der menschelijke wetenschappen of zaken, die mij tot het omhelzen van een tegenovergesteld gevoelen zou doen besluiten kunnen.

De reken- en wiskunde hebben ons de kennis der sterrekunde te weeg gebragt, en ons in staat gesteld, om de afstanden en loop der hémelsche ligchamen te berekenen; doch zoo die ligchamen aan geepe orde of maat in hunnen stand en loop gebonden waren, maar zich in alle verschillende kringen en langs alle verschillende lijnen, hetzij door zich zelve aan het blind geval overgelaten, of door een willekeurig uitwendig bestuur, dan hier, dan elders, door alle tijden en standen heen, plaatsen en bewegen konden, zoo vereenig dan vrij de cijferkunde van al de voortreffelijke rekenkundigen in eenen mensch, en nimmer zal hij u al de mogelijke standen en bewegingen dier ligchamen in het uitspansel becijferen kunnen. Men sta mij nog een voorbeeld toe. De wetten der beweging leeren ons, dat een ligchaam, op de plaats, waar het zich bevindt, in beweging geraakt, de naaste weg, dat is, eene reg-

te lijn volgen zal, zoo lang het geen tegenstand ontmoet. Dit verschijnsel in de natuur standvastig plaats grijpende, zoo heeft men die werking tot een grondregel gemaakt, om de bepaalde werkingen der lichamen in hunnen voortgang aan te wijzen. Maar wie zal het getal bepalen kunnen der mogelijke lijnen, die uit een middenpunt, laat ons, bij voorbeeld, hiertoe een schip op zee onderstellen, voortvloeijen, en zich uitstrekken kunnen tot op ieder deel of stip van den geheelen omtrek of kring der horizon, en langs welke lijnen het schip zijn koers zou kunnen nemen.

Ik heb hiermede willen doen zien, dat de menschelijke wetenschappen wel eene aanwijzing weten te doen van de bepaalde werkingen, die eenmaal vastgesteld, en daarom door ons tot grondregels aangenomen zijn, maar niet van de willekeurige mogelijke werkingen, waarvoor zij vatbaar zijn, of zouden kunnen gemaakt worden.

Langs welke weg moeten wij dan zoeken, om eenige der bijzondere grondregels van het damspel na te sporen? Langs den weg der *praktijk* en door de beoefening van het spel zelve. Dit wederom stemt overeen met het gewone spoor, dat men verstandiglijk volgt in alle zaken, wier geaardheid niet mede brengt, dat men al derzelve zamengestelde werkingen van voren bepalen of berekenen kan. Ik ben niet onkundig van het algemeen en bondig gevoelen, dat eene goede theorie, of goede grondregels, de beste hulpmiddelen voor eene goede praktijk of beoefening zijn. Dan, deze onbetwistbare waarheid toegestaan zijnde, zoo blijft het niettemin zeker, dat de eerste herkomst der theorie, of grondregels in alle wetenschappen en oefeningen, geboren is uit de verschijnselen en werkingen, welke

men in den aard en gesteldheid der dingen heeft weten op te merken en gade te slaan.

De gesteldheid en werkingen der dingen zijn niet, hetgeen dat zij zijn, uit kracht der grondregels, welke wij daarvan maken, maar wij bepalen, tot ons nut of gebruik, de grondregels, welke wij uit de verschillende werkingen en verschijnselen der zaken afleiden.

Een fraai muziek- of dichtwerk, bij voorbeeld, is niet fraai, omdat vele van de eigenschappen en hoedanigheden, daarin voorkomende, door ons tot grondregels aangenomen zijn; maar wij, na de ondervinding van datgene, waarin de fraaiheid van een dichtstuk of muziekwerk doorstraalt, bepalen die eigenschappen en hoedanigheden voor grondregels, en rigten dezelve in, om er naar te werk te gaan.

Het damspel dus mede eene werkzaamheid van des menschen geest zijnde, wiens leidingen door geenerlei berekening te bepalen is, kan men er derhalve geene andere bijzondere grondregels van opgeven, dan die, welke uit de oefening van het spel geboren zijn, en die door eene herhaalde ondervinding, bij de uitkomst blijken het best geschikt te zijn, om aan den aard van het spel en het oogmerk van den speler te voldoen. Nogtans, daar het zelden, ja, nooit gebeurt, dat er twee spelen voorkomen, die op eenerlei wijze zamengesteld zijn, en waarom ieder spel in al zijne deelen en bijzondere handeling en bestuur vereischt, zoo kan het niet anders zijn, of de regels, door mij in het volgende hoofdstuk aan te wijzen, moeten zeer weinig in getal zijn, in vergelijking van al de overige regels, welke ieder spel komt te vorderen, en welke ieder speler, naar zijne begaafdheid, uit de aan te wijzene regels moet zoeken af te leiden. Ook blijkt hieruit nog, dat

de benaming van bijzondere grondregels, door mij reeds meermalen gebruikt, aan denzelfden in eenen volstrekten zin niet kan toegevoegd worden, dewijl die alleen plaats kon hebben, ingeval ik bij ieder deel van ieder spel eene aanwijzing deed, van hetgeen er gespeeld moet worden; iets, hetgeen wegens de onbereikelijke grenspalen van het spel, door mij reeds betoogd, onmogelijk geschieden kan. Het zij dan genoeg, dat ik door de bijzondere grondregels verstaan heb iets, dat van de willekeur en vrije verkiezing van eenen speler afhangt, in tegenstelling van de algemeene en vastgestelde grondregels, door mij in het eerste hoofdstuk beschreven, die onschendbaar, en onafhankelijk aan den wil van den speler, aan het spel verknocht zijn.

DERDE HOOFDSTUK.

Over de bijzondere grondregels en vereischten van het damspel.

Het voornamelijk oogmerk in het ter nederstellen der volgende bijzondere grondregels is, om eene proef te nemen, of zoodanige liefhebbers van het damspel, die reeds eenige vorderingen daarin gemaakt hebben, door middel derzelfden nog grooter trap van bekwaamheid daarin bereiken kunnen, en of zij, die weinig minder, dan het hoogste toppunt, daarin bereikt hebben, het spoor zullen weten te ontdekken van die weinige kracht, welke hen in hun spelen nog ontbreekt.

Tot hoe ver het mij gebeuren zal, de liefhebbers van het spel daarmede eenigzins te hulp te komen, zal uit het gebruik van de volgende aanwijzingen hen het best blijken kunnen.

Mogt ik, bij het wegdragen hunner goedkeuring, daarin slagen, het zou mij geene kleine voldoening zijn, hen dat genoegens verschaft te hebben, en mij zelve door een bewijs overtuigd te vinden, dat ik in mijne begrippen, over het nut dier bijzondere grondregels, niet gedooild heb.

Laten wij ons dan verbeelden twee spelers, die beide alle kracht in het damspel bezitten, en in beleid en schranderheid van listen elkander daarin volkomen hetzelfde zijn. Elk hunner vindt, bij den aanvang van het spel, zijne twintig schijven in eenerlei stand en betrekkingen, ten aanzien der twintig schijven van zijne partij, en van de tien overige ongedekte ruiten geplaatst. Hetgeen de een met eene schijf of dam vermag te doen, is den ander mede vergund. Eindelijk, beide hebben het voorregt, van elkanders spel voor zich bloot te zien leggen, kunnen daardoor elkanders bewegingen van schijf tot schijf gadeslaan, en zijn dus in de volstreckte gelegenheid, om de voordeelen, welke de een boven den ander daardoor zou bekomen kunnen, te keer te gaan en te verijdelen.

Wanneer nu een spel, bij den aanvang, dus op eenerlei wijze gesteld is, en in alles van weerskanten eenerlei regten heeft, wie ziet dan niet, dat hetzelfde, aan het werken gebragt zijnde, in alles van weerskanten eenerlei voordeelen behouden, en ook zoodanig, dat is *remise*, eindigen moet, te weten, zoo die werking van het spel bestuurd wordt door twee spelers, die beide alles weten, wat tot zulk een bestuur, en om de gelijke voordeelen van het spel van den beginne af tot het einde toe te bewaren, vereischt wordt.

Men heeft wel eens de vergelijking hierin te baat genomen van een veld, alwaar twintig personen tegen

twintig personen moe­te­de strijden, waarvan de eene zoo veel kracht bezit als de andere, en wier uitwendige voordeelen in alles aan elkander volkomen gelijk zijn, geene beslissende overwinning zal voorvallen.

Tot hoe ver de graad der juistheid van deze vergelijking met het damspel overeenstemt, zal ik niet bepalen; doch dit is zeker, dat de algemeen en vastgestelde regel, uit de natuurkunde ontleend, *dat, waar twee tegenoverstaande krachten van gelijk vermogen hunne werkingen op één onderwerp beproeven, geene overmagt plaats heeft*, ook op het damspel kan toegepast worden.

Maar indien het damspel, in deszelfs natuur en wederzijdsche gesteldheid voor de twee spelers, vatbaar is, om tot *remise* altoos gebragt te kunnen worden, welke is dan de reden, dat men zoo vele spelen gewonnen, of liever verloren ziet? Het is, omdat men zelden twee spelers met elkander ziet spelen, die beide al de krachten van het damspel kennen, en de voordeelen van hun spel, van het begin af tot het einde toe, weten te bewaren en staande te houden. Zoo­dra de eene al die voordeelen, het geheele spel door, weet staande te houden en zijn *remise* te bewaren, en de andere, daarentegen, maar iets van zijne voordeelen verwaarloost, kan het niet anders zijn, of de laatste moet zijn spel verliezen. Men ziet hieruit, dat de eerste, om juist te spreken, niet zoo zeer kan gezegd worden, zijn spel te winnen, dan wel de laatste erkend kan worden, zijn spel te verliezen; want de eerste doet niets, dan zijne voordeelen, en het *remise*, dat hij van den beginne van het spel reeds had, te bewaren, daarentegen de andere zijne voordeelen verwaarloost.

Maar, hier keert de vraag om, indien men twee spelers met elkander spelen ziet, die geen van beide al de krachten van het spel bezitten, hoe komt het dan, dat niet alle spelen bij dezulken mede *remise* loopen? Want zoowel als het spel *remise* eindigt bij twee spelers, die al de kracht van het spel kennen, zoo zou men mogen vragen, of dit niet gelijk staat met twee spelers, die geen van beide al de krachten van het spel bezitten, en of niet de misslag van den een tot een tegenwigt van den misslag van den ander verstrekken, het spel daardoor mede in evenwigt blijven en *remise* loopen moet? Doch neen; want als de een een misslag begaat, dan bewijst dit, ofschoon de ander een tegenmisslag doet, dat zij beide van den eenigen weg, die alleen het spel noodwendig doet *remise* zijn, afwijken, en door die misslagen en afwijkingen het geheele beloop van het spel aan omkeeringen en wendingen, nu ten voordeele van den een, en dan ten voordeele van den ander, doen onderhevig zijn, die het spel zoowel op verlies, als op *remise* kunnen doen uitloopen.

Dus de redenen aangetoond hebbende, waarom het damspel in zich zelve voor *remise* gemaakt is, zoo ziet men daaruit, dat de voornaamste zaak van eenen speler daarin bestaat, dat hij slechts zijn eigen spel moet zoeken te bewaren, de voordeelen, welke hij bij het begin van hetzelfde heeft, niet verwaarloozen moet, en nooit *offensief* (aanvallenderwijze) behoort te spelen. Men moet altoos spelen, alsof men vertrouwd, dat de partij, met wien men speelt, ervaren is in alles, wat het spel vereischt. Gebeurt het dan, dat hij minder sterk is, zoo zal hij van zelve struikelen, en u de overhand moeten laten. Al wat hij goed speelt, geschiedt als bij toeval, en kan zich niet staande houden.

Om nu eenige grondregels bij te brengen, die, behalve de ondervinding van hetgeen men in de beoefening van het spel zelve moet gadeslaan, benoodigd zijn gekend te worden, zoo men zich in staat wil stellen, om altoos de *remise* van zijn spel te kunnen bewaren, zal ik mij van de volgende bedienen.

Men behoort vooreerst op te merken, waarin de kracht van eene schijf bestaat; namelijk, dat die gelegen is, in regts en links te kunnen werken; dat hij dient, om eene andere schijf te kunnen dekken, ondersteunen en bewaren; dat hij geleid moet worden, om op zijne beurt zoowel te kunnen aanvallen als verdedigen; dat hij eene andere schijf, op zijne beurt, mede daartoe behoort in staat te stellen; dat hij moet medewerken, zoowel tot verdediging van het spel over het geheel, als tot het uitvoeren van eenen aanval, slag of zet, of tot het maken van een ontwerp tot een slag of zet, en dat hij daarom nooit, dan met eene ware reden, gespeeld moet worden.

Dit alles dient ook omtrent de werking van eenen dam in acht genomen worden, die, om dezelve te bekomen, het verlies van twee schijven wel waardig is, zoo men ziet, dat hij niet terstond verloren raakt, maar zich dat verlies, door het voordeel van zijne werking, vergoeden kan. Weet men twee dammen te verkrijgen, men mag daarvoor wel vijf à zes schijven opofferen, en drie dammen, naar evenredigheid en gesteltenis van het spel. Nogtans, zoo men een goed spel heeft, behoort men een dam niet met veel verlies te nemen; want daaruit, dat men ziet, dat de partij, met wien men speelt, een onvoordeelijker spel heeft, en dat bovendien de gelegenheid tot een damzet geeft, kan men bemerken, dat hij zoo sterk niet is, en dat hij daar-

om niet zal weten te vermijden, u tot minder nadeel een dam te doen verkrijgen.

Om het oogmerk en de aanslagen van het spel van zijne partij te ontdekken, wordt voornamelijk vereischt, om op zijne voorste schijven, dat is, die schijven, welke eene vrije werking hebben, het geheele spel door aandachtiglijk te letten. Deze schijven, die als op de voorhoede en aanval staan, en daarom zoo veel als voor verloren schildwachten te houden zijn, moeten noodwendig in beweging gebracht, en het eerst afgegeven worden, zoo hij met de een of ander zijner overige schijven een slag of zet ten uitvoer brengen zal. Zoo men nu gestadig, bij iedere beurt van spelen, in acht neemt, wat hij met die schijven verrigten kan, en daarbij de ruiten berekend, die verloren gaan; zoo men wijders opmerkt, op welke plaats men met zijne eigene schijven, door het afgeven der schijven van zijne partij, komt te slaan, en wat er op de plaats, alwaar zijne afgegeven schijven gestaan hebben, komen kan; dan zal men daardoor het best leeren, de inzigten van zijne partij in zijn spel te bemerken.

Ook is hiertoe dienstig, dat men niet te voorbarig met eene schijf of dam achter eene schijf van zijne partij, dien hij niet dekken kan, loopen moet; want als men verzuimt, de gevolgen daarvan in te zien, kan hij, daar gij genoodzaakt zijt te slaan, door het winnen van eene beurt ligtelijk eene schijf aanbrengeu, of wel anderzins eene schijf in werking zetten, waarmede hij, als gij geslagen hebt, eene *positie* winnen, of een slag volvoeren kan, die tot merkelyk gevaar van uw spel, zoo niet tot een volkomen verlies van hetzelfde, zou kunnen verstrekken. Wij zullen tot eene proeve hiervan een voorbeeld aantonen.

28 III. Hoofdst. *Over de bijzondere grondregels*

A heeft tien schijven , als : op 3 , 7 , 12 , 13 , 14 , 16 , 20 , 23 , 28 en 30. B heeft mede tien schijven , op 21 , 34 , 37 , 39 , 40 , 41 , 42 , 43 , 48 en 49.

A , onderstelt wordende de beurt te hebben van te spelen , begrijpt , dat , zoo hij 20 op 25 speelt , B ligtelijk uitgelokt zou kunnen worden , zoo deze de gevolgen niet nagaat , om eerst met 40 op 35 te spelen , en dan vervolgens met 35 op 29 te gaan , om door dien weg die schijf 25 van A te willen winnen. A tevens ziende , dat hij door dien mislag van B , of liever gretigheid , om zich eene schijf te willen bevoordeelen , het spel winnen zou , speelt daarom in die hoop en verwachting met 20 op 25 ; te meer doet A zulks , omdat hij die schijf 25 aan geen verlies bloot stelt , zoo B , de aanslag van A bemerkende , afziet , dezelve te vervolgen. B , geen aanstaand gevaar vermoedende , speelt met 40 op 35. A , door dit spelen van B in zijn vooruitzicht versterkt wordende , speelt daarom 13 op 18. B , te onbedacht meenende , de schijf 25 van A nu te kunnen winnen , speelt daarom met 35 op 29. A , zijn oogmerk bereikt hebbende , gaat nu zijn aanslag volvoeren , en speelt met 23 op 27. B moet , in plaats van met 29 eene schijf te slaan , met 34 twee schijven slaan tot op 32. A slaat met 25 twee schijven tot op 45. B slaat met 49 tot op 40. A speelt nu 12 op 17. B slaat met 21 twee tot op 23. A slaat met 18 drie schijven tot op 47 , wordt daar dam , en wint vervolgens het spel.

Doch vindt gij , na alles in acht genomen te hebben , dat er , in een ander geval , met het loopen achter eene schijf , die de partij niet dekken kan , geen gevaar voorhanden is , zoo moogt gij vrijelijk , met zijn verzuim van eene schijf hulpeloos aan uwe schijven blootge-

steld te hebben, uw voordeel doen en die schijf winnen.

De voorgaande proeve bevestigd mede de les, zoo even aangevoerd, dat men, om de inzigten van zijne partij na te sporen, acht moet geven op de schijven, dien hij als verloren schildwachten tot het uitvoeren van een ontwerp, slag of zet, in werking brengen kan. Had B in de vorige proeve nagegaan, hetgeen A, na het spelen van zijn N°. 13 op 18, door het afgeven van 23, uitvoeren kon, hij zou zich zekerlijk niet vergaapt hebben, om, door middel van zijne schijf 35 op 29 te spelen, de schijf 25 van A zich te willen bevoordeelen.

Wat aangaat het eerst afgeven van een of meerder schijven, om daardoor een gelijk van schijven weder te slaan; wat aangaat dit *moorden*, gelijk men het noemt, moet ik aanmerken, dat het spel ingerigt zijnde, om met 20 tegen 20 schijven te spelen, zulks in het geheel niet aan de eigenaardigheid van hetzelfde voldoet, zoo lang er geene reden of noodzakelijkheid toe is. Wanneer ik twee spelers met elkander zie spelen, waarvan de een of ander terstond bij de eerste of tweede schuif aan het *moorden* gaat, dan weet ik geene reden te vinden, waarom de zoodanigen niet terstond elk met 19 of minder schijven beginnen te spelen. Zegt men hierop, dat het damspel gemaakt is, om met 20 schijven er op te spelen, zoo is dit goed; doch waarom dan niet daaraan beantwoord, en eerst met 20, dan met 19, en dus vervolgens zoo lang gespeeld, tot wanneer de gesteldheid van het spel het komt te vorderen, om het telkens van schijven te doen verminderen. Maar kan men tot zijn voordel een aanval op het spel van zijne partij doen; of is men nog zoo ver niet gevorderd, dat men al de gevolgen

van eenen aanval, welke de partij zou kunnen doen, berekenen of inzien kan; of wel, ziet men kans, om door eene afsnijding of list de *positie* van het spel van zijne partij te belemmeren, alsdan is het gevoegelijk, en kan het vereischt worden te *moorden*, of het eerst een of meerdere schijven af te geven. Zonder deze redenen beantwoordt men geenszins aan het eigenaardige, ja zelfs de fraaiheid van het spel.

Deze aanmerking, hoewel in het algemeen voor alle beminnaren van het spel ingerigt, oordeel ik inzonderheid van dienst te kunnen zijn voor hen, die de oefening van het spel eerst beginnen, naardien zij, een gesloten spel spelende, daardoor meer kans zullen hebben, om slagen of zetten en ontwikkelingen te zien gebeuren, laat het tot nadeel, zobwel als voordeel van hun spel zijn, die hen, al leerende, van de kracht en werking van eene schijf, en de loop en *positie* van het spel, beter kunde zullen doen verkrijgen, dan wanneer zij gestadig, zonder oordeel of *inzigt*, blindelings hunne schijven tegen elkander afgeven.

Betreffende de misslagen in het spelen, dunkt het mij toe, in de onderstelling, dat het damspel geschikt is, om hetzelfde meer uit een bloot vermaak, dan wel om eenige waarde van belang te spelen, dat men geen gebruik daarvan behoort te maken, maar hem, die dezelve begaan heeft, vergunnen moet, om dezelve in te trekken, en door eene andere schuif te verbeteren, indien, namelijk, die misslag door eene afwending van gedachten, eene kleine opschorting van het spel, of wel een voorval van iets, dat buiten het spel is, ontstaat.

Doch erkent hij, die de misslag begaat, geen nadeel daarin te zien, alsdan behoort hij die vrijheid van zijnen misslag te veranderen, niet te behouden, dewijl

zulks tot een bewijs dient, dat hij minder sterk is, en dat daarom het aantoonen en inschikken zijner misslagen gestadig zou kunnen zijn; ja ook, omdat hij, door het ondervinden der nadeelige gevolgen, de gelegenheid krijgt, in het vervolg zich daarvoor te leeren behoeden.

Laat ik nu, onder anderen bepaald hebbende, waarin de kracht en werking van eene schijf gelegen is, en dat dezelve tot behulp van eene andere schijf dient, doen zien, dat, als eene schijf van de partij, met wie men speelt, van zulk een bijstand ontbloot is, zulks somtijds de gelegenheid kan geven, om hem de *pas* of *marsch* van zijn spel af te snijden, en zijn spel in gevaar te brengen, of voor het minst zich van de *remise* van zijn eigen spel te kunnen verzekeren.

Het volgende voorbeeld van eene schijf tegen eene schijf, kan hiervan eenige opheldering geven.

A heeft eene schijf op 3 en B eene schijf op 48; hij nu, die het eerst spelen moet, wij onderstellen, dat het A is, wint het spel.

Ik moet hier tusschen beide aanmerken, dat, hoewel A of B, daar zij beide nogtans eenerlei gesteldheid van spel in dit geval hebben, het spel verliezen moet, zulks daarom niet toegepast kan worden op de gelijke gesteldheid van het spel, wanneer zij met 20 tegen 20 schijven beginnen te spelen, vermits het dan niet noodwendig volgt, dat de twee laatste schijven van de twee spelers, de eene op N°. 3 en de andere op N°. 48, of in zulk een dergelijke stand of wederzijdsche betrekking behoeven geplaatst te staan.

Doch, om tot ons voorbeeld weder te keeren, wat voordeel is er uit te trekken?

Dat men niet altoos, door het eerst af te geven of te *moorden*, de beurt van het eerst te schuiven ver-

waarloozen, of, gelijk ik gezegd heb, zijne overige schijf of schijven hulpeloos laten moet. Hoe zulks in velerlei gevallen tot verlies van een spel zou kunnen verstrekken, daarvan zal ik in het volgende voorbeeld een bewijs geven.

Bijv. A heeft eene schijf op 2, en B mede eene schijf op 47. Dit is eenerlei, als met 3 tegen 48. Die het eerst speelt, wij onderstellen wederom, dat het A is, wint het spel.

Doch wij voegen aan A nu nog twee schijven toe, op 30 en 35, en aan B ook twee, op 44 en 49. A ziene, dat, zoo hij 35 op 40 speelt, B ligtelijk 44* op 39 zou kunnen spelen, waardoor dan A zijne twee schijven 30 en 35 in bedwang van B zou zien. Uit dit inzicht zou A genoopt kunnen worden, doch te onverhoeds en verkeerdelijk, om zijne 35 tegen 44 af te geven. Hij dan met 30 op 39 het laatst moettende slaan, zoo verkrijgt B daardoor de beurt, om het eerst met 47 tegen 2 van A te schuiven, waardoor A het spel verliest; doch zoo A, in plaats van te *moorden*, terstond met 2 op 7 speelt, waardoor hij zijne beurt tegen 47 van B niet verwaarloost, en de loop met die schijf vervolgt; of zoo hij alvorens verkiest 35 op 40 te spelen, om vervolgens zijne twee schijven 30 en 40 met 2 te hulp te komen, alsdan behoeft hij dit nadeel, het verlies van zijn spel, niet te ondergaan. Dit zij genoeg tot een staaltje van menigerlei voorvallen, die, aan het voorgaande voorbeeld overeenkomstig, in het spel dagelijks gebeuren.

Ons staat nu te onderzoeken, wat er is van twee schijven tegen twee schijven.

Bijv. A heeft twee schijven, als op 1 en op 10, en B mede twee schijven op 41 en 50. Dit spel weder-

6m is wederzijds gelijk; want hetgeen 1 voor A is, is 50 voor B, en hetgeen 10 voor A is, is 41 voor B. Daar het nu uit het voorgaande voorbeeld, van eene schijf tegen eene schijf, blijkt, dat hij, die de eerste schuif doet, het spel wint, zoo zou men ook vragen kunnen, of niet hij, die in dit voorstel van twee schijven tegen twee schijven het eerst speelt, mede het winnen moet? Doch neen; hij verliest het. De reden daarvan is, dat het spel, schoon wederzijds gelijk staande, niet op eene gelijke wijze behoeft gespeeld te worden. Bijv. Zoo A met 1 schuift, dan behoeft B hem daarin niet na te volgen, met 50 te schuiven, maar B kan 41 tegen 1 van A opbrengen; of indien A met 10 speelt, dan behoeft B zijn voorbeeld ook daarin niet te volgen, met 41 te schuiven, maar kan 50 tegen 10 van A opbrengen. Langs dezen weg moet A noodwendig het spel verliezen, omdat zijne schijf N°. 1 tegen 41 van B, en zijne schijf 10 tegen 50 van B, in het eerste uitschuiven, reeds een zet minder tegen die twee schijven van B hebben, dan in het aangewezen voorbeeld van N°. 3 tegen 48 plaats heeft; doch zoo dit gelijke spel van twee schijven tegen twee schijven ook op eene gelijke wijze gespeeld werd, dat is: als A 1 schuivende, B 50 schoof, of als A 10 schuivende, B 41 schoof, dan zou er geen verlies voor geene der partijen plaats hebben.

Men heeft derhalve hieruit op te merken, dat men reeds van den beginne van het spel af, als alle krachten van hetzelfde wederzijds gelijk zijn, zorgen moet, om niet in die *positie* te vallen, en zijne twee laatste schijven op N°. 1 en 10 te brengen, als de partij in de mogelijkheid is, om zijne twee laatste schijven op 41 en 50 te plaatsen, en de eerste schuif alsdan niet op zijne beurt valt.

Maar zal ik nu voortgaan, en de kracht en werking van iedere schijf tegen iedere schijf, in al de deelen en onderscheidene gesteltenissen van het spel, van een tegen eene schijf tot twintig tegen twintig schijven opklimmende, aantonen? Dit zou niet anders zijn, als die onmogelijkheid te ondernemen, welke ik in het voorgaande hoofdstuk bewezen heb; of zal ik veeleer mij hier genoodzaakt vinden, van openhartig te moeten belijden, dat het damspel een van die spelen is, waarvan in eenen volstrekten zin gezegd kan worden, dat het in zijne volkomenheid, of in eenen trap, die daaraan grenst, alleen niet door voorschriften kan geleerd worden, maar behalve de kennis van de benoodigde grondregels daartoe, ook eene bijzondere bevatbaarheid van geest vereischt. De waarheid der zaak dwingt mij tot het laatste; want evenmin men aan iemand, die bij de kennis van het A B C, ook al de regels der *syntaxis* kent, de begaafdheid schenken kan, van door die voordeelen alleen verstandig te leeren denken en te spreken, zoo min kan ook iemand, ofschoon hij bij de kennis van den vastgestelden loop en werking van eene schijf of dam de kennis der bijzondere grondregels van het spel voegt, door een ander geleerd worden, het damspel in al deszelfs voorkomende gelegenheden wel te spelen; het is en blijft eene werking van den geest.

Niettemin, daar het aan den anderen kant zeker is, dat zij, die met eene bijzondere begaafdheid van geest tot deze of gene zaak verrijkt zijn, met het behulp der grondregels hun geest of vernuft daarin verder weten te leiden, zal ik in dit werkje, over het damspel, trachten zoo veel te zeggen en aan te toonen, als ik oordeel, dat met alle mogelijkheid daarover kan gezegd en aangetoond worden. Niets zoo veel bedoelende, dan

om hen, die met eene natuurlijke begaafdheid tot de oefening van het damspel geschikt zijn, door de aanwijzing van sommige zaken, daartoe behoorende, verder op te leiden, en om tevens alle genoegens te verwerven, zal ik nog voortgaan, in dit hoofdstuk eenige bijzondere grondregels ter neder te stellen, waarna ik in het volgende hoofdstuk nog eene poging zal doen, om die grondregels op te helderen, te verklaren en toe te passen, in de proeve van een spel, hetgeen ik zal onderstellen, door twee spelers gespeeld te worden, die daarin die grondregels in acht nemen, en waardoor het spel *remise* eindigt.

Men herinnere zich dan andermaal, wat ik van de kracht van eene schijf gezegd heb, en zie in hetgeen ik nu, wegens het uitschuiven van de een en ander de vijf schijven, waarmede het spel begonnen wordt, zeggen zal, hoe ver die grondregels, hier ten deele in *praktijk* gebracht, bewaarheid worden en stand grijpen. Van 1 tot 20 geven wij wederom aan A, en van 31 tot 50 aan B.

De slechtste schijf, waarmede A een spel beginnen kan, is N°. 20 op 25 te spelen. De reden daarvan is, dat wij de werking dier schijf, die wij gezegd hebben in het vermogen van regts en links te kunnen spelen, gelegen te zijn, terstond benomen zien; want zoo B dan met 35 op 30 schuift, dan houdt B door die eene schijf 30 reeds twee schijven van A, namelijk, 19 en 25, in bedwang, en daar het zeker is, dat eene schijf, door links en regts te spelen, twee werkingen kan doen, zoo blijkt het ten duidelijkste, dat A, voor als nu het gebruik van die twee schijven missende, vier werkingen met die twee schijven zich benadeelt; ja, ik houd mij verzekerd, dat B, zoo hij dit voor-

deel, in den aanvang van het spel bekomen, weet te bewaren, en het spel vervolgens naar grondregels weet te spelen, hetzelfde zal winnen; ten minste, zoo A zich uit de ongelegenheid van zijn spel zal willen redden, zal hij tegen een goed speler gevaar loopen, van eene schijf daaraan te moeten opofferen.

N°. 19 op 25 te spelen is niet kwaad, alzoo die schijf het vermogen blijft behouden, van links en regts te kunnen werken; maar dezelve op 24 uit te schuiven, is volstrekt nadeelig. B, zoo hij nu naar den regel van het spel speelde, zou 34 op 29 moeten schuiven, om daardoor 24 van A regts af zijn *marsch*, en daardoor de helft van zijne werking te benemen; doch B moet nu met den misslag van A zijn voordeel doen, en tegen den regel van het spel spelen, nu A hem daarin voorgegaan is; hij moet daarom 35 op 30 spelen. Gaat A dan met 24 reeds aan het *woorden*, zulks is reeds een bewijs, dat hij dit benoodigd heeft, naardien hij anderzins, naar de aangewezen gronden, zulks niet had behoeven of behooren te doen, en doet hij zulks niet, dan zal hij tegen eenen goeden speler niet ontgaan kunnen, slecht spel te krijgen; want B zal dan, op zijne beurt, eerst 39 op 35 en 34 op 29 brengen. Duidelijk kan men zien, dat het spel van A daardoor onvoordeelig voor hem begint te staan. In deze gesteltenis, als hij 24 niet heeft afgegeven, is zijne beste zaak, om vervolgens, als 9 open is, die ruit te dekken, niet met 4, maar met 5. Zelfs in die spelen, die in den beginne naar de regels gespeeld worden, is het doorgaans niet goed, N°. 9 met 4 te dekken; eenig bewijs zal daarvan blijken in de opgave van het volgende *remise*-spel. A moet zich ook nu behoeden, om op zijne beurt N°. 2 niet te spelen,

waarvan mede in de gesteltenis van het volgende *remise*-spel eene reden bijgebracht zal worden.

Wat aangaat de schijf op 18, deze oordeel ik de beste te zijn, om een spel er mede te beginnen; doch dewijl dit in het volgende *remise*-spel geschieden zal, zal ik de redenen daarvan, om dezelve alsdan niet te herhalen, tot zoo lang besparen.

N°. 16 op 22 uit te schuiven, kan geen kwaad. Men kan dit ligtelijk bevatten, als men waarneemt, dat die schijf de meermalen aangetoonde werking van regts en links te spelen daardoor niet verliest; maar 16 op 21 te spelen, keur ik ten eenen male af. Voor eerst, omdat de voorgaande reden, van regts en links te kunnen spelen, daardoor verwaarloost wordt. Ten andere, en wel voornamelijk, omdat B daardoor genoodzaakt wordt tot *moorden* te gaan, en dus die schijf, reeds in den aanvang van het spel, van zijne werking in het overig gedeelte van het spel beroofd wordt; want daar wij uit het voorbeeld van A gezien hebben, dat A, zoo hij 20 op 25 en 19 op 24 speelt, een slecht spel zou kunnen krijgen, zoo zou ook B, ingeval hij tegen 21 van A niet aan het afgeven ging, een even gelijk slecht spel krijgen kunnen; te weten, zoo hij (B) met 32 op 27 speelde, en A dan daarop 12 op 16, en 17 op 22 bragt. B, om deze *positie* voor te komen, zou dan tegen 21 aan het afgeven moeten gaan. Het is derhalve beter, zoo A die schijf 16 hem niet terstond wil benomen zien, noch zijne werking wil missen, dat hij 16 op 22 speelt.

Van N°. 17 is, wegens het uitschuiven derzelven, weinig anders te zeggen, dan dat die niet goedgekeurd wordt. Het brengt eene *positie* te weeg, die, zoo de partij naar regels speelt, zonder te *moorden*, kwalijk

kan gehouden worden. Het is onmogelijk, zulks in al zijne deelen aan te toonen, dewijl het afhangt van eenen zamenhang van werkingen, waaromtrent menigerlei vragen kunnen gemaakt worden, die niet van schijf tot schijf, op iedere bijzondere schuif, te beantwoorden of op te lossen zijn, maar waarvan de ervaring alleen iemand kan in staat stellen, deswege overreed te worden.

Ik moet niet vergeten, hier nog iets van de schijf N°. 3 te zeggen. Deze schijf, in het midden van de achterhoede van het spel geplaatst, kan daarom als het steunpunt van de regter- en linkervleugel van het spel aangemerkt worden. Men dient dus dezelve zoo lang op zijne plaats te bewaren, als immer mogelijk is. Wordt dezelve reeds in het midden van het spel vermist, het spel kan groot gevaar loopen; doch behoudt hij zijne plaats, dan kan hij, zoowel in het midden van het spel, als wanneer hetzelfde ten einde loopt, de overige schijven, hetzij aan de regter- of linkerzijde, te hulp komen en versterken.

Ziedaar eenige aanmerkingen, welke de ervaring mij geleerd heeft, voor zoo vele grondregels te moeten erkennen en bepalen, wil men zich eigen maken, het damspel met die kracht en tot die hoogte te spelen, als waartoe hetzelfde kan gebragt worden. Voor het overige hangen de toepassingen en beoefening dier grondregels van de meerdere of mindere geschiktheid van geest af, welke men voor het spel heeft, en van de begaafdheid, om die regels, bij alle voorkomende gelegenheden, zich ten nutte te maken.

Niets blijft mij dan overig te doen, als het spoor tot die beoefening, door middel der volgende proeven, verder aan te wijzen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Beredeneerde proeve van een geheel spel, waarin aangetoond wordt, dat hetzelfde, naar de vorenstaande grondregels gespeeld, remise eindigt.

Wij geven aan A wederom de twintig schijven van N°. 1 tot 20, en aan B die van 31 tot 50.

A. 18 op 23.

A, het spel beginnende, speelt, als zijne beste schijf, met 18 op 23. De reden daarvan, welke wij in ons voorgaande hoofdstuk beloofd hebben, hier te melden, is, dat die schijf, komende uit het midden, terstond zich wederom meester maakt van het midden der ruiten, tussehen 21 en 25, en dus de kracht van het spel bewaard, tevens het voordeel bekomende, van regts en links te kunnen werken.

B. 33 op 28.

B speelt 33 op 28, en niet, gelijk velen doen, met 32 op 27. Wij hebben reeds gezegd, dat een spel van gelijke krachten op *remise* gemaakt is, en dat men daarom niet het eerste *offensif*, dat is, aanvallenderwijze spelen moet, zoo lang er geene reden of noodzakelijkheid toe is. Nogtans doet B dit, wanneer hij, 32 op 27 spelende, 23 van A aanvalt. Beter speelt hij derhalve, als hij 33 op 28 plaatst. Vooreerst geraakt hij als eene middenschijf, in navolging van A, wederom op de middenruit, tusschen 26 en 30. Ten andere, beneemt hij voor als nu ten volle de kracht en werking van 23 van A, die aan de rechterzijde zijn *marsch* benomen is, en aan de linkerzijde niet spelen

40 IV. Hoofdst. *Proeve van een remisespel.*

kan, zonder verloren te gaan. Ten derde, staat het spel van beide de partijen daardoor gelijk, dat is, op *remise*.

A. 14 op 18.

A bevindende, dat B mede naar den regel gespeeld heeft, kan nu niet beter doen, dan zijne schijf 23, door middel van 14 op 18 te schuiven, te dekken.

B. 37 op 33.

B in navolging oordeelende, zijne schijf 28 te moeten versterken, speelt daarom 37 op 33.

A. 9 op 14.

A dekt nu 18, door middel van 9 op 14 te spelen. Bereids heeft A met zijne drie eerste schuiven zich in staat gesteld, om met zijne eerst gespeelde schijf, thans op 23, eene werking te kunnen doen.

B. 42 op 37.

B bereikt dit zelfde vermogen, door middel van 42 op 37 te schuiven.

A. 5 op 9.

A gaat nu voort, met zijnen gelegden grondslag te versterken en speelt op 9, doch zulks doet hij met 5, en niet in navolging van velen met 4. Dit laatste keur ik zeer af, en zal eenige redenen daarvan kort hierna laten volgen; ook heeft mij de ondervinding de nadeelige gevolgen daarvan bij vele gelegenheden van het spel doen waarnemen.

B. 46 op 42.

B, mede zijn grondslag nog meerder kracht willende bijzetten, speelt alleen, en schuift 46 op 42.

A. 16 op 22.

A speelt 16 op 22, en niet op 21, om redenen, die wij in het laatste gedeelte van ons voorgaande hoofdstuk vermeld hebben. Men zou mogelijk in het begrip kunnen vallen, dat A nu behoort had 18 op 24

te schuiven, om de *marsch* van 28 van B af te snijden en te verhinderen; doch dit heb ik nooit goed gevonden, naardien A. bij goede spelers zijne *positie* niet zou kunnen houden, zonder tot zijn eigen nadeel te *moorden*, of liever, omdat zulks alvorens de zaak van B zou zijn tot het bewerken van dat nadeel aan A. Dit alles door middel van al de verschillende schuiven, die gespeeld en weder gespeeld kunnen worden, in deszelfs gevolgen bloot te leggen, is eene schakel, te uitgebreid, om beschreven te worden. Genoeg, dat de ondervinding het tot eene reden en waarschuwing doet zijn.

B. 32 op 26.

B, zijn regel van verdediging wederom volgende, speelt 32 op 26, om 22 van A voor als nu zijne werking te benemen.

A. 12 op 16.

A, zijne ongedekte schijf 22 zoekende te ondersteunen, speelt 12 op 16.

B. 26 op 21.

B speelt 26 op 21. Deed hij zulks niet, A zou gewis 16 op 21 schuiven, waardoor hij met die schijf, eerst van 12 gekomen, twee schuiven met eene schijf zou verrigten, en dus de volle werking van eene schijf, die in regts en links te kunnen spelen bestaat, bereiken, naardien twee schuiven met eene schijf gelijk staat met het vermogen van eene schijf, van regts en links te kunnen spelen. Dit niet alleen. Liet B de gelegenheid aan A, om 16 op 21 te schuiven, en deed A zulks, alsdan zou B, wilde hij geene gevaarlijke *positie* krijgen, met 36 moeten *moorden*, waardoor hem 26 zou ontnomen worden, die tot nu toe maar eene schuif, en dus de helft van zijne werking verrigt

heeft. Ziedaar de reden, dat B voor de eerste maal met eene zelfde schijf tweemaal tot zijne verdediging speelt.

A. 6 op 12.

A, om 16 te dekken, speelt 6 op 12.

B. 35 op 29.

B, tot nu toe verdedigenderwijze gespeeld hebbende, om zijne schijven telkens tegen die van A te dekken en te versterken, geraakt nu voor het eerst buiten die gelegenheid, en komt daarentegen in het geval, van aanvallenderwijze te spelen. Van waar ontstaat dit? Omdat hij het voordeel gehad heeft, van met eene schijf, namelijk 32, tweemaal gespeeld te hebben, waardoor die schijf zijne volkomene werking, tot zoo ver als het spel nu staat, verrigt heeft. Deze werking van eene schijf tot nu toe aan geene der schijven van A gebeurt zijnde, zoo is zulks de reden, dat B het evenwigt van het spel daardoor hersteld, en de beurt van aan te vallen aan zijne zijde brengt. Is het nu geen groot voordeel voor B, dat hij niet alleen tegen A, die uit kracht van het eerst gespeeld te hebben, aanvallenderwijze gespeeld heeft, zich zoodanig verdedigd heeft, dat A hem geen nadeel heeft weten toe te brengen, maar dat hij bovendien nu de magt bekomt, om aanvallenderwijze te kunnen spelen, en A te dwingen, zich tegen hem te moeten verdedigen. Ondanks dit bekomen voorregt van B zou men kunnen denken, dat A, alvorens B met 35 op 29 speelt, beter spel als B heeft, naardien A met vijf schijven, als 1, 2, 18, 19 en 20, behalve nog van met 22 te kunnen *moorden*, spelen kan, daarentegen B, zoo hij niet verliezen wil, niet anders spelen kan als met 35 en 36. Niettemin lijdt B hier geen nadeel door, en speelt, in plaats van 36 op 32 zonder oor-

zaak, met 35 op 29, om A, zoo hij naar regels spelen zal, te dwingen 19 op 25 te spelen.

A. 19 op 25.

A, niet nutteloos willende *moorden*, volgt de regel van het spel en speelt daarom 19 op 25.

B. 39 op 35.

B, zijne schijf 29 willende dekken, speelt met 39 op 35.

A. 25 op 30.

A speelt nu met 25 op 30, waardoor hij die schijf mede tweemaal werken laat, en dus hetzelfde doet, hetgeen B gedaan heeft, gelijk aangetoond is, toen hij met 26 op 21 speelde.

B. 45 op 39.

B, de regel van A volgende, toen deze 6 op 12 speelde, speelt 45 op 39.

Ziet nu wederom, hoe dat het spel in eenen wederzijdschen stand voor beide de spelers gelijk, en dus op *remise* staat. Beide hebben de voordeelen, dien zij in den beginne van het spel hadden, weten te bewaren, en had A, door middel van de eerste schuif te doen, den eersten aanval, wij hebben ook gezien, hoe die op B, door zijn goed beleid, is overgegaan. Thans, daar wederom het spel volkomen gelijk staat, als in den aanvang, is die beurt van den aanval ook wederom op A gekomen.

A. 22 op 27.

A zou nu met 2 op 6 kunnen spelen, doch dan sloot hij 1 op, en verhinderde die schijf zijne werking te doen, hoewel voor als nu zulks nog niet vereischt wordt. Aan den anderen kant, wanneer B in het vervolg, op zijne beurt, het mogt noodig oordeelen, om met zijne schijf 29 tegen 18 van A te *moorden*, alsdan

zou A, gelijk men zien kan, met zijne schijf 13 niet kunnen *moorden*, wanneer zulks hem mogt te pas komen. Hier openbaart zich nu tevens de reden, van hetgeen ik kort te voren gezegd heb; namelijk, dat A zijne schijf 9 niet met 4, maar met 5 moest dekken; want had A 9 met 4 gedekt, dan zou hij, wanneer B alvorens met 29 tegen 18 van A *gemoord* had, evenmin met 13 kunnen *moorden*, als dat hij nu 2 op 6 schoof.

Wat aangaat de schijf 1, deze behoort A ook niet te spelen, om B geene gelegenheid te geven tot het maken van een ontwerp, om met 21 dam op 1 te worden. Er blijft dan geene andere keuze voor A over, dan te spelen, of met 15 op 19, of met 22 op 27. Op 19 met 15 te spelen keur ik niet goed, dewijl B met 29 op 24 zou kunnen schuiven, en door dit middel van te *moorden*, de schijf 10 van A van zijne plaats zou kunnen krijgen. Dit zou voor A niet anders zijn, dan het steunpunt van de regtervleugel van zijn spel te verzwakken, dewijl hij, geene schijf op 5 hebbende, alsdan zijne ongedekte ruit 10 niet zou kunnen dekken. Deze proeve zal zulks nader bevestigen, als wij bij het einde van het spel zien zullen, dat A, ook door middel van zijne schijf 10, de *remise* van hetzelfde volbrengt. Hij bepaalt zich derhalve, om 22 op 27 te spelen, te meer, naardien hij dit *moorden*, hetzij nu of dan, niet nalaten kan, wil hij anderzins zijn spel niet verwaarloozen.

B slaat met 33 op 22.

A slaat wederom met 16 op 27.

B. 37 op 32.

Tot nu hebben wij gezien, hoe B in alles A veiliglijk heeft kunnen naspelen, en hij ook zulks, zonder zich te benadeelen, gedaan heeft; doch hier stuit dit.

Wilde B nu, met 29 tegen 18 te spelen, hierin A navolgen, zoo zou hij door deze navolging, ingeval A naar regel bleef spelen, en B al voortgaande zulks ook deed, eene schijf verliezen; 36 op 32 spelende, zou hij door dit *moorden* zich evenmin in staat stellen, om zijne ongedekte ruit 41, naardien hij geene schijf op 46 heeft, te kunnen dekken, als waarin A zich zou gesteld hebben, zijne 10 te kunnen dekken, wanneer hij, gelijk wij aangetoond hebben, 15 op 19 gespeeld had, en B daarop met 29 afgegeven had. Zal B dan met 49 op 45 spelen? Doch zoowel als wij, om reden, in A het afgekeurd hebben van te spelen met 2 op 6, zoowel zouden wij het, om diezelfde reden, in B moeten afkeuren, zoo hij met 49 op 45 speelde. Wat dan? Daar A met 27 op den aanval staat, dat is, dat hij ter wederzijde eene ongedekte ruit vindt, kan B niet beter doen, naar de aangewezenen gronden spelende, dan die schijf, door middel van 37 op 32 te spelen, niet zijne volle werking te laten.

A 11 op 16.

A, om niet nutteloos te *moorden*, of te spelen, hetgeen reeds aangetoond is, niet goed te zijn, kan niet beter spelen, dan met 11 op 16, met oogmerk, om zijne schijf 27, de eenigste, dien hij ongedekt heeft, te versterken.

B. 32 op 26.

B speelt hierop 32 op 26; reden genoeg, dat hij A bepaalt, wat hij spelen moet.

A. 16 op 22.

A, door B daartoe bepaalt zijnde, speelt 16 op 22.

B. 43 op 37.

B, daar hij niet verkiest buiten noodzakelijkheid met 29 te *moorden*, kan nu niet beter spelen, dan met

43 op 37. Immers, speelde hij met 42 op 37, alsdan geraakte A in de gelegenheid, om, door middel van met 18 te *moorden*, het spel van B als in zijn bedwang te krijgen, vermits hij A, met 14 op 25 komende door drie van zijne schijven, voor als nu zes schijven van B zou vast en werkeloos houden.

A. 18 op 24.

A overwegende, dat hij na verloop van nog vijf schuiven, dien hij met 1 en 2 zou kunnen doen, genoodzaakt zou zijn te *moorden*, verkiest eerder zulks nu te doen, met 18 op 24 te spelen, omdat hij B, ofschoon die twee schijven daartoe gebruiken kan, daarmee noodzaakt, dit bepaaldelijk met 29 te doen, dewijl B, met 28 slaande, zich bloot zou stellen, in het voorgemeld nadeel te geraken, van zes zijner schijven voor als nu door drie van A besloten te zien.

B. 29 op 18.

B, dit alles in het oog houdende, slaat met 29 op 18.

A. 13 op 33.

A slaat met 13 twee schijven van B tot op 33.

B slaat met 37 op 28.

A. 7 op 13.

A bemerkende, dat B met drie zijner schijven, 21, 26 en 31, niets verrigten kan, begrijpt, dat de toelag van B zal zijn, om, volgens beurt, 42 op 32 te brengen, met oogmerk, om alsdan, in vergelding van het bedwang, waarin A, die zes schijven van B, 21, 26, 31, 32, 36 en 41, voor als nu zou kunnen houden, door middel van die zes schijven ook zes schijven van A, 1, 12, 17, 22, 23 en 27, werkeloos te zetten. In dit vooruitzicht ontdekt zich nu het geheim en eene nadere reden, van hetgeen wij in A afgekeurd zouden hebben, zoo hij 2 op 6 gespeeld had; want dan zouden er, in de onder-

stelling, dat B met 42 op 32 zal geraken, niet zes schijven tegen zes schijven wederzijds in bedwang staan, maar B zou de zes zijner gemelde zeven schijven van A belemmeren. A, uit kracht van dit vooruitzigt, nagelaten hebbende 2 op 6 te spelen, speelt nu, even om dezelfde reden, 7 op 13.

B. 42 op 37.

B, zonder zich te bekreunen, of A zijn inzicht gevat heeft, dan niet, speelt zijne beste schijf, namelijk, 42 op 37.

A. 2 op 7.

A, om zijne twee schijven, 12 en 13, die hol staan, te dekken en te ondersteunen, speelt 2 op 7.

B. 37 op 32.

B bereikt zijn oogwit en plaatst 37 op 32. Ziet hij met deze schuif zes zijner schijven voor als nu in bedwang van A, hij beknelt ook daarentegen voor als nu van A zes schijven.

A. 1 op 6.

A speelt 1 op 6, om daarmede te verhoeden, ingeval er een aanval van eenen slag bij B voorviel, of zou kunnen voorvallen, dat hij dan geene schijf door eenen tweeslag van 26 zou kunnen verliezen.

B. 35 op 29.

B de reden begrepen hebbende, waarom A met 1 op 6 gespeeld heeft, en wijders inziende, dat A niet anders spelen kan, dan om de regtervleugel van zijn spel te versterken, speelt met 35 op 29, om zich in *postuur* te stellen, zoo er van dien kant door A iets mogt ondernomen worden.

A. 15 op 19.

A, de ware regel van het spel volgende, speelt met 15 op 19, om daardoor de vrije *marsch* af te snijden

van 28 van B, en zich tegen 29 van B te versterken; ook om te kunnen *moorden*, zoo het vereischt werd.

B. 47 op 43.

B, hoewel in de gelegenheid zijnde van met 39 op 35 te kunnen *moorden*, moet zulks nog niet doen, zoo hij geen waarschijnlijk gevaar wil loopen van eene schijf te verliezen. Hij behoort daarmede te wachten, tot wanneer hij de gelegenheid heeft bekomen, van 47 op 33 te kunnen brengen. Met dit inzicht speelt hij 47 op 43.

A. 6 op 11.

A, in het begrip, dat B zijn spel op 33 zoekt te versterken, speelt daarom 6 op 11, om vervolgens op 16 te komen.

B. 43 op 37.

B, zijn oogmerk vervolgende, speelt 43 op 37.

A. 11 op 16.

A volvoert zijn ontwerp en speelt 11 op 16.

B. 37 op 33.

B, door 37 op 33 te spelen, bereikt mede zijn oogmerk.

A. 19 op 25.

A, om te beletten, dat B voor als nu geen *attaque* met 29 zal uitvoeren, speelt met 19 op 25.

B. 39 op 35.

B oordeelende, dat zijn N°. 48 niet buiten werking zal kunnen blijven, en dat hij na het spelen derzelve met 39 op 35 niet zou kunnen *moorden*, zoo het vereischt werd; ook inziende, dat A zijn 13 en 7 in werking zal willen brengen, waarom hij zijn 49 niet op 45 spelen, maar daarmede wachten wil, tot zoo lang hij die op 44 spelen kan, even gelijk hij gezien heeft, dat A zijn 2 niet op 6, maar op 7 gebragt heeft, be-

sluit om dit alles, de gelegenheid tot het afgeven van 39 niet te laten verloren gaan, maar speelt ten dien einde dezelve op 35.

A. slaat met 30 op 39.

B slaat wederom met 44 op 35.

A. 13 op 18.

A, om B niet te noodzaken te *moorden*, door middel van 25 op 30 te schuiven, en ook zich zelve, met dit na te laten, niet benadeelende, speelt 13 op 18.

B. 49 op 44.

B volvoert zijn oogmerk en speelt 49 op 44.

A. 7 op 13.

A, om zijne schijf 18 te versterken, speelt 7 op 13.

B. 35 op 30.

B, de toestand van zijn spel overwegende, en ziende, dat hij tot behoud van hetzelfde verplicht zal zijn, het eerst te moeten *moorden*, zoekt daarom zulks nu te doen, door 35 op 30 te spelen.

A. 9 op 15.

A vindt zich van zijnen kant gehouden, om aan het inzicht van B te beantwoorden, en speelt 9 op 15.

B slaat met 30 op 19.

A slaat met 15 twee tot op 35.

B slaat met 40 op 29.

A. 4 op 9.

A ziende, dat B wel een aanval kan doen en een slag volvoeren, doch niet anders, dan met gelijke kans voor hem (A), bekreunt zich dus niet, en speelt met 4 op 9.

B. 50 op 45.

B, het *moorden* willende vertragen, zoo lang hij ziet met zijnen aanval geen voordeel op A te bekomen, of zelve door het uitstel daarvan voor als nu geen na-

deel te lijden, speelt met 50 op 45, om zijne andere schijven meer kracht te doen toekomen.

A. 9 op 15.

A, mede om zijne schijven 10 en 20 te versterken, speelt met 9 op 15.

B. 45 op 40.

B vervolgt zijn voorgaande oogmerk en speelt 45 op 40.

Alvorens ik nu A laat spelen, zij het mij vergund, eene kleine opschorting in het spel te maken. Wij zien het spel thans tot die hoogte gebragt, dat het reeds de zestigste zet van het spel zal zijn, wanneer B zoo terstond den aanval zal doen, waarmede hij de weg wijst, om hetzelfde *remise* te doen eindigen. Niet meer dan zes schijven van elk zien wij het spel tot nu toe, hoe ver ook gevorderd, verminderd, ten bewijze, hoe eigenaardig het aan het spel is, dat zij, die naar de grondregels hetzelfde weten te besturen, niet dan spaarzaam, en wanneer het vereischt wordt, *moorden*; ook dat zij wederzijds eene gesloten *positie*, het geheele beloop van het spel door, weten te bewaren, zonder bij het einde eenig voordeel daarmede te verzuimen, of nadeel te ondergaan. Heeft B de aanval, nu te doen, al vroeger op A kunnen beginnen, gelijk men in het spel kan waargenomen hebben, hij berekende ook, dat er van zijnen kant geene meerdere voordeelen door dezelve op het spel van A te behalen waren, als welke hij in staat was, door het uitstellen derzelve, te bewaren. Vertraagde hij dus met den aanval, het geschiede met een inzicht, om zoo A een misslag beging, met meerder voordeel dezelve te kunnen volvoeren; zoo niet, gelijk gebeurt is, hij wist zich staande te houden. A van zijnen kant heeft mede

niets onbeproofd gelaten, om B te doen zien, dat hij bij eenen aanval gelijke voordeelen zich wist voor te behouden, dat hij niet schroomde, hem de gelegenheid daartoe te blijven vergunnen, en het niet noodig achtte, om door middel van meerder afgegeven of *gemoord* te hebben, het spel los te maken, te breken, en de eigenaardige ontwikkeling van hetzelfde te weg nemen.

Wij vervolgen ons spel.

A. 14 op 19.

A in overweging nemende, dat B in de noodzakelijkheid gebragt wordt, om een aanval te moeten doen, en tevens berekend hebbende, dat het spel in alle manieren *remise* eindigen moet, speelt ten dien einde 14 op 19. Wel is waar, dat A, zoo hij met 15 op 19 speelt, eene schijf bij den aanval van B wint, doch dit baat niet; het is voor een oogenblik, en het spel loopt even hetzelfde *remise*. Hebben wij dan eerder verkozen, hem met 14 op 19 te spelen, het is geschied, om het spel met die juistheid en noodwendigheid *remise* te doen loopen, welke het best aan mijn oogmerk, om van den loop en kracht van eenen dam eene schets en aanwijzing te geven, beantwoordt.

B. 29 op 24.

B niet minder bemerkende, dat zijn spel zonder uitzigt van winst staat, en dat hij, met langer te wachten, nu niet tot zijn voordeel zou wachten, besluit daarom den aanval te doen, en speelt met 29 op 24.

A slaat met 18 een op 29.

B slaat met 34 twee op 14.

A slaat met 23 twee op 43.

B slaat, als zijn beste, met 32 een op 23.

A slaat met 17 twee op 37.

B slaat met 26 twee op 6.

A slaat met 8 een op 19.

B slaat met 21 een op 12.

A. 43 op 47.

A, niet wel anders, of liever niet beter kunnende, speelt met 43 op 47, alwaar die schijf dam wordt.

B. 36 op 32.

B is nu in de gelegenheid, om van drie verschillende schuiven een derzelve te kunnen en te mogen verkiezen; dat is, met 6 op 2 te spelen, of met 6 op 1 te spelen, of wel met 36 op 32 te spelen. In het eerste geval, zoo hij 6 op 2 gaat spelen, en die schijf dam laat worden, dan begrijpt hij, dat A 13 op 17 zou kunnen spelen, om vervolgens, na het slaan van B, met 37 op 42 te spelen, en dus te zoeken een tweede dam te halen. Wilde B dit alsdan aan A beletten, zoo zou B genoodzaakt zijn, om 44 op 38 te spelen, en daardoor zijne twee schijven, op 23 en 38 gekomen, te moeten missen. De *remise* van het spel alsdan te schielijk beslist zijnde, verkiest hij, die het niet behoeft, dezelve te zoeken, daarom op 2 geen dam te halen. In het andere geval, met 6 op 1 dam te halen, verkiest hij ook niet; hij begrijpt, dat A dan met 3 op 7 zou spelen, en aan B daardoor een tweede dam geven, met oogmerk, wederom om 37 op 42 te spelen, en te zoeken ook een tweede dam te krijgen. B, wilde hij dit niet toelaten, of oordeelende, dat het geen vereischte van het damspel is, om met twee dammen tegen twee dammen te spelen, als hetzelfde oogmerk met eenen dam tegen eenen dam bereikt kan worden; B, zeg ik, wilde hij aan A niet toelaten, alsdan een tweede dam te halen, zou gehouden zijn, om met zijnen dam 3, door A hem gegeven, de schijf 19 van A te slaan tot op 25. A met zijne schijf 20

deze dam van B moetende slaan, zoo zou B daarop 44 op 38 spelen. Hoewel B dan, na dit alles, eene schijf zich zou bevoordeeld hebben, zou hij nogtans zien, dat de gesteltenis van zijn spel ook niet anders, dan het *remise* voor hem zou medebrengen.

Tot dit een en ander daarom niet besluitende, behoudt hij geene andere gevoegelijke keus over, dan om 36 op 32 te spelen, gelijk hij ook doet, zoekende daarmede, of het hem gelukken mogt, twee dammen te bekomen, zonder A nogtans de gelegenheid te laten, van eenen tweeden dam met zijne schijf 37 te kunnen krijgen.

Wij hebben deze onderstelling aan B toegevoegd, om door de volgende aanwijzing der manier, waarmede hij het spel *remise* doet eindigen, ons in de gelegenheid te stellen, om hen, die in het spelen met eenen dam nog niet ver gevorderd zijn, eene proeve en schets te geven van de kracht en werking eener dam, wanneer hij goed geleid en bestuurd wordt, tevens aantoonende, met welke redenen en uit welke inzichten men met dezelve spelen moet.

A. 37 op 26.

Nadat B nu 36 op 32 gespeeld heeft, slaat A met 37 op 26.

B slaat weder met 31 op 22.

A. 3 op 7.

A, het inzicht van B begrepen hebbende, om te zoeken twee dammen te bereiken, oordeelt, dat, zoo hij nu niet terstond op zijne hoede is, om het spel in een *postuur* tot *remise* te stellen, hij mogelijk kans zou kunnen loopen, hetzelfde te verliezen. Om derhalve alle gevaar daartoe te voorkomen, speelt hij 3 op 7.

B. 12 op 3.

B slaat met 12 op 3, daar die schijf dam wordt.

A. 47 op 31.

A speelt nu met dam 47 op 31, om te voldoen aan het oogmerk, waarom hij 3 op 7 speelde.

B slaat met dam 3 op 30.

A. 31 op 1.

A slaat met dam 31 twee schijven van B, 22 en 6, tot op 1.

Het komt nu voor, dat B ten deele beter spel als A schijnt te hebben, dewijl hij de drie schijven van A, 10, 15 en 20, voor als nu met zijnen dam in bedwang houdt; doch wij zullen zien, hoe A door het goed beleid, waarmede hij zijn spel bestuurd, alle inzigten van B weet te verijdelen.

B. 30 op 14.

B zich de voordeelige gesteltenis, waarin zijn spel zich thans bevindt, willende ten nutte maken, speelt als zijn beste met zijnen dam 30 tot op 14; niet alleen, om de drie gemelde schijven van A in bedwang, maar ook om de schijf 13 van A in zijnen gang regts af te verhinderen, en op de lijn tusschen 4 en 31 te bepalen.

A. 1 op 34.

A, dit inzicht van B bemerkende, vindt daarom niet goed met 13 op 17 te spelen, dewijl zijn dam 1 daardoor voor als nu zeer bepaald in zijne werking zou zijn. Speelt hij met zijnen dam 1 op 12, voornamelijk met oogmerk, om daarna zich op 3 te begeven, en langs dien weg te zoeken, zijne drie schijven in vrijheid te brengen, of anderzins met inzicht, om, vervolgens op 16 spelende, de schijf 44 van B in zijnen loop te bepalen, zoo ziet hij, dat B hem beide deze oogmerken zou kunnen verijdelen, door middel van met zijnen dam 14 op 3 te gaan. Derhalve speelt A met zijnen dam 1 op 34, om daarmede niet alleen te zoeken, de

twee schijven van B, 44 en 48, in bedwang te houden, maar ook, om inmiddels de inzigten van B te leeren kennen; ja zelfs, zoo B nu op zijne beurt met 40 op 35 speelde, zou A, zich op 45 en vervolgens op 40 plaatsende, die schijf van B vermeesteren, of B, zoo hij dan op 30 speelde, zou en zijn dam en tevens het spel kwijt zijn.

B. 41 op 36.

B zijne schijf 41, die ongehinderd werken kan, wilende spelen, speelt dezelve op 36.

A. 34 op 12.

A vindt nu niet beter voor hem te spelen, dan met zijne schijf 13 op 17, of met zijnen dam te spelen. Met 13 de schijf 36 van B tegen te gaan, is iets, hetgeen hij oordeelt ook bij volgende beurten te kunnen doen. Eerder verkiest hij dan te zoeken, met zijnen dam eene lijn te krijgen, waardoor hij zich een weg weet te banen, om zijne drie schijven, 10, 15 en 20, in vrijheid te brengen; hij speelt daarom zijn dam 34 op 12.

B. 14 op 3.

B, dit voornemen van A bespeurende, verijdelt hetzelfde, door zijnen dam 14 op 3 te spelen, begrijpende, dat A zulks anderzins bij de volgende beurt met zijnen dam 12 zou doen.

A. 12 op 23.

Wij hebben gezien, hoe A, toen hij met zijnen dam 1 op 34 speelde, alvorens in beraad stond, om met 1 op 12 te spelen, met oogmerk, om, vervolgens op 16 spelende, de schijf 44 van B in zijnen loop te bepalen; doch omdat hij zag, dat B hem in dit voornemen zou kunnen verhinderen, door middel van zijnen dam 14 op 3 te spelen, zoo zag A daarvan af, en speelde toen,

gelijk gezien is , met 1 op 34. Nu is hij in hetzelfde geval , dewijl , hij op 12 staande , B met 14 op 3 gespeeld heeft. Niettemin zullen wij hem nu zien , de schijf 44 van B in zijnen loop bepalen. Van waar ontstaat dit? Daar vandaan , dat hij de tijd heeft willen afwachten , dat B met zijne schijf 41 op 36 zou gaan , om alsdan met zijnen dam eerst op 23 , en vervolgens , om dat inzicht te bereiken , op 27 te spelen ; hij speelt dan om die reden met dam 12 op 23.

B. 36 op 31.

B geene reden vindende , om zijne schijf 36 te verliezen , speelt met dezelve op 31.

A. 23 op 27.

A bereikt nu zijn inzicht , van de schijf 44 van B in zijnen loop te bepalen , en speelt derhalve met 23 op 27.

B. 44 op 39.

B weder niet genoodzaakt zijnde , zijne schijf 44 te verliezen , speelt dezelve op 39.

A. 27 op 23.

A blijft de voorgaande schijf vervolgen , en speelt met zijnen dam 27 op 23.

B. 39 op 35.

B , evenmin als te voren zijne schijf 39 behoevende te missen , speelt dezelve op 35.

A. 23 op 32.

A , daar hij tot nu toe door B in zijn oogmerk is te leur gesteld , van zijne drie schijven 10 , 15 en 20 in vrijheid te brengen , laat niet af te zoeken , zulks te bereiken , of zich in staat te stellen , zoo hem dit bleef mislukken , om door middel van dezelve drie schijven de *remise* van het spel te bewerken ; hij speelt derhalve met zijnen dam 23 op 32 , die , wat B ook spelen moge , blijken zal zijn beste trek te zijn.

B. 35 op 29.

B voortgaande, om zoo lang mogelijk de gemelde drie schijven van A werkeloos te houden, en tevens de schijf 13 van A binnen den loop der lijn tusschen 4 en 31 te bepalen, speelt daarom met 35 op 29.

A, 32 op 5.

A geene gelegenheid meer vindende, om eene schijf van B te kunnen vervolgen, en daarbij overwegende, dat hij geen beter voordeel bereiken kan, dan het spel *remise* te brengen, vermits B met zijnen dam gestadig zijne drie schijven werkeloos houdt, speelt met zijnen dam 32 op 5.

B. 3 op 21.

B, wil hij nu oogenblikkelijk het spel niet *remise* zien, kan, om zulks voor als nu nog te keer te gaan, geene andere plaats vinden, dan met zijnen dam 3 op 21 te spelen. Reden: welke schijf hij ook van zijne drie schijven 31, 40 en 48, in plaats van zijnen dam, speelde, zoo zou A terstond zijne twee schijven 20 en 15 tegen 29 van B afgeven, waardoor het spel kennelijk zou *remise* zijn. Speelde B met zijne schijf 29 op 24, dan zou A met zijnen dam 5 op 18 spelen, en die schijf meester worden, en ofschoon B in dat geval met zijnen dam 3 op 7 of 8 speelde, en daardoor de schijf 13 van A bekwam, zoo zou A, met het spelen van 15 op 19, althans gelegenheid vinden, om het spel *remise* te maken.

Begeeft B zich met zijnen dam op eene der ruiten van 25 of 30, zoo zal hij mede zijn oogmerk tot het te keer gaan der *remise* verijdelt vinden; want A zal dan, door 15 op 19 te spelen, eerst zijne twee schijven 15 en 13 laten slaan, waarna hij, zijne twee schijven 20 en 10, de een na den ander, tegen de

schijf 29 van B afgegeven hebbende, met zijnen dam 5 de schijf 9 en de dam van B zal meester worden. In dat geval A een dam tegen de drie schijven van B, 31, 40 en 48, behoudende, zou de *remise* van het spel alsdan ook onbetwistbaar zijn.

Dit alles ingezien zijnde, blijft B dan niets overig, daar hij van zijnen kant de *remise* vermijden, en A verplichten wil, om het spel daartoe te dwingen, dan met zijnen dam 3 op 21 te spelen.

A. 5 op 9.

A van zijnen kant door de gesteltenis van zijn spel niet genoopt kunnende worden, om iets meer dan de *remise* te begeeren, en niet willende afzien van B te dwingen, hetzelfde te moeten zien en goed gedoogen, speelt ten dien einde met zijnen dam 5 op 9.

B. 31 op 26.

B ziet uit de gesteldheid zijner drie schijven 29, 40 en 48, dat geen van dezelve werken kan, zonder door A met wederzijds voordeel vermeersterd te worden. Wat aangaat, om met zijnen dam te spelen, vindt hij nergens voordeelig, wel nadeelig te kunnen zijn. (1) Speelt hij op 3, alsdan gaat A wederom op 5, van waar hij kwam. Dit onophoudelijk over en weder spelen, door A van 9 op 5 en van 5 op 9, en door B van 21 op 3 en van 3 op 21, zou tot eene reden en bewijs aan B moeten verstrekken, om de *remise* van het spel te moeten erkennen. (2) Op 7 of 32 te spelen, kan niet geschieden, zonder door A geslagen te worden. (3) Op 12, of 16, of 37, of 43 te spelen, verbiedt zich van zelve, naardien A dan eerst zijne schijf 20 tegen 29 van B zou afgeven, en dan daarop, door het spelen met zijnen dam op 9 of 5, eene schijf en de dam van B zou slaan, en het spel vervolgens win-

nen. (4) Op 26 met den dam spelende, zou A zijn dam op 4 plaatsen. Beide, A en B, hunne dammen daardoor kwijt rakende, zou het spel, buiten het be- gaan van de allergrootste misslagen, mede niet anders als *remise* zijn.

Er blijft dan voor B niets overig, zoo hij het te keer gaan van de *remise* zoo lang rekken wil, als mogelijk is, dan met zijne schijf 31 op 26 te spelen, hetgeen hij ook doet.

A. 15 op 19.

A moede zijnde, dat B het spel niet wil *remise* ge- ven, zonder door het uiterste daartoe gedwongen te worden, besluit de laatste hand daaraan te leggen, door 15 op 19 te spelen.

Waar nu B, hetzij met een zijner schijven, of met zijnen dam, ook spelen moge, zoo kan dit geene ver- andering in het voornemen van A te weeg brengen, die vast besloten heeft, om eerst met 20 op 25, en dan, na het slaan van B, met 10 op 15 te spelen, waarna A de *remise* terstond volvoeren kan. Het eeni- ge, dat B nog zou kunnen doen, is, zijne 29 door 19 van A te laten slaan, met oogmerk, om door 26 te zoeken, een tweede dam te bekomen; doch daar A zulks zou kunnen verhinderen, door middel van zijnen dam 9 op 23 te spelen, en daar zijn spel dan ruim zoo sterk als dat van B zou zijn, wie ziet dan niet, dat B het zoo veel van zijn belang zou moeten achten, om de *remise* van het spel te zoeken, als A gedaan heeft.

B. 21 op 3.

B speelt derhalve als zijne beste schijf, en om het spel van A nogmaals te dwingen, met dam 21 op 3.

A. 20 op 25.

A speelt, naar zijne vooraf genomene bepalingen, 20 op 25.

B slaat met 29 op 20.

A speelt 10 op 15.

B. 3 op 30.

B slaat met zijnen dam 3 de schijf 19 van A, en moet zich op 30 plaatsen, wil hij anderzins het spel niet kwijt zijn.

A speelt met dam 9 op 5.

B slaat met 20 op 9.

A. 5 op 21.

En A slaat met zijnen dam 5 de twee schijven van B, 9 en 26, tot op 21, met welken laatsten zet beide de spelers het spel, ten aanzien van elkander, verklaren noodwendig *remise* te zijn.

Dus meen ik in het voorstel en de bewerking van het voorgaande spel eene proeve gegeven te hebben, dat de waarneming der grondregels en redenen, waarmede men in het damspel moet te werk gaan, door mij bij het spelen van iedere schijf aangehaald, duidelijk doen zien, dat het damspel op *remise* gemaakt is. Is er derhalve iets in dit werkje, het is de vorige proeve, welke ik oordeel zeer geschikt te zijn, om hen, die nog weinig vorderingen in het damspel gemaakt hebben, meerdere bekwaamheid te doen verkrijgen, wanneer zij eenige oplettendheid aan dezelve besteden willen. Gelukt het hen, niet alleen de loop en werking van het spel over het geheel, maar ook de inzigten, waarmede iedere schijf gespeeld is, te bevroeden, en daaruit te leeren, om dezelve van tijd tot tijd op de spelen, welke zij spelen mogten, over te brengen, dan houd ik mij verzekerd, dat zij daardoor het geheimzin-

nige van het spel, ten minste iets daarvan, leeren moeten, zoo anderzins het *je ne sais quoi* (ik weet niet wat) van het spel door voorbeelden en proeven te leeren zij. Dit bereikt hebbende, mogen zij wijders hunne vinding verrijken, om boven de regels heen tot alle kracht en hoogte in het spelen te geraken, waardoor zij, ook met eene goede uitkomst, zullen weten te spelen tegen de zoodanigen, die, ofschoon een gegrond denkbeeld van het spel hebbende, nogtans in kracht van vinding en doorzicht bij hen te kort schieten.

Maar indien het waar is, dat twee spelers, die beide uit ervaring van het spel geleerd hebben, zulk een bestuur en handelwijze het best te zijn, en daarom zulk eene leiding tot een grondslag van hun spelen aangenomen hebben; indien zij, zeg ik, gestadig naar die grondregels spelen, moet hun spel dan niet altoos eenvormig, en daardoor iets van het eentonige, van het vervelende verkrijgen? Zeker is het, dat dit in allen opzichte niet te loochenen zij, bijaldien men met deze vraag het beloop van hun spel over het geheel, en niet eene bijzondere en stipte navolging van schuif tot schuif bedoelt. A en B zijn beide, in het voorgaande spel, somtijds in de gelegenheid geweest, de beurt van de eene schuif voor de beurt van eene andere schuif te hebben kunnen spelen; doch dewijl zij wederzijds daarin mede met gegronde oogmerken zouden te werk gegaan hebben, zou hun spel, eenige kleine uitzonderingen daarvan ter zijde gesteld, op eenerlei ontwerp berusten, en over het geheel weinig verandering ondergaan hebben. Dezelfde *attacque*, of aanval, waarmede B de grond leide, om het spel te ontwikkelen, door middel van de zes schijven, zoo van hem als van A, los te maken en in werking te brengen,

zal meestal in een spel, hetgeen door twee spelers gespeeld wordt, die beide de grondregels kennen, en tevens overeen komen, om naar dezelve te spelen, zoo niet volkomen en in alle deelen, ten minste eenigermate en van dien aard voorvallen.

Men verwacht daarom niet, dat twee zulke spelers, als wij in A en B ondersteld hebben, altoos die verdrietelijke wijze van spelen houden zullen, dat zij u nooit anders als eenerlei spel vertoonen zullen. Het damspel, zoo als ik reeds elders gezegd heb, is ingerigt, om tot een spel, eene verlustiging, eene werkzaamheid van den geest te verstrekken. Hoe weinig zou nu aan dit oogmerk, aan de lust van twee spelers voldaan zijn, zoo zij beide bepaaldelijk en altoos op eenerlei wijze speelden, op eene wijze, welke hen, door de ondervinding van het spel, geleerd was de beste grondregels en manier van te spelen te zijn. Hunne bezigheid daarin zou ten laatste iets van het *automatische*, van het wertuigelijke verkrijgen.

Dan, daar de kennis van het spel, waarvan de ondervinding zulke goede spelers heeft in staat gesteld, om eene zekere leiding voor de beste te achten, hen wijders kan bekwaam maken, om doorzigt en schranderheid in alle voorkomende gelegenheden en gesteltenissen van spelen verder aan te kweeken en uit te breiden, indien zij namelijk eene bijzondere geschiktheid van geest daartoe hebben, zoo zullen zij, om dat werktuigelijke te vermijden, en om het damspel den aard van een spel te doen behouden, zelden een spel spelen, of ten einde brengen, waarin zij niet van hunne bepaalde leiding en regels zullen afwijken. Ontmoet men nu deze manier van spelen bij twee spelers, die, aan den eenen kant, eene grondige kennis van den loop van

het spel hebben, en aan den anderen kant tevens door hun vernuft in het spel, boven de regels heen, in alles wat schranderheid van ontwerpen en vooruitzigten betreft, aan elkander gelijk zijn, dan zullen de zoodanigen, schoon tegen de regels spelende, het spel mede doorgaans doen *remise* eindigen. Laat ons onderstellen, dat A en B niet alleen eene doorwrochte kennis van het spel, maar ook de uiterste bekwaamheid en trap van vernuft daarin, tot het maken van listige en bedekte ontwerpen, bereikt hebben, en dat zij met die begaafdheden een spel met elkander, tegen hunne aangenomene en bepaalde leiding aan, dien wij de naam van grondregels geven, spelen. A, het eerst van de regels van zijn spel afwijkende, zal daarop terstond zich voor het nadeel daarvan weten te behoeden, door middel van de ver vooruitziende ontwerpen, waarmede hij het spel van B zal lagen liggen, die zekerlijk in zulk een geval zou kunnen te kort schieten en zijn spel verliezen, zoo hij, bij de kennis eener gegronde leiding van het spel, tevens niet alle doorzigt had, om de voorgenomene aanslagen van A, hoe ingewikkeld ook, te bespeuren. Dit wapent B van zijnen kant, om terstond op zijne hoede te zijn, en voor de uitwerkselen der ontwerpen van A zich beveiligd hebbende, onderstaat hij op zijne beurt, om A, zoo ik mij dus mag uitdrukken, een web te weven; doch deze even doorzigtig zijnde, in hetgeen zijne partij op hem mogt toeleggen, als hij vernuftig was, om zijne partij op de bedektste wijze te willen benadeelen, weet mede al den toelag te voorzien en te verijdelen. Wie ziet dus niet, dat als eene gelijke afwijking der aangenomene leiding van het spel door een wederzijds vermogen van doorzigt en beleid vergoed wordt, het spel wederom in evenwigt

geraakt en daardoor op *remise* staat. Twee spelers derhalve, die dit hoogste toppunt genaderd zijn, kunnen altoos het spel tot *remise* brengen, ofschoon zij tegen de grondregels spelen, mits dat zij die nogtans kennen.

Doch dit is dus niet gelegen met hen, die in alles, wat zij spelen, wel naar de aangewezen leiding te werk gaan, maar nogtans die begaafdheid en schrandrheid van vooruitzigten derven. Gebeurt het, dat de zoodanigen een spel spelen zullen met iemand, die daarenboven die doordringendheid in het spel heeft, dat hij zich niet bij de regels behoeft te bepalen, zoo zullen zij niet bestand zijn, maar hun spel verliezen moeten. De laatste, van de regels afwijkende, zal hen daardoor dwingen, mede van de regels af te gaan, en dus in *positiën* te vervallen, waarin zij die vaardigheid van geest niet hebben, om hun spel te kunnen verdedigen, als wel de andere heeft, om hen te verschalken, en te verpligten, de minderheid hunner krachten te moeten erkennen.

Om dit vermogen te bereiken, weet ik geen beter middel, dan dat men, naar de aangewezen gronden, eerst eene goede leiding van het spel tracht te verkrijgen, en dat men vervolgens zijn eigen geest te baat neemt, om te leeren van die grondregels schadeloos af te wijken, als de gesteltenis van een spel zulks komt te vorderen, of als men zich in staat wil stellen, tegen de zoodanigen te spelen, die bij de kennis van den loop van het spel, boven de regels heen, op alles gevat zijn, om door middel van de wijdste vooruitzigten eenig voordeel te bejagen.

Tot het eerste heb ik, onder anderen, de voorafgaande proeve van het *remise*-spel medegedeeld, en tot het andere zal ik het overig gedeelte van dit werk besteden,

VLIJFDE HOOFDSTUK.

Over drie dammen tegen eenen dam, benevens twaalf proeven, waarvan de oplossingen in het negende Hoofdstuk te vinden zijn.

Gebeurt het somtijds in het damspel, dat er bij het einde van een spel een dam tegen drie dammen spelen moet, zoo is het buiten alle aanmerking, dat zulk een spel nogtans niet meer als noodwendig *remise* is, wanneer de partij, die met eenen dam speelt, dezelve heeft weten te plaatsen op de overhoeksche of middellijn van 1 tot 50, en dan geen misslag van den eersten rang begaat.

Maar is zoodanig een spel niet mede *remise*, wanneer hij, die zich met eenen dam verdedigd, de middellijn niet heeft? Ook hierop moet ik ja zeggen, echter onder deze bepaling, dat hij in dat geval de drie volgende zaken behoort in acht te nemen. Vooreerst, dat hij op eene tweede ruit van eene lijn moet zoeken te geraken; ten andere, dat hij, buiten die gelegenheid, zich op eene ruit plaatsen moet, van waar hij de keuze heeft, om op vier onderscheidene plaatsen te kunnen gaan, en ten derde, dat hij daarbij de behendige aanslagen, welke de partij met drie dammen zou kunnen doen, zorgvuldig weet te vermijden. Komt hij hierin te kort, dan kan het kwalijk anders zijn, of hij zal in een der strikken van zijne partij vallen en het spel verliezen, zoo als men ook somwijlen gebeuren ziet bij hen, die nog niet op al

de trekken van drie dammen tegen eenen dam gevat zijn. Om nu *eenige* van die *positiën* aan te wijzen, waaruit men leeren kan, aan den eenen kant, zich voor dezelve te behoeden, als men met eenen dam speelt, en aan den anderen kant zich van dezelve te bedienen, wanneer men drie dammen heeft, zoo heb ik het niet ondienstig geoordeeld, om de volgende twaalf proeven, waarin drie dammen tegen eenen dam het spel winnen, en welke ik meermalen voor *remise* heb zien geven, tot eene handleiding hiernevens te plaatsen.

Wij zullen aan A de drie dammen en aan B den eenen dam toevoegen. A, die de beurt heeft van te spelen, heeft in al die proeven de winst van het spel in zijne hand. Niet moeilijk zal zulks te vinden zijn, wanneer men slechts de eerste schuif, die tot de winst als van zelve henen leidt, zal weten te ontdekken. Dit te onderzoeken, kan hen, die daarvan nog niet onderrigt zijn, tot een vermaak en tevens tot een middel verstrekken, om hunne vinding daarin te beproeven, of zoo niet, zij kunnen de *aanwijzingen* daartoe opslaan, die in het *negende Hoofdstuk* van dit werk geplaatst zijn.

A heeft drie dammen.		B heeft een dam.
	(1. proeve.)	
Op 34, 39 en 45.		Op 2.
	(2. proeve.)	
Op 4, 7 en 33.		Op 43.
	(3. proeve.)	
Op 2, 26 en 40.		Op 44.
	(4. proeve.)	
Op 5, 23 en 25.		Op 42.

A heeft drie dammen.		B heeft een dam.
	(5. proeve.)	
Op 4, 5 en 9.		Op 42.
	(6. proeve.)	
Op 14, 15 en 26.		Op 47.
	(7. proeve.)	
Op 6, 39 en 44.		Op 7.
	(8. proeve.)	
Op 5, 9 en 20.		Op 42.
	(9. proeve.)	
Op 6, 7 en 12.		Op 44.
	(10. proeve.)	
Op 12, 16 en 49.		Op 35.
	(11. proeve.)	
Op 15, 20 en 46.		Op 36.
	(12. proeve.)	
Op 10, 15 en 20.		Op 36.

ZESDE HOOFDSTUK.

Over vijf dammen tegen twee dammen, benevens twee proeven deswege, waarvan de aanwijzingen in het tiende Hoofdstuk te vinden zijn.

Wat het spel betreft, waarin op het laatst met vijf dammen tegen twee dammen gespeeld wordt, zoo is de volstrekte winst van hetzelfde genoegzaam bij allen, die eenige ervaring van het spel hebben, eene bekende zaak, namelijk, wanneer hij, die met de vijf dammen speelt, meester van de middellijn van 1 tot 50 is. Men heeft alsdan de keuze, om het spel op verscheidene wijzen te kunnen winnen. Immers, zoo men

slechts van de menigvuldige gelegenheden gebruik maakt, om een der twee dammen van de partij, die het spel verdedigt, op te sluiten, dan kan men, door middel van eenen dam tegen eenen dam af te geven, en die over en weder te doen slaan, vier dammen tegen eenen dam overhouden, in welk geval ik het overbodig acht, de winst van zulk een spel, aan den zwakken speler bekend, aan te wijzen.

(1. proeve.)

Nogtans, wanneer hij, die met de twee dammen zich verdedigt, de twee lijnen van 5 tot 41 en van 10 tot 46 heeft weten te bekomen, en beide zijne dammen, de een op 5 en de ander op 46, geplaatst heeft, dan zou het misschien gebeuren kunnen, dat er eenige liefhebbers van vroegere oefening in het damspel gevonden werden, die met de vijf dammen spelende en daarbij de middellijn hebbende, het spel niet gemakkelijk zouden weten te winnen, dewijl zulks bepaaldelijk slechts van eenerlei *positie* hunner vijf dammen afhangt. Gevalt het de zoodanigen te onderzoeken, of zij die *positie* ontdekken kunnen, het kan hen, daarin slagende, misschien te meer genoegen geven, en gebeurt hen dit niet, zoo kunnen zij, om geene vruchteloze moeite daartoe besteed te hebben, zulks in de *aanwijzing der eerste proeve* van het tiende hoofdstuk ter neder gesteld vinden.

(2. proeve.)

Doch wanneer hij, die met de twee dammen speelt, zich op de twee ruiten der middellijn, N°. 1 en 50, bevindt, zoo is het voorheen altoos voor beslist gehouden, dat zulk een spel, met alle goed beleid verdedigt wordende, niet anders als *remise* ware, en door hem, die met de vijf dammen speelt, nimmer kon ge-

wonnen worden. Wat men ook aangewend heeft, om eene *positie* te vinden, waardoor hij, die met de twee dammen speelt, volstrekt gedwongen wordt, het spel te moeten verliezen, zoo is zulks, voor zoo ver mij bewust is, vruchteloos geweest. Evenwel is het mij gelukt, het spoor, daartoe gebaad, en eene *positie* gevonden te hebben, waardoor het spel aan de zijde der vijf dammen noodwendig gewonnen wordt.

Voor hen, die dit bij overlevering nog niet vernomen hebben, kan het iets aangenaams zijn, hunne kracht van vinding daaraan te toetsen, en ter ontdekking van die *positie* bezig te houden. Is hunne ijver daartoe min, zij kunnen zulks in *de tweede proeve van het tiende Hoofdstuk* aangewezen vinden.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Proeve of voorstel van vijftig partijen of damzetten, waarvan de aanwijzingen in het elfde Hoofdstuk, ieder op hun overeenkomstig nummer, gevonden worden.

Daar ik thans overga, om in dit Hoofdstuk eene proeve van vijftig partijen of damzetten, dat is tot dam te geraken, als men nog geen dam heeft, en in het volgende Hoofdstuk eene proeve van honderd zetten, waarin zoowel dammen tegen dammen, als schijven tegen schijven werken, mede te deelen, acht ik het eenigermate benoodigt, hier te zeggen, dat dezelve, een klein getal daarvan uitgezonderd, niet enkel als spelingen en vindingen van den geest te beschouwen, of eeniglijk verzonnen zijn, om de beminnaren van het damspel

tot een tijdverdrijf te verstrekken. Wel is waar, dat zij dit tweede en zijlings voordeel hebben kunnen, wanneer men in een ledig uur buiten de gelegenheid is, van iemand te ontmoeten, met wien men anderzins een spel zou kunnen verkiezen te spelen. Niet onvermakelijk kan het dan somtijds zijn, zoowel voor hen, die het damspel oefenen, als voor de zoodanigen, die, het spel niet spelende, nogtans eenige kunde daarvan bezitten, of eenige neiging gevoelen mogten, om daarvan iets te willen kennen; niet onvermakelijk, zeg ik, kan het dan somtijds* zijn, om die voorstellen als zoo vele raadsels op het dambord ter neder te zetten, en zich met de lust te prikkelen, om zelve de oplossingen daarvan te ontdekken, of wel het genoeg te hebben, om die oplossingen onder de aanwijzingen te kunnen opslaan.

Dan, hetgeen ik met het voorstellen derzelve vóornamelijk bedoelt heb, is, dat zij, ontleend en zamengesteld zijnde uit hetgeen de ondervinding van het spel mij heeft doen opmerken en waarnemen, ook van nut en tot eene handleiding dienen kunnen van hetgeen in de dagelijksche beoefening van het spel zou kunnen voortvallen. Zonderling zou het inderdaad zijn, zoo er niet in ieder spel iets voorkwam, waarop men niet het een of ander zou kunnen toepassen, hetgeen uit de kennis der volgende zetten ontstaan kan. Dit is zeker, dat zij de vindingrijkheid van sommige liefhebbers van het spel kunnen aankweken, om verscheidene slagen of zetten, dien zij somwijlen in hun spel zouden kunnen uitygeren, maar nogtans, om hunnen verren afstand, over het hoofd zien, te leeren ontdekken. Ja, zoo eene vaardigheid van geest, om het een of ander uit al de volgende zetten te ontleenen, en naar den eisch en gesteltnis van het spel, dat men speelt, met eeni-

ge verandering te buigen en aan hetzelfde overeen te brengen, niet altoos voldoende mogt bevonden worden, om een spel er door te winnen, dan kan het ten minste somtijds gelegenheid geven, om een spel, dat schijnbaar onherstelbaar verloren staat, te redden, en tot *remise*, of tot dam te brengen.

Men denke derhalve niet, dat al die partijen of zetten in het spel bijna ongebeurlijk zijn, of zeldzaam voorvallen. Neen, in de gewoonlijke spelen, door mij van tijd tot tijd gespeeld, zijn mij dikwijls dergelijke zetten, of die daaraan grenzen, te voren gekomen. Gebeurde het dan somtijds, dat mij in eenige derzelve de gevolgen en uitkomsten daarvan te ingewikkeld waren, en te veel overrekening vorderen, om derzelve voor- of nadeelen op eene juiste wijze oogenblikkelijk in te zien, dan was het dit alleen, hetgeen mij bij het eerste voorkomen in het besluit deed aarzelen, of dezelve de volstreckte winst het spel ten gevolge hadden, dan niet; doch door middel van dat alles in geheugenis te bewaren, en de gevolgen daarvan bij mij zelve naderhand te overzien, is het mij zelden mislukt, het middel en de wijze van spelen ontdekt te hebben, waardoor zulke spelen of gewonnen, of voor verlies beveiligd konden worden, of wel, waardoor men in een volstreckt onherstelbaar spel op eene ingewikkelde wijze tot dam geraken kon.

Wanneer nu zij, die eenige vordering in het spel gemaakt hebben, al die zetten, of eenige derzelve kennen mogten, dan kan het kwalijk anders zijn, of zij zullen die kennis in vele spelen, dien zij spelen, zich weten ten nutte te maken, hetzij door middel van dezelve in hun geheel na te volgen, wanneer

hun spel in eene volkomene overeenkomst met de een of ander dier 150 zetten geraken mogt, hetzij de grondslag dier zetten te houden, en met eenige verandering naar de gesteltenis en zamenschikking van hun spel te buigen. Ja, wanneer zij eenmaal die wijze van spelen zich eigen zullen hebben weten te maken, dan zullen zij, de verrassende uitwerkselen dier zetten gadeslaande, zeer vruchtbaar van gedachten wegens de leiding van eenen slag of zet worden. Dit niet alleen, het zal hen kunnen leeren een goed vooruitzicht te maken, om alles, wat er voordeeligs in eene slechte *positie* te behalen is, ten uitvoer te brengen. Ja, wanneer twee spelers van gelijke krachten het spel tot sommige *positiën*, of tot eene zekere hoogte gebragt zullen hebben, zullen zij terstond op een gegrond vooruitzicht, zoowel door middel van de beurten gade te slaan, dien zij beide nog te spelen hebben, als door acht te geven, waar hunne schijven of dammen komen mogten, de uitkomst van het spel, en aan wiens zijde het voor- of nadeel zal zijn, weten te beslissen. De mogelijkheid of onmogelijkheid van de winst van een spel ingezien hebbende, zullen zij, in het eerste geval, zich van eenen fraaijen zet weten te bedienen, wanneer die als een middel en gelegenheid daartoe voorhanden is, en in het tweede geval zullen zij door eenen zet van die natuur, die in weerwil van de onherstelbare gesteldheid van het spel kan plaats hebben, het verlies van hun spel met des te meer levendigheid ten einde kunnen brengen.

In al deze partijen heeft A de beurt van het eerst te spelen.

(1. damzet.)

A heeft zeven schijven op 4, 12, 13, 20, 23, 32 en 37.	B heeft vijf schijven op 11, 14, 24, 44 en 45, en twee dammen op 29 en 35.
--	---

A kan hier een damzet doen, waarmede hij tevens het spel wint.

(2. damzet.)

A heeft zeven schijven op 6, 11, 13, 15, 24, 29 en 40.	B heeft zes schijven op 14, 22, 44, 45, 48 en 49, en drie dammen op 32, 33 en 42.
--	--

Dat A hier dam kan krijgen, is niet moeilijk te zien, zoo hij slechts, dewijl B met 33 twee moet slaan, 13 op 17 speelt; doch men zoek naar den damslag, welke hij tot winst van zijn spel kan doen.

(3. damzet.)

A heeft acht schijven op 9, 14, 20, 22, 24, 26, 28 en 31.	B heeft zes schijven op 21, 32, 33, 37, 42 en 43, en een dam op 45.
---	---

A kan hier wederom dam bekomen en het spel daarmede winnen. Had B niet gezocht de schijf 28 te vermeesteren, en alvorens de gevolgen daarvan ingezien, hij had zijn spel niet behoeven te verliezen. Van dezen zet, hoewel klein zijnde, komen er vele van dien aard in het damspel voor.

(4. damzet.)

A heeft acht schijven op 2, 7, 11, 14, 18, 26, 33 en 35.	B heeft zeven schijven op 22, 25, 31, 34, 43, 47 en 48, en een dam op 17.
--	--

Wederom dam voor A, met winst van zijn spel.

(5. damzet.)

A heeft acht schijven op	B heeft veertien schijven
2, 3, 7, 10, 13, 20,	op 11, 16, 18, 22,
29 en 32.	24, 31, 33, 35, 38,
	40, 47, 48, 49 en 50.

A, zes schijven minder dan B, en daarbij eene alerslechtste *positie* van het spel hebbende, kan derhalve het verlies van zijn spel niet vermijden. Nogtans, zoo hij zeven schijven wil opofferen, kan hij met zijne overgeblevene schijf tot dam geraken.

(6. damzet.)

A heeft negen schijven op	B heeft zeven schijven op
4, 8, 9, 14, 18, 29,	15, 25, 30, 32, 44,
33, 34 en 40.	49 en 50, en twee dammen op 20 en 42.

B, wanende zijn spel gewonnen te zijn, en door middel van zijnen dam van 36 op 42 geplaatst te hebben, aan A alle gelegenheid, om tot dam te geraken, benomen te hebben, ziet niet alleen hierin zijn vooruitzigt verijdelt, maar ook het spel door A gewonnen.

(7. damzet.)

A heeft negen schijven op	B heeft acht schijven op
3, 4, 5, 13, 14, 15,	22, 23, 29, 34, 42,
20, 33 en 36.	44, 47 en 48, en twee dammen op 31 en 35.

A vindt hier gelegenheid, om met eenen fraaijen zet dam te krijgen, en de winst van het spel aan zijne zijde te brengen.

(8. damzet.)

A heeft negen schijven op	B heeft vijf schijven op
4, 8, 14, 23, 24, 30,	33, 38, 44, 47 en 48,
35, 36 en 40.	en twee dammen op 11 en 34.

Niet moeilijk valt het te zien, dat A op dit spel dam kan krijgen. Hij behoeft slechts zijne schijf 36 daartoe in het werk te stellen; maar hetgeen minder in het oog valt, is, dat hij een damslag kan doen, die hem vervolgens de winst van het spel te weeg brengt.

(9. damzet.)

A heeft negen schijven op	B heeft achttien schijven
2, 4, 11, 15, 18, 20,	op 29, 30, 34, 35, 36,
23, 26 en 27.	37, 38, 39, 40, 41,
	42, 43, 44, 45, 46,
	47, 48 en 50, en een dam op 25.

Dusdanig een spel kan A op niet anders doen hopen, dan op de gelegenheid, om tot dam te geraken. Mogt men denken, dat hij hiertoe geene kans had, men zal zulks anderzins bevinden, naardien hij, doch alleen door middel van acht zijner negen schijven op te offeren, dam bekomen kan.

(10. damzet.)

A heeft tien schijven op	B heeft twaalf schijven op
3, 4, 5, 8, 13, 14,	10, 15, 31, 40, 41,
23, 28, 34 en 36.	42, 44, 45, 47, 48,
	49 en 50.

De damzet, in dit spel door A te bekomèn, is niet moeilijk te vinden. Nogtans, omdat dezelve dikwijls

kan voorkomen, heb ik geoordeeld, die ook eene plaats te moeten geven. Was het niet zonder eenige reden, dat B met 46 op 41 speelde, om A niet te na bij dam te doen komen, hij had nogtans zulks nagelaten, zoo hij al de gevolgen daarvan ingezien had. Dit verwaarloost hebbende, geeft hij aan A de gelegenheid tot een damzet, die misschien het verlies van het spel van B bewerken kan, zoo A vervolgens zijn spel met alle goed beleid weet te besturen; ten allermeeste is het, zoo B het *remise* maakt.

(11. damzet.)

A heeft tien schijven op	B heeft acht schijven op
2, 3, 9, 12, 13, 14,	22, 24, 26, 29, 40,
31, 33, 35 en 39.	43, 46 en 48, en een dam op 32.

In deze *positie* doet zich weder voor A een damzet te voren, waardoor hij het spel wint.

(12. damzet.)

A heeft tien schijven op	B heeft vijf schijven op
5, 8, 9, 14, 20, 22,	33, 38, 43, 48 en 50,
23, 29, 31 en 39.	en twee dammen op 7 en 47.

Wederom dam voor A, die hem vervolgens het spel doet winnen.

(13. damzet.)

A heeft tien schijven op	B heeft zes schijven op
3, 11, 15, 19, 23,	12, 39, 46, 47, 48
29, 30, 31, 32 en 38.	en 49, en twee dammen op 22 en 45.

A kan door deze *positie*, tot winst van zijn spel, dam bekomen.

(14. damzet.)

A heeft tien schijven op 4, 5, 6, 10, 11, 15, 27, 32, 34 en 37.	B heeft vier schijven op 25, 40, 45 en 46, en drie dammen op 21, 35 en 47.
---	---

Weder een damslag voor A, tot winst van zijn spel.

(15. damzet.)

A heeft tien schijven op 2, 3, 4, 5, 12, 13, 22, 34, 38 en 43.	B heeft zes schijven op 10, 19, 21, 35, 41 en 47, en drie dammen op 23, 40 en 42.
--	--

Dat A dam kan krijgen, door middel van 43 op 48 te spelen, is ligtelijk te zien; doch liever bedient hij zich van den damslag, dien hij tot winst van zijn spel kan doen. B heeft zich hieraan blootgesteld, doordien hij met zijnen dam van 36 op 23 is gegaan. Had hij de gevolgen hiervan beter ingezien, hij zou zijn dam 42 op 33 afgegeven en het spel gewonnen hebben.

(16. damzet.)

A heeft tien schijven op 8, 10, 12, 16, 19, 22, 24, 25, 29 en 35.	B heeft zes schijven op 9, 21, 27, 33, 49 en 50, en drie dammen op 32, 42 en 43.
---	---

A kan door eenen damslag weder de winst van het spel zich bevoordeelen.

(17. damzet.)

A heeft tien schijven op 4, 5, 11, 14, 23, 26, 34, 35, 38 en 40.	B heeft negen schijven op 13, 21, 24, 25, 29, 32, 48, 49 en 50, en drie dammen op 15, 36 en 37.
--	---

Hoe onvoordeelig ook dit spel voor A staat, zoo kan hij niettemin een damzet doen, waarmede hij het spel wint. Mogt het toeschijnen, dat deze zet iets ongebeurlijks in zich heeft, men kan dit gedwongene wegnemen, door middel van de drie dammen van B tot schijven te maken; in dat geval zal A evenwel een zwaar spel winnen.

(18. damzet.)

A heeft tien schijven op	B heeft zeven schijven op
1, 15, 22, 23, 24,	7, 8, 11, 32, 37, 49
26, 28, 35, 39 en 40.	en 50, en vijf dammen
	op 21, 25, 30, 42
	en 43.

A is hier niet alleen in de mogelijkheid, om dam te krijgen, gelijk gemakkelijk te zien is, maar hij kan dam bekomen op eene wijze, waarmede hij het spel wint. Men kan deze *positie* eigenaardig aan het spel maken, wanneer men al de dammen van B, behalve zijn dam 30, in schijven verwisseld.

(19. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft twaalf schijven op
10, 12, 13, 14, 15,	29, 31, 33, 34, 35,
17, 20, 23, 25, 30	37, 39, 40, 41, 43,
en 32.	45 en 50.

Daar A reeds eene schijf minder dan B heeft, en bovendien nog eene tweede schijf (32) op verlies ziet staan, kan hij niet beter doen, dan van de kans gebruik maken, om dam te nemen, op eene wijze, dat hij daardoor meer gelegenheid tot winst als verlies van zijn spel heeft.

(20. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft twaalf schijven op
1, 12, 14, 17, 19,	10, 21, 26, 31, 32,
22, 23, 24, 25, 27	33, 34, 36, 37, 38,
en 30.	39 en 44.

Men kan niet ontkennen, dat dit spel voor A gevaarlijk staat, naardien hij vooreerst eene schijf ten achteren is, en ten andere, omdat B met zijne schijf 10 dus kort bij dam is. Nogtans kan A dam bekomen en het spel daarmede tot *remise* brengen. Onder de volgende honderd partijen zal er eene *positie* van dergelijken aard te voren komen, doch in dezelve wordt het spel gewonnen.

(21. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft negen schijven op
1, 2, 3, 12, 15, 20,	11, 32, 37, 42, 43,
23, 30, 31, 39 en 40.	47, 48, 49 en 50, en
	een dam op 24.

A weet door de onbehoedzaamheid van B, die met zijnen dam 29 op 24 gegaan was, om de schijf 15 te vermeesteren, dam te krijgen, en daardoor het spel te winnen.

(22. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft negen schijven op
12, 14, 16, 19, 23,	20, 25, 30, 32, 33,
24, 29, 31, 34, 39	40, 43, 49 en 50, en
en 45.	een dam op 42.

Het is niet genoeg, dat A hier dam kan krijgen; maar dat hij dam kan bekomen op eene manier, waarmede hij het spel wint, is het oogmerk van dit voorstel.

(23. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft tien schijven op
2, 5, 8, 11, 12, 23,	22, 34, 35, 38, 40,
24, 25, 29, 31 en 32.	41, 43, 45, 49 en 50,
	en een dam op 47.

Dam voor A, met verdere winst van zijn spel.

(24. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft elf schijven op
8, 12, 15, 17, 22,	21, 25, 35, 38, 41,
23, 24, 31, 32, 34	43, 45, 46, 48, 49 en
en 37.	50, en een dam op 47.

A kan in dit spel, zoodanig het gesteld, en daar B hem een dam voor is, zijn verlies niet ontgaan. Wel is waar, dat de dam van B zou kunnen verloren gaan, doch niet anders, dan dat A drie schijven daarbij zou verliezen, derhalve baat dit niets. Laat A zich dan zijn verlies niet bekreunen, maar zich voldaan houden met den zet, waarmede hij dam bekomen kan.

(25. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft zeven schijven op
1, 2, 6, 7, 8, 12, 16,	18, 21, 41, 43, 46,
19, 27, 30 en 33.	47 en 48, en twee
	dammen op 25 en 45.

A wint door middel van eenen damslag het spel.

(26. damzet.)

A heeft elf schijven op	B heeft twaalf schijven op
6, 8, 12, 13, 14, 16,	23, 27, 28, 32, 34,
22, 25, 26, 29 en 35.	37, 38, 41, 46, 48,
	49 en 50, en twee
	dammen op 33 en 43.

A kan hier niets vinden, om aan B de winst van het spel te verhinderen, nogtans kan hij een damzet doen, waarmede hij ook de twee dammen van B wegslaat; de winst blijft inmiddels, al ware zijne twee dammen schijven geweest, aan de zijde van B.

(27. damzet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft elf schijven op
2, 14, 15, 16, 19,	10, 13, 37, 40, 41,
20, 21, 28, 29, 31,	43, 46, 47, 48, 49 en
35 en 39.	50, en een dam op 4.

Daar A zijn spel onbetwistbaar voor verloren ziet, kan hij nogtans zijne vinding in het bereiken van eenen damzet betoonen.

(28. damzet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft zes schijven op
2, 3, 9, 10, 12, 14,	20, 31, 39, 41, 46 en
19, 21, 22, 28, 30	47, en twee dammen
en 38.	op 29 en 45.

A brengt hier zijn spel tot winst, door middel van eenen damslag.

(29. damzet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft zeven schijven op
2, 3, 4, 7, 9, 14,	15, 17, 34, 41, 44,
20, 30, 32, 33, 36	48 en 50, en twee dam-
en 37.	men op 45 en 47.

Wil A hier dam bekomen, niet door middel van 37 op 42 te spelen, maar langs eene wijze, die hem tot de winst van het spel geleidt, zoo heeft hij hier de gelegenheid, van zijne vinding daartoe te beproeven.

(30. damzet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft zeven schijven op
5, 6, 8, 13, 14, 18,	21, 32, 37, 38, 43,
24, 26, 29, 34, 35	48 en 50, en twee dam-
en 40.	men op 4 en 44.

Hoewel B de kracht van het spel aan zijnen kant schijnt te hebben, zal hij nochtans het verlies daarvan moeten ondergaan, zoo A de damslag ontdekt, dien hij in de gelegenhied is, tot winst van zijn spel te kunnen doen.

(31. damzet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft acht schijven op
2, 4, 9, 13, 14, 16,	15, 27, 34, 41, 44,
17, 20, 21, 25, 30	48, 49 en 50, en twee
en 36.	dammen op 33 en 43.

Uit dit gevaarlijke spel voor A weet hij niet alleen zich te redden, maar ook tot dam te geraken, op eene manier, die de winst van zijn spel ten gevolge heeft.

(32. damzet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft mede twaalf schij-
1, 2, 9, 10, 11, 15,	ven op 8, 12, 21, 27,
18, 20, 24, 26, 28	37, 41, 42, 45, 46,
en 34.	47, 48 en 50, en twee
	dammen op 32 en 35.

Dat A, twee dammen ten achteren zijnde, en daarbij eene slechte te zamenschikking van spel hebbende, dit spel voor verloren moet achten, is buiten alle aanmerking. Nogtans kan hij, elf van zijne schijven offerende, tot dam geraken.

(33. damzet.)

A heeft twaalf schijven op 2, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 24, 25, 26 en 30.	B heeft achttien schijven op 21, 27, 32, 33; 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48 en 50, en een dam op 45.
--	---

Dat de winst van dit spel voor B is, lijdt geene bedenking, evenwel moet hij gedoogen, dat A tot dam geraakt.

(34. damzet.)

A heeft twaalf schijven op 2, 3, 9, 10, 12, 15, 19, 25, 26, 32, 35 en 36.	B heeft twaalf schijven op 18, 23, 28, 34, 37, 38, 39, 43, 44, 47, 49 en 50, en vier dammen op 11, 33, 46 en 48.
--	--

A houdt het voor beslist, zijn spel verloren te zijn. Nogtans, hoezeer het spel van B dicht en bijkans ondoordringbaar gesloten staat; hoezeer hij al zijne twintig schijven op het bord heeft, de kroonschijven der dammen mede gerekend, en hoezeer het toeschijnt onmogelijk te zijn, dat A hier dam bekomt, zoo is dit nogtans zeker, en wordt daarom zijn onderzoek aanbevolen.

(35. damzet.)

A heeft dertien schijven op 1, 3, 6, 7, 12, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 29 en 34.	B heeft zeven schijven op 31, 37, 44, 46, 47, 48 en 50, en twee dammen op 18 en 45.
--	--

A kan in dit spel de damzet, die zich aan hem voordoeft, en daardoor de winst van zijn spel, aan de gre-

84 VII. Hoofdst. *Voorstel van vijftig damzetten.*

tigheid van B verplicht rekenen, dewijl die met zijnen dam van 32 op 18 was gegaan, om eenige schijven van A te willen vermeesteren.

(36. damzet.)

A heeft dertien schijven op 5, 7, 8, 12, 13, 14, 17, 18, 21, 28, 29, 31 en 40.	B heeft zeven schijven op 15, 30, 46, 47, 48, 49 en 50, en twee dam- men op 43 en 44.
---	--

A kan hier van de gelegenheid tot een damslag, die de winst van zijn spel bevordert, gebruik maken.

(37. damzet.)

A heeft dertien schijven op 7, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 26, 27, 28, 29, 34 en 40.	B heeft acht schijven op 20, 37, 38, 41, 44, 46, 47 en 50, en twee dammen op 30 en 43.
--	---

A kan zich hier een damzet en de winst van het spel bevoordeelen.

(38. damzet.)

A heeft dertien schijven op 4, 5, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 18, 23, 25, 29 en 35.	B heeft tien schijven op 21, 26, 36, 38, 40, 41, 43, 44, 45 en 46, en twee dammen op 33 en 37.
---	--

A eindigt als winnaar het spel door middel van eenen voorafgaanden damslag, waartoe hij bij den aanvang eene onverwachte schijf zal spelen.

(39. damzet.)

A heeft dertien schijven op 4, 8, 9, 11, 14, 15, 17, 22, 24, 25, 27, 30 en 37.	B heeft tien schijven op 21, 31, 34, 35, 39, 41, 44, 46, 48 en 49, en twee dammen op 7 en 45.
---	---

A verschalkt wederom B, in zijne voorbarigheid van twee schijven na te jagen, met eenen damzet, waardoor hij zijn nadeelig spel niet alleen hersteld, maar ook hetzelfde tot eene volkomene winst geleidt.

(40. damzet.)

A heeft dertien schijven op 2, 6, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25 en 30.	B heeft elf schijven op 24, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 39, 44, 48 en 50, en twee dammen op 38 en 45.
--	--

In dit spel, dat oppervlakkig zich ten voordeele van B laat aanzien, behoudt A nochtans, door middel van eenen voorafgaanden damslag, volkomen de overhand.

(41. damzet.)

A heeft dertien schijven op 3, 4, 5, 7, 9, 12, 14, 15, 18, 24, 36, 39 en 41.	B heeft zes schijven op 27, 30, 44, 46, 48 en 50, en drie dammen op 11, 35 en 47.
---	---

A is wederom de damzet, welke hij thans kan doen, en die hem vervolgens het spel doet winnen, daaraan verschuldigd, dat B te voorbarig met zijnen dam van 38 op 47 is gegaan, met oogmerk, om A te beletten van naar dam te gaan. Hoe gegrond dit aan B ook voorkwam, hij moest de gevolgen daarvan beter ingezien hebben, die hem nu het spel doen verliezen.

(42. damzet.)

A heeft dertien schijven op	B heeft acht schijven op
8, 13, 14, 17, 18,	36, 39, 41, 46, 47,
20, 23, 24, 25, 26,	48, 49 en 50, en drie
28, 30 en 40.	dammen op 10, 38 en 44.

Zoodanig het spel van B, versterkt met drie dammen, gesteld is, zal men mogelijk denken, dat de winst voorzeker aan zijne zijde is. Nogtans weet A een damslag te doen, waardoor hij het spel ten allerminste tot *remise* brengen, zoo niet winnen kan.

(43. damzet.)

A heeft veertien schijven op	B heeft mede veertien schijven op
2, 3, 4, 7, 11, 12,	27, 30, 31, 32,
13, 14, 15, 16, 20,	33, 36, 37, 38, 41,
21, 22 en 29.	42, 43, 44, 46 en 50.

Hoewel A, geen voordeelig spel hebbende, dam kan krijgen op eene wijze, gelijk in de aanwijzing te zien is, zoo is hem zulks ongeraden, vermits hij daardoor zijn spel gewis verliezen zou. Zijne beste schijf, dien hij spelen kan, is 29 op 35 af te geven, en dan op zijne beurt met 12 op 17 te spelen. Met een goed beleid verder zal hij dan eindelijk, door middel van 21 tegen 31 af te geven, kans vinden, zijne verloren schijf zich vergoed en zijn spel hersteld te zien.

(44. damzet.)

A heeft veertien schijven op	B heeft twaalf schijven op
1, 2, 4, 9, 10, 11,	25, 29, 30, 32, 34,
13, 15, 16, 17, 21,	36, 37, 39, 42, 44,
26, 40 en 41.	46 en 48, en een dam op 27.

Wat men ook van het voordeelig spel van B houden

mogt, men ziet hem nogtans door A met eenen damslag overrompelen, waarbij B vervolgens het spel verliest.

(45. damzet.)

A heeft veertien schijven op 1, 2, 6, 9, 10, 13, 17, 20, 21, 29, 30, 36, 38 en 42.	B heeft zes schijven op 27, 28, 41, 47, 49 en 50, en drie dammen op 3, 32 en 45.
---	---

A houdt zich niet voldaan, om, door middel van 42 op 46 te spelen, dam te halen, maar vindt zich gereed, een damslag te doen, die hem tot de winst van het spel geleidt.

(46. damzet.)

A heeft veertien schijven op 1, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 21, 28, 30 en 38.	B heeft zes schijven op 32, 36, 39, 47, 48 en 49, en drie dammen op 5, 20 en 45.
---	---

Winst voor A.

(47. damzet.)

A heeft zeventien schijven op 3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 25 en 30.	B heeft mede zeventien schijven op 21, 28, 29, 31, 33, 34, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49 en 50.
--	--

Deze *positie* wordt slechts voorgesteld, om te doen zien, dat A de damzet, dien hij, zoo als in de aanwijzing blijkt, zou kunnen doen, moet laten varen, indien hij niet terstond zijn dam kwijt, en tevens het spel in het vervolg verloren wil zien.

(48. damzet.)

A heeft zeventien schijven op 2, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 25, 30 en 37.	B heeft dertien schijven op 24, 28, 29, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 45, 46, 48 en 49, en twee dammen op 1 en 42.
---	--

A ziet hier ligtelijk kans tot dam te kunnen geraken op 50, doch hem wordt voorgesteld, een damslag te nemen op 47, waarmede hij vervolgens het spel wint.

(49. damzet.)

A heeft achttien schijven op 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 30 en 31.	B heeft negentien schijven op 24, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 en 50.
--	---

Het is dam voor A. Van dezen damzet, die dikwijls in het begin van het spel voorkomt, wordt zelden, naar mij gebleken is, gebruik gemaakt: om die reden heb ik niet willen voorbijgaan, dezelve eene plaats te geven. Wel is waar, dat er in den beginne twee schijven bij verloren worden; nochtans is er ligtelijk gelegenheid te vinden, om die in het vervolg van het spel zich weder te vergoeden. Daarbij krijgt men eene betere *positie*, en ook kans, om het spel ten minste *remise* te maken, hetgeen zonder de damslag, dewijl men eene schijf minder heeft, niet te verwachten is.

(50. damzet.)

A heeft achttien schijven op 2, 3, 5, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24, 25, 29, 30, 31 en 38.	B heeft twaalf schijven op 21, 23, 26, 27, 28, 33, 39, 42, 44, 47, 48 en 49, en vier dammen op 36, 37, 40 en 45.
---	---

A kan hier dam bekomen, die hem de winst van het spel te weeg brengt. Indien deze zet beoordeeld mogt worden, in deszelfs uitgebreidheid te ver te gaan, dan dat dezelve in het spelen zou kunnen voorkomen, zoo zal men nogtans bevinden, dat dezelve, iets verkleind zijnde, van eenen aard is, zoo als zich veeltijds onder het spelen vertoond.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Voorstel van honderd partijen of zetten, waarvan de aanwijzingen in het twaalfde Hoofdstuk, mede op hun overeenkomstig nummer, gevonden worden.

In het voorgaande Hoofdstuk eene proeve of voorstel van vijftig partijen of damzetten medegedeeld hebbende, is mijn voornaamste oogmerk daarmede geweest, om eenige vruchtbaarheid van denkbeelden en vinding in het damspelen bij de liefhebbers te verwekken, en om eene proef te nemen, of zij daardoor eenigermate zouden leeren kunnen, om eene slechte of onvoordeelige gesteltenis van een spel door middel van zulke of dergelijke slagen te herstellen. Bij dit oogmerk, ter aankweeking van die vindingrijkheid, voeg ik, in de proeve der volgende honderd partijen of zetten, nog een ander en niet minder nuttig inzicht. Men zal, namelijk, zien, dat een groot aantal dier zetten niet eindigen met de volvoering van den slag of zet zelve, die de eerste weg baant tot het herstel van een onvoordeelig spel, of tot de winst van een spel, dat reeds voordeelig staat. Neen, maar men zal bovendien, in vele van die partijen, het spel tot de laatste schuif uitgespeeld zien.

Ik beoog hiermede aan te wijzen, dat veeltijds de winst van een spel alleen van het goed bestuur afhangt der laatste overgeblevene schijf of schijven, waarmede men op het laatste van een spel speelt. Wanneer men derhalve die voorbeelden van de kracht en werking eener schijf, om het spel door middel van de *positie* te dwingen, waarheen men hetzelfde leiden wil, met eenige aandacht overweegt, naspoort en zich in het geheugen prent, dan twijfel ik geenszins, of men zal bij verscheidene voorkomende gelegenheden in het spelen ondervinden, veel voordeel daarvan te hebben kunnen plukken.

A heeft weder in al de volgende partijen de beurt van het eerst te spelen.

(1. zet.)

A heeft vier schijven op		B heeft eene schijf op 21
1, 2, 3 en 11.		en een dam op 14.

A heeft hier een spel, waarvan hij erkent, het verlies niet te kunnen vermijden, tenzij alleen, dat B zelve, door eene verkeerde manier van spelen, de winst van zijn spel verwaarloozen mogt. A ziet daarom, dat hij, terstond bij zijne eerste beurt, eene schijf kan spelen, die de winst van B op hem zou doen kunnen overgaan, ingeval B daarop terstond met zijnen dam die schijf vervolgen mogt. Welke is nu de schijf, die A in dit vooruitzicht terstond spelen moet? Welke is de ruit, waarop B, dien wij onderstellen, dit vooruitzicht van A niet te bemerken, met zijnen dam, tot vervolging van die schijf, gaan zal? En op welk eene manier wint A dan het spel? Of wel, in het andere geval, waar zal B tot voltooiing van zijne winst spelen, zoo hij het inzicht van A bemerkt?

(2. zet.)

A heeft vijf schijven op 2, 7, 10, 18 en 32.		B heeft vier schijven op 11, 20, 28 en 30, en een dam op 1.
---	--	---

A wint dit spel. Hoewel deze zet niet groot van bestek is, heb ik echter dezelve niet willen voorbijgaan, omdat er van dien aard, doch met meer uitgebreidheid, vele in het spel voorkomen. Heeft men derhalve deze zet zich in het geheugen geprent, men zal dezelve, in vele andere gevallen van het spel, misschien weten te pas te brengen.

(3. zet.)

A heeft zes schijven op 22, 25, 26, 32, 33 en 37, en een dam op 49.		B heeft mede zes schijven op 13, 14, 15, 21, 39 en 41, en twee dammen op 23 en 35.
---	--	---

A wint hier het spel niet alleen door middel van eenen fraaijen zet, maar brengt hetzelfde met zijne laatste schijf ten einde, op eene wijze, waarmede eene vooruitziende berekening, om eene *positie* af te snijden, voorgesteld wordt.

(4. zet.)

A heeft zes schijven op 4, 9, 11, 15, 25 en 38, en een dam op 3.		B heeft negen schijven op 22, 23, 31, 35, 36, 41, 42, 46 en 47, en twee dammen op 26 en 32.
--	--	---

A wint dit spel. Indien deze zet niet ligtelijk kan voorvallen, zoo heb ik echter dezelve, om de zonderlinge uitkomst daarvan, eene plaats willen geven.

(5. zet.)

A heeft zes schijven op 2, 8, 13, 19, 20 en 26, en een dam op 48.	B heeft zeven schijven op 9, 23, 29, 30, 39, 41 en 44, en drie dam- men op 16, 35 en 45.
---	---

A vindt gelegenheid, om door eenen slag dit spel als stormenderhand te winnen.

(6. zet.)

A heeft zes schijven op 4, 14, 22, 23, 32 en 36, en twee dammen op 30 en 46.	B heeft acht schijven op 12, 13, 15, 21, 41, 43, 45 en 47, en drie dammen op 6, 10 en 38.
---	--

Dit spel wordt door A door middel van eenen slag gewonnen, die op dezelfde wijze, als in den vierden zet, ten einde loopt.

(7. zet.)

A heeft zeven schijven op 2, 7, 15, 22, 24, 26 en 44, en een dam op 3.	B heeft vijf schijven op 31, 33, 41, 46 en 47, en drie dammen op 34, 36 en 45.
---	---

Dit spel, voor A gewonnen, bevat een zet, gelijk er somtijds in het spelen eenigen van dien smaak voorvallen.

(8. zet.)

A heeft zeven schijven op 5, 7, 9, 11, 25, 29 en 32, en een dam op 40.	B heeft mede zeven schijven op 10, 17, 18, 22, 31, 38 en 41, en een dam op 1.
---	--

A heeft wederom de winst aan zijne zijde. Menigmaal komt er iets dergelijks, als deze *positie*, in het

spel te voren; ook kan men dezelve zeer gebeurlijk vinden, als men overweegt, dat B zijn 23 op 17 had gespeeld, alwaar die schijf thans staat, met oogmerk, om dezelve vervolgens op 13 te spelen, en dan te zoeken, daarmede een dam te halen; doch alvorens hij zijn oogmerk bereikt, ziet hij zijn spel verloren.

(9. zet.)

A heeft zeven schijven op 15, 18, 20, 22, 27, 32 en 36, en twee dam- men op 9 en 46.	B heeft acht schijven op 7, 8, 30, 35, 41, 43, 47 en 50, en drie dam- men op 6, 44 en 45.
---	--

Voor A is de winst van dit spel. Mogt men in dezen zet iets van het ongebeurlijke vinden, dit behoort voor eene wijl voorbij gezien te worden, als men de zonderlinge werking van dezen zet in acht neemt, en dat de winnaar van al zijne stukken, dien hij op het bord heeft, niet meer als een dam overhoudt.

(10. zet.)

A heeft acht schijven op 1, 5, 9, 22, 23, 30, 32 en 34.	B heeft mede acht schijven op 11, 19, 25, 31, 33, 43, 44 en 50, en een dam op 13.
---	--

A, zoowel als hij geen dam heeft, weet ook, zonder dam te krijgen, dit spel te winnen.

(11. zet.)

A heeft acht schijven op 8, 9, 11, 18, 19, 24, 36 en 38.	B heeft vier schijven op 12, 37, 41 en 47, en drie dammen op 35, 45 en 48.
--	---

A heeft, ondanks het sterke tegenspel van B, de winst aan zijnen kant.

(12. zet.)

A heeft acht schijven op 5, 6, 9, 15, 27, 30, 31 en 33, en een dam op 48.	B heeft vijf schijven op 8, 16, 34, 40 en 41 en drie dammen op 13, 24 en 50.
--	---

Deze zet, waarmede A het spel wint, loopt ten einde, op eene wijze, zoo als in vele spelen kan te pas komen, en toont aan, hoe men, door de *positie* van zijne partij te dwingen en te bepalen, een spel kan meester worden.

(13. zet.)

A heeft acht schijven op 2, 3, 5, 9, 25, 27, 30 en 37, en een dam op 21.	B heeft zeven schijven op 18, 19, 28, 34, 36, 38 en 50, en vier dammen op 13, 14, 45 en 48.
---	--

A wint deze partij. Oordeelt men deze zet, ter oorzake van het sterker spel, dat B boven A heeft, kwalijk te kunnen zien voorvallen, zoo kan men dit ongebeurlijke uit den weg ruimen, wanneer men de twee dammen van B, 13 en 14, slechts tot twee schijven maakt. Men ziet, voor het overige, wederom in dezen zet, dat B, uit hoofde van met zijnen dam van 44 op 48 gespeeld te hebben, met oogmerk, om A te willen verhinderen een tweede dam te halen, daarin te voorbarig is geweest, en zijn spel daardoor komt te verliezen.

(14. zet.)

A heeft acht schijven op 4, 6, 8, 11, 16, 29, 35 en 43, en twee dammen op 3 en 30.	B heeft zeven schijven op 9, 28, 31, 40, 45, 49 en 50, en vier dammen op 15, 22, 27 en 36.
---	---

De winst van dit spel is voor A.

(15. zet.)

A heeft acht schijven op	B heeft mede acht schijven
1, 3, 11, 14, 16, 24,	op 15, 17, 20, 27,
26 en 31, en twee	30, 34, 43 en 47, en
dammen op 2 en 35.	vier dammen op 22, 39,
	44 en 45.

A doet B wederom het spel verliezen, ofschoon de laatste bij het einde van het spel zal erkennen moeten, boven zijne vier dammen nog twee dammen bekomen te hebben.

(16. zet.)

A heeft acht schijven op	B heeft vijf schijven op
1, 2, 4, 16, 19, 21,	13, 18, 27, 28 en 47,
25 en 38, en twee dam-	en zes dammen op 7, 8,
men op 29, en 40.	12, 32 schijf, 39 en 42.

Deze *positie*, waardoor A het spel wint, kan, wel is waar, niet ligt voorkomen. Nogtans kan dezelve tot een *model*, van hetgeen in andere *positiën* gebeurlijk is, dienen, en aanwijzen, dat men niet te schiekelijk zijn spel voor verloren moet achten, ofschoon de partij, met wien men speelt, een veel sterker spel heeft.

(17. zet.)

A heeft acht schijven op	B heeft vier schijven op
1, 6, 9, 10, 14, 25,	17, 41, 48 en 50, en
26 en 37, en twee dam-	zeven dammen op 7, 12,
men op 5 en 20.	13, 28, 35, 44 en 45.

Begeert men deze *positie*, die aan A de winst geeft, gebeurlijker te maken, men kan al de dammen van B, behalve de dam 28, tot schijven maken.

(18. zet.)

X	A heeft negen schijven op		B heeft zeven schijven op
	5, 9, 10, 12, 24, 26,		13, 20, 23, 33, 41,
	32, 34 en 36.		43 en 46, en een dam
			op 44.

Deze zet, waarmede A het spel wint, is mij zelve in het spelen te voren gekomen, juist zoo als dezelve hier gesteld is. Mijne partij, met wien ik speelde, was met zijnen dam op 30 geplaatst geweest; doch toen hij met dezelve op 44 was gegaan, en de beurt van te spelen daarop aan mij kwam, vond ik mij in de gelegenheid gesteld, het spel te winnen. Wel is waar, dat de zet niet groot is, nogtans is er een loop en werking in, die, gevoegt bij het gebeurlijke daarvan, mij heeft doen besluiten, dezelve eene plaats te gunnen.

(19. zet.)

X	A heeft negen schijven op		B heeft acht schijven op
	2, 12, 18, 20, 31, 33,		22, 43, 44, 45, 46,
	34, 37 en 40.		48, 49 en 50, en een
			dam op 42.

A wint dit spel. Vele zetten van dien aard in het spelen voorkomende, doch dikwijls verzuimd wordende, zoo heeft mij dit bewogen, deze hier te plaatsen.

(20. zet.)

A heeft negen schijven op		B heeft acht schijven op
3, 4, 6, 9, 12, 15,		17, 19, 30, 33, 36,
23, 24 en 28.		37, 39 en 44, en een
		dam op 38.

Winst voor A.

(21. zet.)

A heeft negen schijven op 5, 7, 16, 17, 18, 23, 24, 28 en 38.	B heeft elf schijven op 8, 10, 25, 26, 27, 30, 40, 42, 45, 48 en 50, en een dam op 32.
---	---

Deze *positie*, die de winst van het spel in handen van A bezorgt, verstrekt ten bewijs, dat men niet te driftig zijn spel, ofschoon het zwakker is, dan dat van zijne partij, voor verloren moet houden.

(22. zet.)

A heeft negen schijven op 12, 14, 23, 24, 29, 33, 34, 39 en 45.	B heeft elf schijven op 11, 13, 15, 20, 25, 32, 36, 40, 43, 49 en 50, en een dam op 26.
---	--

Deze te zamenschikking, waarin A het spel wint, moet, wegens deszelfs zonderlinge uitwerking, cenig vrijgeleide vinden, hoewel ik anderzins bekennen moet, dat dezelve niet ligtelijk kan voorkomen.

(23. zet.)

A heeft negen schijven op 3, 5, 7, 14, 20, 31, 35, 39 en 43.	B heeft vier schijven op 6, 23, 24 en 32, en twee dammen op 22 en 26.
--	--

In deze *positie* heeft A niet alleen het genoeg van het spel te winnen, maar zelfs om die winst, zonder voor zich zelve dam te verkrijgen, te kunnen volvoeren.

(24. zet.)

A heeft negen schijven op 11, 15, 18, 19, 20, 22, 23, 27 en 37.	B heeft zes schijven op 12, 29, 34, 39, 44 en 47, en twee dammen op 35 en 45.
---	--

A wint dit spel. Is deze zet niet moeilijk te ontdekken, men gelieve in het oog te houden, dat ik dezelfde voornamelijk eene plaats gegeven heb, om de zoodanigen, die nog niet ver gevorderd zijn, de voordeelen van eenen dam in deszelfs welbestuurden loop en werking aan te toonen. Begeerde men dit spel eenigermate van eene gelijke kracht op te zetten, zoo kan men aan A zijne schijf 22 ontnemen, en hem een dam in de plaats geven, die op de lijn van 4 tot 26 overal, behalve op 17, kan geplaatst worden.

(25. zet.)

A heeft negen schijven op	B heeft zeven schijven op
5, 16, 19, 21, 24,	7, 10, 17, 20, 32, 49
28, 31, 38 en 40.	en 50, en twee dammen op 6 en 8.

A wint dit spel.

(26. zet.)

A heeft negen schijven op	B heeft zeven schijven op
4, 7, 9, 12, 22, 23,	24, 25, 40, 41, 45,
26, 31 en 38.	49 en 50, en twee dammen op 10 en 35.

A weet wederom eene kans tot de winst van zijn spel waar te nemen.

(27. zet.)

A heeft negen schijven op	B heeft acht schijven op
5, 13, 23, 28, 32,	10, 14, 21, 25, 31,
33, 37, 38 en 39, en	46, 47 en 48, en twee dammen op 6 en 15.
een dam op 22.	

Het einde van dit spel is ten voordeele van A.

(28. zet.)

A heeft negen schijven op 9, 16, 25, 26, 28, 29, 33, 35 en 41, en een dam op 3.	B heeft acht schijven op 18, 20, 37, 42, 44, 45, 46 en 49, en twee dammen op 13 en 43.
--	---

Hoewel dit spel wederzijds voor beide de partijen bijkans gelijk staat, zoo ontdekt A niettemin de gelegenheid, om een slag te doen, waarmede hij het spel wint.

(29. zet.)

A heeft negen schijven op 9, 15, 18, 19, 22, 27, 28, 32 en 36, en een dam op 20.	B heeft negen schijven op 6, 7, 8, 35, 39, 41, 43, 47 en 50, en twee dammen op 44 en 45.
---	---

De winst van dit spel is aan de zijde van A.

(30. zet.)

A heeft negen schijven op 10, 13, 17, 19, 23, 26, 27, 28 en 33, en een dam op 5.	B heeft tien schijven op 6, 16, 36, 37, 41, 42, 44, 45, 46 en 50, en twee dammen op 35 en 43.
---	---

A bereikt de winst van het spel. Indien de voorgaande zet beoordeelt mag worden, niet waarschijnlijk te kunnen gebeuren, zoo behoort deze dit oordeel te ontgaan; want hoewel dezelve eenige schijn van het ongebeurlijke hebben mogt, zoo zal men nogtans zien, wanneer men de wederzijdsche *positiën* naauwkeuriglijk beschouwt, dat dezelve in het spelen zeer wel kan voorvallen.

(31. zet.)

A heeft negen schijven op 10, 12, 13, 19, 24, 30, 33, 34 en 35, en een dam op 37.	B heeft tien schijven op 11, 15, 21, 22, 23, 32, 36, 43, 45 en 48, en twee dammen op 9 en 26.
--	---

Voor A is de winst van het spel. Vindt men in de-
zen zet wederom iets van het ongebeurlijke, men zal
dezelve evenwel, om de zonderlinge werking en uitkomst
van dien, wel gelieven te gedoogen.

(32. zet.)

A heeft negen schijven op 2, 8, 12, 13, 22, 27, 29, 34 en 39, en een dam op 25.	B heeft tien schijven op 11, 21, 33, 36, 38, 40, 43, 48, 49 en 50, en twee dammen op 9 en 37.
--	---

Het verlies van B is in dit spel eenigermate vrij te
pleiten, naardien A zijne winst bereikt door middel
van eenen zet, waarmede de kundigste speler onder
het spelen zou kunnen verschalkt worden, te meer, daar
B zijn dam, die op 4 stond, op 9 plaatste, met oog-
merk, om de schijf 27 van A te willen winnen, waar-
in oogenschijnlijk geen gevaar zich voor hem opdeed.
A niettemin ontdekt zulks, en maakt er gebruik van
tot winst van zijn spel.

(33. zet.)

A heeft negen schijven op 8, 9, 14, 15, 17, 20, 25, 30 en 33, en een dam op 3.	B heeft zes schijven op 24, 26, 34, 40, 42 en 45, en drie dammen op 6, 32 en 50.
---	---

Wederom verliest B, ter oorzaak van met zijnen

dam, die op 2 stond, op 6 gegaan te hebben, met inzicht van eene schijf zich te willen bevoordeelen, zonder de nasleep daarvan ingezien te hebben, het spel.

(34. zet.)

A heeft negen schijven op 4, 12, 13, 17, 18, 19, 25, 35 en 40, en een dam op 20.	B heeft zeven schijven op 21, 28, 36, 41, 43, 47 en 50, en vier dam- men op 22, 26, 37 en 38.
---	---

Begeert men deze zet, die door A, na drie beurten gespeeld te hebben, tot winst van zijn spel volvoerd wordt, en daarom niet moeilijk te ontdekken is, in een licht te stellen, dat dezelve als zeer gebeurlijk zich voordoet, dan behoeft men alleen de dammen van B, behalve zijn dam 22, in schijven te veranderen.

(35. zet.)

Na een tamelijk getal van zetten, waarin negen schijven tegen spelen van meerdere sterkte de overhand behielden, medegedeeld te hebben, zal ik, alvorens ik tot die van tien schijven overga, nog twee zetten van negen schijven ter nederstellen, die, schoon nimmer in het spelen kunnende voorkomen, evenwel, om derzelve ontwikkeling en vermaakshalve, de lust tot het onderzoek daarvan niet onbeloond laten.

A heeft negen schijven op 1, 2, 3, 8, 11, 13, 14, 18 en 38, en een dam op 9.	B heeft zes schijven op 17, 22, 26, 29, 49 en 50, en acht dammen op 7, 12, 23, 25, 27, 33, 35 en 37.
---	--

Wat men ook denken moge, dat B dit spel, als zoo veel merkelyk sterker, dan dat van A zijnde, winnen

102 VIII. Hoofdst. *Voorstel van honderd partijen*

moet, zoo kan men nogtans in de aanwijzing zien, dat de winst aan de zijde van A is.

(36. zet.)

A heeft negen schijven op 3, 5, 9, 19, 29, 32, 36, 37 en 44, en twee dammen op 1 en 6.	B heeft tien schijven op 10, 18, 20, 21, 27, 28, 40, 41, 47 en 50, en vijf dammen op 12, 16, 17, 23 en 45.
---	--

Gebeurde het immer, dat dusdanig een spel voorkwam, men zou gewisselijk, zonder eene allerstipste nasporing, het aan de zijde van B houden, die evenwel het spel verliest.

(37. zet.)

Wij geven thans aan A eene schijf meerder, dus tien schijven op 5, 12, 13, 14, 19, 23, 24, 25, 32 en 40.	En aan B elf schijven op 10, 11, 21, 22, 26, 34, 37, 41, 43, 44 en 47.
---	---

B, het voordeel van eene schijf meerder dan A hebbende, ziet nogtans zijn spel verloren.

(38. zet.)

A heeft tien schijven op 7, 8, 10, 17, 18, 25, 31, 34, 35 en 40.	B heeft vijf schijven op 6, 16, 27, 43 en 50, en twee dammen op 37 en 47.
--	--

Winst voor A.

(39. zet.)

A heeft tien schijven op 12, 13, 15, 18, 20, 25, 26, 28, 34 en 41.	B heeft zes schijven op 21, 32, 37, 42, 43 en 44, en twee dammen op 36 en 45.
--	--

A weet niet onaardiglijk eene kans te vinden, om door middel van negen zijner schijven te doen verloren gaan, het spel te winnen.

(40. zet.)

A heeft tien schijven op 1, 5, 6, 8, 14, 18, 26, 27, 32 en 33.	B heeft zes schijven op 7, 15, 17, 35, 40 en 42, en twee dammen op 25 en 44.
--	---

A wint dit spel door middel van eenen zet, die, hoewel niet ongemakkelijk te ontdekken, nogtans eenige oplettendheid verdient, dewijl dezelve, zoo in loop als werking, het spel van B ten allersterkste bedwongen en bepaald houdt.

(41. zet.)

A heeft tien schijven op 3, 8, 9, 14, 19, 25, 28, 29, 37 en 40.	B heeft zeven schijven op 10, 17, 38, 39, 41, 46 en 49, en drie dammen op 6, 16 en 26.
---	--

De winst van dit spel voor A ontstaat wederom uit de gretigheid van B, die zijn dam, op 22 gestaan hebbende, op 26 plaatste, met oogmerk, om de schijf 37 van A te willen winnen, zonder de nasleep daarvan ingezien te hebben; ook zelve wint A dit spel, zonder dam te krijgen, en zonder zich te ontzien, negen van zijne tien schijven aan B op te offeren.

(42. zet.)

Daar wij thans voornemens zijn, om aan A bij zijne tien schijven een dam toe te voegen, zal ik alvorens deze alleen nog tot een bloot vermaak, dewijl dezelve niet wel onder het gebeurlijke te stellen zij, voordragen.

104 VIII. Hoofdst. *Voorstel van honderd partijen*

A heeft tien schijven op 6, 10, 18, 19, 24, 27, 31, 39, 41 en 45.	B heeft zes schijven op 7, 20, 22, 28, 30 en 33, en vijf dammen op 4, 16, 26, 37 en 38.
---	--

Winst voor A.

(43. zet.)

A heeft tien schijven op 7, 10, 17, 19, 22, 27, 32, 34, 36 en 39, en een dam op 50.	B heeft elf schijven op 6, 8, 9, 11, 16, 18, 30, 40, 43, 48 en 49, en een dam op 41.
--	---

A wint dit spel. Vindt men in het voorstel van dit spel iets onwaarschijnlijk, dewijl het blijkt, dat B met 47 op 43, en met 21 op 16 heeft gespeeld gehad, hetgeen niet te onderstellen is, dat een goed speler in zulk eene gesteltenis van het spel doen zal, zoo heb ik, ondanks deze aanmerking, dezelve niet willen achterlaten, dewijl de loop en werking der zet zelve tot eene handleiding kan dienen van hetgeen, of iets dergelijks, meermalen in het spel kan voorkomen.

(44. zet.)

A heeft tien schijven op 5, 14, 18, 19, 30, 33, 35, 36, 37 en 40, en een dam op 9.	B heeft zeven schijven op 10, 17, 26, 34, 41, 47 en 48, en twee dammen op 6 en 12.
---	--

In zoo ver dit spel beschouwd kan worden gelijke voordeelen te hebben, zal men misschien niets zonderlings in het voorstel van deze gesteltenis meenen te vinden, nogtans kan de zet, waarmede A het spel wint, misschien eenige voldoening geven.

(45. zet.)

A heeft tien schijven op 1, 2, 3, 8, 9, 10, 20, 21, 26 en 30, en een dam op 41.	B heeft zeven schijven op 11, 17, 22, 28, 31, 40 en 50, en twee dam- men op 37 en 38.
--	--

Winst voor A.

(46. zet.)

A heeft tien schijven op 7, 8, 12, 13, 14, 18, 23, 26, 34 en 41, en een dam op 6.	B heeft negen schijven op 15, 21, 32, 37, 43, 45, 46, 47 en 50, en drie dammen op 25, 35 en 36.
--	---

Hoewel de zet, waarmede A, in weerwil van het sterke tegenspel van B, het spel wint, niet moeilijk in het oog valt, zoo heb ik dezelve nogtans niet willen achterhouden, omdat er van dien aard somwijlen in het spel voorvallen.

(47. zet.)

A heeft tien schijven op 3, 5, 7, 9, 17, 23, 24, 28, 32 en 33, en een dam op 4.	B heeft negen schijven op 10, 20, 21, 31, 41, 42, 43, 44 en 47, en drie dammen op 6, 34 en 39.
--	--

Dat A hier een tweede dam kan bekomen, valt terstond in het oog, maar dat hij een zet weet te doen tot winst van het spel, vereischt eenige meerdere nasporing.

(48. zet.)

A heeft tien schijven op 4, 8, 9, 14, 15, 21, 25, 28, 34 en 39, en een dam op 45.	B heeft vier schijven op 6, 17, 27 en 50, en vier dammen op 7, 22, 32 en 36.
--	---

106 VIII. Hoofdst. *Voorstel van honderd partijen*

A wint dit spel door middel van eenen zet, waarin hij niet alleen de vier dammen, maar ook al de schijven van B van het bord slaat, en zelve niet meer dan zijn dam overig behoudt.

(49. zet.)

A heeft tien schijven op 4, 5, 7, 8, 11, 13, 19, 24, 33 en 39, en een dam op 1.	B heeft zes schijven op 10, 16, 20, 21, 42 en 50, en vier dammen op 22, 32, 36 en 43.
--	--

B zal in dit spel, door den zet, waarmede A het spel wint, zien, wat de kracht der vinding daarin vermag, en hoe twee van zijne dammen en vier zijner schijven door eenen dam van A zullen opgesloten worden, gelijk wij in den 56sten zet, door eene schijf van A, drie schijven en twee dammen van B zullen opgesloten zien.

(50. zet.)

Alvorens ik de schijven van A tot het getal van elf vermeerder, zal deze en de volgende zet nog tot eene bloote speling van den geest dienen, dewijl dezelve, in het spelen niet kunnende voorkomen, tot geen voorbeeld van leering voorgesteld wordt.

A heeft tien schijven op 4, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 22, 26 en 32, en een dam op 5.	B heeft zes schijven op 13, 19, 24, 28, 33 en 41, en zeven dammen op 29, 34, 35, 42, 43, 44 en 45.
---	--

Daar de winst van dit spel, aan de zijde van A, door eenen slag van twaalf stuks uitgewerkt wordt, ziet B met bevreemding zijn spel verloren.

(51. zet.)

A heeft tien schijven op 3, 4, 5, 12, 19, 23, 26, 28, 33 en 41, en een dam op 6.	B heeft mede tien schij- ven op 8, 10, 13, 14, 21, 30, 32, 39, 47 en 50, en zeven dam- men op 25, 35, 36, 37, 42, 44 en 45.
---	--

Wat men ook van dit spel, ten voordeele van B, denken moge, A wint nogtans hetzelfde.

(52. zet.)

A heeft elf schijven op 3, 4, 8, 12, 13, 14, 16, 17, 33, 34 en 36.	B heeft negen schijven op 15, 20, 21, 26, 42, 43, 44, 45 en 47, en een dam op 31.
--	--

Winst voor A.

(53. zet.)

A heeft elf schijven op 3, 5, 9, 10, 13, 20, 21, 23, 28, 35 en 40.	B heeft mede elf schijven op 12, 19, 22, 24, 29, 31, 32, 37, 44, 46 en 47, en een dam op 33.
--	--

Weder winst voor A.

(54. zet.)

A heeft elf schijven op 7, 9, 12, 15, 19, 22, 24, 28, 31, 34 en 37.	B heeft mede elf schijven op 8, 10, 11, 20, 21, 35, 41, 45, 46, 47 en 50, en een dam op 44.
---	--

Hoewel deze zet, waarmede A het spel wint, niet zeer uitgebreid is, zoo kan het einde derzelve nogtans tot eenige leering verstrekken voor hen, die nog geene vaste leiding in den loop van het spel hebben.

(55. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft zes schijven op
2, 5, 7, 12, 13, 14,	30, 33, 36, 39, 44
20, 21, 32, 35 en 41.	en 46, en twee dammen
	op 10 en 38.

Mogt men dit spel van B oordeelen zoo sterk als dat van A te zijn, gelijk het ook is, A weet nogtans, door het bereiken van een bedoelt ontwerp, de winst aan zijne zijde te brengen.

(56. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft zeven schijven op
1, 2, 6, 13, 14, 18,	9, 15, 36, 39, 40,
25, 28, 29, 30 en 32.	41 en 50, en twee dammen
	op 5 en 10.

In dit spel zullen wij A de winst zien behalen door middel van eenen zet, waarvan het gevolg is, dat hij met eene schijf drie schijven en twee dammen van B zal besloten houden, gelijk hij in den 49sten zet, door middel van eenen dam, vier schijven en twee dammen van B heeft weten werkeloos te zetten.

Evenwel, daar ik voorzie, dat men wegens deze gesteltenis van het spel, eenige tegenwerpingen, omtrent het gebeurlijke daarvan, zou kunnen maken, kan ik niet voorbijgaan, iets ter oplossing deswege bij te brengen. Men zal, namelijk, zeggen, dat het niet eigen is, te onderstellen, dat B met zijne schijf 42 op 36 kan gespeeld hebben, zoo als hier nogtans blijkt, maar dat het veel natuurlijker te onderstellen is, dat hij met zijne schijf 9 op 4 een derde dam zou gehaald hebben; in welk geval het voorkomt, dat B de winnaar van het spel zou zijn geweest. Dit lijdt in zoo ver geene te-

genspraak; doch men dient aan te merken, dat, zoo B een derde dam op 4 gehaald had, en 42 op zijne plaats gebleven was, A alsdan op 36 zou gespeeld hebben, waardoor B met zijnen dam 4 twee schijven zou hebben moeten slaan tot op 34, en A tot dam geraakt zijn. Dit voor te komen was het inzicht, waarom B alvorens met 42 op 36 spelen wilde, gelijk in de opgave ondersteld wordt, dat hij gedaan heeft, en dan een derde dam halen. Door deze uitlegging ontdekt men eene gevoegelijke reden, dat het bovenstaande voorstel in het spelen zou kunnen plaats hebben; doch, nu het zoo staat, nu B al de gevolgen, van hetgeen hij meende met beleid gespeeld te hebben, niet ten volle ingezien heeft, verkrijgt A daardoor de gelegenheid, om het spel te winnen.

(57. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft tien schijven op
2, 12, 14, 17, 19,	21, 26, 31, 32, 33,
22, 23, 24, 25, 27	34, 36, 38, 39 en 41,
en 30.	en twee dammen op 37
	en 44.

Een der voornaamste redenen, waarom ik deze zet, waarmede A het spel wint, hier mededeel, is, dat ik dezelve dikwijls bij anderen onder het spelen heb zien voorkomen, doch tevens meestentijds verzuimd gezien. Alleen met dit onderscheid komt dezelve dikwijls voor, dat de dammen van den verliezer slechts schijven zijn.

(58. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft zeven schijven op
9, 10, 14, 15, 19,	16, 20, 30, 40, 46,
28, 29, 34, 35, 37	48 en 50, en drie dam-
en 39.	men op 7, 26 en 36.

110 VIII. Hoofdst. *Voorstel van honderd partijen*

B weder te voorbarig zijnde geweest, om, door middel van zijnen dam, die op 31 stond, op 26 te plaatsen, eenig voordeel te willen bejagen, moet gedoogen, dat A zijne kans daardoor waarneemt en het spel wint.

(59. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft negen schijven op
2, 3, 5, 7, 12, 16,	8, 14, 23, 27, 30,
20, 21, 24, 39 en 40.	46, 47, 48 en 50, en
	drie dammen op 36, 37
	en 38.

Ofschoon B, door zijn sterker spel, dan dat van A, zich voorgesteld mogt hebben, het spel te winnen, zoo zal hij zich daarin te leur gesteld zien. Wel is waar, had hij zijn spel niet te ligtzinnig behandeld, noch met zijnen dam, die thans op 37 staat, gespeeld, maar in plaats van dien op 4 een vierde dam gaan halen, hij zou ongetwijfeld de winst van zijn spel niet vergooid hebben; want nu zal A, naar zijn eigen welgevallen, hem nog een vierde dam geven, die het middel tot zijn verlies zal zijn.

(60. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft vijf schijven op
2, 3, 4, 5, 10, 11,	40, 45, 46, 49 en 50,
20, 21, 30, 31 en 41.	en vier dammen op 38,
	44, 47 en 48.

Dit spel, door A te winnen, levert een zet uit, die, hoewel niet moeijelijk te ontdekken, eene plaats hier behoort te hebben.

(61. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft zes schijven op
1, 2, 16, 17, 22, 26,	9, 15, 20, 28, 33 en
29, 30, 31, 32 en 35.	49, en vier dammen op
	5, 8, 10 en 13.

Winst voor A.

(62. zet.)

A heeft elf schijven op	B heeft tien schijven op
1, 4, 5, 8, 9, 13,	11, 12, 19, 22, 29,
20, 23, 30, 31 en 40.	33, 34, 35, 39 en 41,
	en vier dammen op 16,
	26, 37 en 38.

Deze zet, waarmede A het spel wint, is wel niet moeilijk te vinden; nogtans, daar dezelve zeer uitgebreid van voorwerp is, ziet B zich niet dan als met weerzin overwonnen; te meer, daar A zulks weet te doen, zonder dam te krijgen, en, in plaats van dien, aan B nog een vijfde dam zal toevoegen; ook verdient het eenige oplettendheid, hoe A, na het eindigen der zet, door verschillende *marschen* zich in *postuur* weet te brengen, om het overschot van het spel van B magtig te worden.

(63. zet.)

Daar wij aan A, gedurende eenige zetten, een dam bij zijne elf schijven zullen toevoegen, zal ik in dit voorstel nog eene *positie*, alleen van elf schijven, hem geven, die wel niet kan voorkomen, maar nogtans, om de zonderlinge werking, eene plaats verdient.

A heeft elf schijven op	B heeft acht schijven op
2, 3, 5, 7, 10, 15,	8, 11, 28, 33, 40,
20, 22, 30, 39 en 44.	41, 43 en 50, en zes
	dammen op 14, 16, 19,
	24, 27 en 42.

Winst voor A.

(64. zet.)

A heeft elf schijven op 5, 9, 13, 22, 24, 26, 27, 30, 39, 41 en 44, en een dam op 11.	B heeft negen schijven op 10, 12, 33, 37, 38, 40, 46, 49 en 50, en drie dammen op 42, 43 en 48.
--	---

A wint dit spel.

(65. zet.)

A heeft elf schijven op 2, 3, 5, 7, 12, 14, 16, 18, 19, 21 en 40, en een dam op 10.	B heeft mede elf schijven op 8, 20, 23, 27, 29, 36, 37, 41, 46, 47 en 48, en drie dammen op 34, 38 en 50.
--	---

Deze zet, waarmede wij die van elf schijven voor A besluiten, is onder al de verschillende slagen, welke men duidelijk zien kan, hier door A te kunnen geschieden, de eenigste, waarmede hij het spel wint. B zal weder een vierde dam verkrijgen, die het middel tot het bederf van zijn spel zal zijn.

(66. zet.)

A heeft twaalf schijven op 1, 2, 5, 6, 9, 11, 13, 18, 19, 24, 28 en 41.	B heeft tien schijven op 10, 20, 21, 22, 27, 32, 33, 35, 39 en 46, en een dam op 37.
--	---

Deze zet, de eerste van twaalf schijven, waarmede A het spel wint, is wel niet groot, doch van eenen aard, zoo als veeltijds onder het spelen voorkomt, en zal misschien niet voor onvermakelijk gehouden worden.

(67. zet.)

A heeft twaalf schijven op 3, 8, 10, 19, 21, 31, 32, 33, 34, 35, 38 en 40.	B heeft zeven schijven op 6, 18, 42, 45, 47, 49 en 50, en twee dammen op 9 en 22.
---	--

Had B van al zijne stukken, dien hij op het bord heeft, de een of ander gespeeld, en zich alleen behoedt, om niet zijn dam, die op 11 stond, op 22 te plaatsen, met oogmerk, om, te onberaden, eene schijf zich te willen bevoordeelen, hij had gewis het spel gewonnen; doch nu hij dit gedaan heeft, zal hij ondervinden, hoe ligt A hem weet te verschalken en het spel zal winnen.

(68. zet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft acht schijven op
1, 8, 9, 10, 12, 13,	6, 20, 26, 30, 33,
14, 16, 17, 19, 23	36, 41 en 50, en twee
en 29.	dammen op 37 en 38.

A maakt weder, tot winst van zijn spel, gebruik van de gretigheid, waarmede B eene schijf zoekt te vermeesteren; ook brengt A dit spel ten einde, zonder behulp van eenen dam.

(69. zet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft negen schijven op
1, 3, 5, 14, 23, 26,	10, 12, 36, 37, 40,
27, 28, 29, 30, 31	41, 42, 48 en 49, en
en 38.	twee dammen op 6 en 39.

Winst voor A.

(70. zet.)

A heeft twaalf schijven op	B heeft negen schijven op
2, 4, 5, 9, 15, 19,	13, 30, 36, 41, 46,
20, 23, 29, 37, 38	47, 48, 49 en 50, en
en 40.	twee dammen op 7 en 26.

Voor A de kans tot winst.

(71. zet.)

A heeft twaalf schijven op 10, 12, 13, 22, 24, 27, 29, 31, 33, 34, 39 en 45.	B heeft tien schijven op 11, 14, 20, 30, 40, 41, 42, 43, 48 en 49, en twee dammen op 9 en 50.
---	---

Deze zet, waarmede A het spel wint, kan kwalijk onder het spelen voorvallen; 'nogtans is het der moeite waardig, deszelfs loop en werking na te sporen.

*(72. zet.)

A heeft twaalf schijven op 2, 3, 4, 7, 10, 12, 13, 16, 18, 21, 25 en 29.	B heeft zes schijven op 24, 27, 31, 38, 40 en 50, en drie dammen op 33, 35 en 42.
---	--

Omtrent deze zet, die A het spel doet winnen, durf ik verwachten, dat men dezelve met veel genoegten ontdekken, of opgelost zal zien.

(73. zet.)

A heeft twaalf schijven op 1, 2, 6, 12, 14, 18, 24, 26, 32, 36, 37 en 42.	B heeft acht schijven op 15, 17, 21, 23, 34, 35, 38 en 50, en drie dammen op 27, 44 en 45.
--	---

Winst voor A.

(74. zet.)

A heeft twaalf schijven op 2, 4, 5, 6, 16, 22, 24, 25, 29, 30, 33 en 39.	B heeft mede twaalf schijven op 10, 13, 15, 20, 31, 40, 41, 42, 46, 48, 49 en 50, en drie dammen op 8, 14 en 32.
---	--

Het sterke spel van B zou gewis hem in de gelegenheid stellen, hetzelfde te winnen, zoo het zijne beurt van te spelen ware; doch dewijl die aan A staat, zoo ontdekt deze een middel, om door eenen vindingrijken zet het spel te winnen; ook zal B weder een vierde dam krijgen, die tot de val van zijn spel niet weinig zal medewerken.

(75. zet.)

A heeft twaalf schijven op 4, 5, 9, 10, 14, 15, 19, 20, 30, 34, 35 en 40.	B heeft vijf schijven op 36, 42, 46, 49 en 50, en vier dammen op 2, 16, 17 en 26.
--	--

A wint dit spel.

(76. zet.)

A heeft twaalf schijven op 4, 5, 7, 13, 18, 19, 26, 30, 36, 37, 40 en 45.	B heeft zes schijven op 34, 39, 46, 47, 48 en 49, en vier dammen op 1, 20, 38 en 50.
--	---

Winst voor A.

(77. zet.)

A heeft twaalf schijven op 2, 3, 4, 7, 9, 11, 15, 18, 19, 25, 30 en 40.	B heeft zeven schijven op 6, 20, 22, 28, 29, 34 en 36, en vier dammen op 26, 37, 38 en 50.
--	---

Daar wij in eenige der volgende zetten aan A een dam bij zijne twaalf schijven zullen toevoegen, zal deze nog alleen de laatste van twaalf schijven zijn, en zonder dat er, na het afloopen der zet, waarmede A het spel wint, met overgeblevene schijven zal behoeven gespeeld te worden.

(78. zet.)

A heeft twaalf schijven op 1, 3, 6, 7, 13, 15, 17, 18, 21, 23, 26 en 41, en een dam op 48.	B heeft acht schijven op 25, 32, 37, 40, 42, 46 47 en 49, en drie dam- men op 34, 36 en 45.
---	--

Winst voor A.

(79. zet.)

A heeft twaalf schijven op 1, 3, 4, 7, 14, 15, 18, 19, 20, 38, 39 en 44, en een dam op 49.	B heeft zeven schijven op 12, 29, 30, 36, 40, 48 en 50, en zes dam- men op 6, 16, 22, 25, 26 en 35.
---	---

Deze zet, de laatste van twaalf schijven en een dam zijnde, door A. te winnen, kan niet wel onder het het spelen voorkomen. Evenwel, daar bij het einde derzelve, uit den loop der overgeblevene schijven, nog iets geleerd zou kunnen worden, heb ik dezelve niet willen achterlaten.

(80. zet.)

A heeft dertien schijven op 4, 6, 10, 15, 16, 24, 25, 27, 28, 29, 30 39 en 45.	B heeft veertien schijven op 7, 9, 14, 17, 19, 20, 26, 37, 38, 40, 41, 43, 46 en 49, en een dam op 36.
---	--

A zoekt dit spel te winnen door middel van eenen zet, die, in het spel niet kunnende voorkomen, uitgedacht is, om zijne vinding te scherpen.

(81. zet.)

A heeft dertien schijven op 4, 5, 11, 13, 16, 17, 23, 27, 28, 30, 32, 33 en 40.	B heeft negen schijven op 10, 31, 36, 41, 42, 43, 46, 47 en 50, en twee dammen op 20 en 48.
--	--

Zoo min als de voorgaande zet onder het spelen kan voorvallen, zoo veel te gebeurlijker is daarentegen deze, die het spel ten voordeele van A doet eindigen.

(82. zet.)

A heeft dertien schijven op	B heeft twaalf schijven op
9, 10, 14, 18, 21,	7, 20, 28, 38, 39,
22, 25, 27, 29, 30,	41, 43, 44, 45, 48,
32, 36 en 40.	49 en 50, en twee dammen op 5 en 34.

Winst voor A.

(83. zet.)

A heeft dertien schijven op	B heeft zes schijven op
5, 7, 9, 15, 18, 20,	8, 23, 27, 39, 41 en
26, 29, 30, 32, 36,	47, en drie dammen op
38 en 42.	6, 14 en 50.

A weet dit spel door eenen opmerkenswaardigen zet te winnen.

(84. zet.)

A heeft dertien schijven op	B heeft elf schijven op
1, 2, 3, 4, 5, 19,	10, 13, 17, 22, 31,
25, 28, 33, 34, 38,	36, 41, 42, 46, 47
39 en 45.	en 48, en drie dammen op 7, 12 en 37.

Begeert men deze zet, waarmede A het spel wint, in eene gebeurlijker houding te stellen, men verandere de drie dammen van B in schijven, en dan zal de overige aanmerking, dat beide de spelers hun meeste kracht in dit spel op de regtervleugel hadden toege-

legd, daarmede op te lossen zijn, dat zulks door eene verkeerde en averegtsche wijze van spelen zou kunnen gebeuren.

(85. zet.)

A heeft dertien schijven op	B heeft elf schijven op
4, 5, 6, 8, 9, 10,	19, 20, 21, 23, 24,
12, 15, 16, 17, 30,	27, 34, 36, 41, 47 en
32 en 43, en een dam	49, en vier dammen op
op 40.	18, 28, 38 en 42.

Wederom kan men, om het gebeurlijke in dezen zet in acht te nemen, voor eenige dammen van B, die het spel verliest, schijven in de plaats zetten.

(86. zet.)

A heeft dertien schijven op	B heeft negen schijven op
5, 14, 15, 18, 19,	7, 27, 37, 41, 46,
23, 28, 29, 35, 36,	47, 48, 49 en 50, en
38, 39 en 40, en een	vijf dammen op 6, 16,
dam op 10.	22, 26 en 32

Men zal, wat dit spel belangt en hetgeen A wint, mogelijk vragen, hoe het gekomen kan zijn, dat hij een dam heeft, daar al de vijf damruiten van B gedekt zijn, en daar het, volgens de gesteltenis van het spel, niet wel heeft kunnen gebeuren, dat B door terugslaan de damruit, alwaar A zijn dam gehaald mogt hebben, weder heeft weten te dekken? Laten wij dan eerder zeggen, dat het somtijds gebeurt, dat een speler ettelijke schijven bij het begin van een spel voorgeeft, mits hij daarvoor in vergelding terstond een dam ontvangt. Wij onderstellen dan, dat A bij zulk eene gelegenheid aan zijnen dam in dit spel gekomen is.

(87. zet.)

A heeft dertien schijven op 2, 4, 6, 10, 11, 14, 18, 19, 26, 29, 34, 35 en 40, en twee dam- men op 5 en 7.	B heeft tien schijven op 17, 21, 32, 33, 38, 41, 42, 46, 48 en 50, en vier dammen op 36, 37, 43 en 44.
--	--

A geeft door het uitvoeren der zet, waarmede hij het spel wint, een blijk, dat hij de moeilijkste te zamenschikkingen weet te doorgronden en te ontwikkelen, en door het spelen van eene onverwachte schijf (N°. 4) de grondslag tot de winst van zijn spel te leggen.

(88. zet.)

A heeft veertien schijven op 4, 5, 6, 8, 11, 13, 14, 17, 22, 28, 29, 31, 34 en 35.	B heeft dertien schijven op 10, 15, 20, 21, 26, 32, 36, 38, 41, 42, 44, 45 en 46, en een dam op 43.
---	---

Winst voor A.

(89. zet.)

A heeft veertien schijven op 1, 2, 3, 4, 7, 9, 13, 17, 22, 23, 27, 33, 38 en 44.	B heeft acht schijven op 11, 15, 16, 20, 21, 32, 35 en 49, en twee dammen op 25 en 36.
---	---

A maakt wederom gebruik van de gretigheid, waarmede B de schijf 38 zich zocht te bevoordeelen, en volvoert een zet, welke B het spel doet kosten.

(90. zet.)

A heeft veertien schijven op 9, 10, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 23, 27, 30, 32, 33 en 40.	B heeft elf schijven op 11, 20, 29, 31, 36, 41, 42, 43, 46, 47 en 50, en twee dammen op 34 en 44.
--	---

Winst voor A.

(91. zet.)

A heeft veertien schijven op 3, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23 en 25.	B heeft twaalf schijven op 24, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 36, 38, 41, 43 en 45, en twee dam- men op 26 en 39.
--	--

Deze *positie*, in welke A het spel wint, komt zeer dikwijls bij goede spelers onder het spelen voor, alleen met die verandering, dat de dammen van B dan schijven zijn. Doorgaans zal de verliezer zijne schijf 27 aldaar van 33 gespeeld hebben, hetgeen, oppervlakkig beschouwd, niet kwaad voorkomt, doch hetgeen de partij, bij nader inzien, in de gelegenheid stelt, om eenige schijven en vervolgens het spel te winnen.

(92. zet.)

A heeft veertien schijven op 4, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 26, 37 en 40.	B heeft negen schijven op 24, 28, 29, 30, 38, 41, 47, 48 en 50, en drie dammen op 34, 36 en 44.
--	---

Deze zet, die A het spel doet winnen, is wel klein van bestek, en niet moeijelijk te ontdekken, maar nogtans van eenen aard, dat dezelve onder het spelen dikwijls voorkomt.

(93. zet.)

A heeft veertien schijven op 1, 3, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 16, 18, 22, 26, 32 en 38.	B heeft zeven schijven op 15, 20, 29, 42, 43, 46 en 47, en vier dam- men op 25, 34, 35 en 39.
---	---

Winst voor A.

(94. zet.)

A heeft veertien schijven op 2, 3, 5, 9, 10, 15, 20, 21, 27, 29, 32, 38, 40 en 41.	B heeft zes schijven op 18, 31, 36, 43, 46 en 47, en zes dammen op 1, 4, 17, 23, 39 en 50.
---	--

Begeert men deze zet, waarmede A het spel wint, een gebeurlijker voorkomen te geven, zoo verandere men de vier dammen van B, 17, 23, 39 en 50, in schijven.

(95. zet.)

A heeft veertien schijven op 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 24, 29, 30 en 35, en een dam op 1.	B heeft elf schijven op 15, 20, 22, 23, 36, 41, 46, 47, 48, 49 en 50, en zes dammen op 26, 27, 33, 37, 40 en 44.
---	---

Deze zet, waarmede A het spel wint, verdient niet zoo zeer om het gebeurlijke, dan wel om de zonderlinge loop daarvan, eene plaats.

(96. zet.)

A heeft veertien schijven op 2, 3, 4, 5, 8, 11, 12, 14, 18, 22, 25, 30, 35 en 40, en twee dammen op 1 en 45.	B heeft tien schijven op 10, 28, 31, 33, 34, 36, 38, 41, 47 en 49, en vier dammen op 19, 26, 37 en 46.
--	--

Winst voor A.

(97. zet.)

A heeft vijftien schijven op 5, 7, 8, 9, 13, 14, 16, 18, 22, 25, 26, 29, 30, 40 en 45.	B heeft elf schijven op 10, 19, 23, 27, 28, 32, 37, 38, 42, 43 en 47, en twee dammen op 33 en 44.
---	---

A wint dit spel.

(98. zet.)

A heeft vijftien schijven op 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 20, 29, 35, 38, 39 en 40.	B heeft tien schijven op 17, 18, 22, 23, 27, 41, 46, 47, 49 en 50, en vijf dammen op 21, 26 schijf, 28, 36 en 37.
---	---

Wil men het ongebeurlijke van dezen zet, door A tot winst van zijn spel te volvoeren, uit den weg ruimen, zoo kan men voor de dammen van B, behalve dam 28, schijven in derzelve plaats zetten.

(99. zet.)

A heeft vijftien schijven op 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 20, 22, 30, 33, 38 en 40, en een dam op 3.	B heeft acht schijven op 31, 36, 41, 42, 46, 47, 49 en 50, en drie dammen op 21, 32 en 48.
--	--

A zal bij het eindigen dezer zet B noodzaken, om te erkennen, dat hij met acht schijven en een dam op het bord niets zal weten te verrigten, en dat hij, niet meer dan twee stukken verloren hebbende, het spel in zulk een staat aan A moet overgeven.

(100. zet.)

A heeft vijftien schijven op 2, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 15, 21, 28, 32, 34, 36 en 37, en een dam op 3.	B heeft zes schijven op 11, 20, 25, 46, 47 en 48, en vijf dam- men op 1, 4, 39, 45 en 49.
--	---

A besluit met de winst van dit spel al de behaalde voordeelen zijner voorgaande proeven.

NEGENDE HOOFDSTUK.

*Aanwijzing der twaalf proeven van drie dammen
tegen eenen dam, voorgesteld in het vijfde
Hoofdstuk.**(Aanwijzing van de 1. proeve.)*

A speelt met 45 op 40. B kan niet anders, dan met 2 op 11 spelen. A speelt met 34 op 29. B speelt op 49, om nog eene schuif daarna te kunnen doen. A speelt 29 op 2. B, zoo hij nu speelt op 11, dan speelt A met 40 op 49. Of speelt B op eene der vrije ruiten tusschen 11 op 49, alsdan speelt A zijn dam 39 op 44. B moet slaan tot op 49, waarop A met 2 op 11 speelt. In beide gevallen houdt A de dam van B opgesloten en wint het spel.

(Aanwijzing van de 2. proeve.)

A speelt 7 op 3. B, zoo hij speelt op 20 of 21, dan behoeft zijn verlies geene verdere aanwijzing. Speelt hij dan op eene der overige ruiten tusschen 20 en 47, dan geeft A eerst zijn dam 3 op 25, en vervolgens zijn dam 33 op 15 hem te slaan. Speelt B op eene der ruiten tusschen 21 en 48, zoo geeft A hem eerst zijn dam 4 op 26, en vervolgens zijn dam 33 op 16 te slaan. A, wat B hiervan verkiest, wint het spel.

(Aanwijzing van de 3. proeve.)

A speelt 26 op 48. B, zoo hij op 11, of 30, of 49 speelt, dan blijkt zijn verlies terstond; hij speelt dan op eene der vrije ruiten tusschen 11 en 49. A speelt 48 op 44. B moet slaan tot op 49, waarna A met 2 op 11 speelt en de dam van B houdt opgesloten.

(Aanwijzing van de 4. proeve.)

A speelt 25 op 47. B, op 46 spelende, zoo speelt A vervolgens 5 op 10, waarmede de winst van A terstond in het oog loopt. Speelt B op 10, of op eene der overige ruiten tusschen 10 op 46, zoo laat A hem eerst zijn dam 47 tot op 46 slaan, speelt daarna 5 op 10, en wint bij de eerste schuif van B het spel.

(Aanwijzing van de 5. proeve.)

A speelt 5 op 10. B, om niet op 46 te spelen, waarmede hij het spel terstond verliest, speelt daarom 31 of 47. A, waar B ook op eene van die plaatsen gegaan is, speelt met 9 op 20. Is B nu geplaatst op 31, zoo zal hij van daar op 36 spelen. A daarop speelt zijn dam 10 op 42. B moet met 36 tot op 47 slaan, waarna A met 4 op 31 gaat en het spel wint. Vindt B, na het spelen van A met 9 op 20, zich op 47 geplaatst, alsdan zal hij, op 36 gaande, op dezelfde manier het spel verliezen.

(Aanwijzing van de 6. proeve.)

A speelt 26 op 4. B op 20, of op eene der vrije ruiten tusschen 20 en 47 spelende, geeft terstond het spel verloren; hij speelt alsdan zijne eenigste schuif op 31. A speelt 15 op 20. B zal op 42 spelen. A geeft daarop zijn dam 14 aan B te slaan op 36, en wint daarna, met 20 op 47 spelende, het spel.

(Aanwijzing van de 7. proeve.)

A speelt 6 op 2. B, om niet terstond het spel te verliezen, kan niet anders, dan op 3 of 21 spelen. A speelt nu met 2 op 29. Speelt B, zoo hij op 21 staat, nu op 48, dan speelt A met 29 op eene der ruiten tusschen 20 en 47. B, op 48 staande, kan niet an-

ders, dan op eene der ruiten tusschen 21 en 48 spelen. A geeft dan zijn dam, die tusschen 20 en 47 staat, op 43 aan B te slaan, en wint vervolgens het spel. Is B, na het spelen van A met 6 op 2, op 21 gegaan, en vervolgens, na het spelen van A met 2 op 29, op 3 gegaan, dan geeft A zijn dam 29 op 25 te slaan, en wint daarop mede het spel, en wanneer B, na het spelen van A met 6 op 2, op 3 zich heeft geplaatst, en na het spelen van A, met 2 op 29, op 21 gegaan is, dan geeft A zijn dam 29 op 43 te slaan, en wint dus ook het spel.

(Aanwijzing van de 8. proeve.)

A speelt 5 op 10. B speelt op 31 of 47. A met 9 op 4 gespeeld hebbende, wint vervolgens het spel, naar de manier der vijfde proeve.

(Aanwijzing van de 9. proeve.)

A speelt 6 op 11. B, zoo hij op 49 speelt, dan zal A, met 7 op 40 spelende, terstond het spel winnen. B speelt derhalve op 30, of op 48. A, op welke van die ruiten B ook gegaan is, speelt met 11 op 22. Gaat B nu van 30 op 48, zoo speelt A met 22 op 26, of gaat B van 48 op 30, zoo speelt A met 22 op 8, en wint, naar die tweederlei manier, vervolgens, na het slaan van B, het spel.

(Aanwijzing van de 10. proeve.)

A speelt 49 op 40. B speelt wederom of op 30, of op 48. A speelt met 40 op 13, en wint, na het spelen van B, het spel, naar de manier van de vorige proeve.

(Aanwijzing van de 11. proeve.)

A speelt 46 op 41. B kan wel op 47 spelen, doch

dan was het terstond verloren, vermits A in dat geval, volgens beurt, eerst met 41 op 32, en daarna met 15 op 42, en vervolgens 31 op 43 spelen zou. B speelt derhalve met 36 op 31. A speelt met 15 op 4. B speelt met 31 op 42. A laat zijn dam 41 op 36 slaan, en vervolgens, met 20 op 47 spelende, wint het spel.

(*Aanwijzing van de 12. proeve.*)

A speelt 10 op 5. B speelt met 36 op 31, waarop A, naar de manier der voorgaande proeve, het spel wint.

TIENDE HOOFDSTUK.

Aanwijzing der twee proeven van vijf dammen tegen twee dammen, voorgesteld in het zesde Hoofdstuk.

(*Aanwijzing van de 1. proeve.*)

A plaatst zijne vijf dammen op 1, 2, 11, 13 en 22. B, zijne twee dammen op 5 en 46 geplaatst hebbende, kan nu nog eene vrije schuif doen, hetzij 5 op 41, of 46 op 10 te spelen. A alsdan zijn N°. 1 op 17 gespeeld hebbende, zoo kan B nergens eene zijner dammen plaatsen, zonder het spel op eene manier te verliezen, die zich nu als van zelve aanwijst.

(*Aanwijzing van de 2. proeve.*)

A plaatst zijne vijf dammen op 5, 11, 18, 21 en 40, wanneer B zijne twee dammen op 1 en 50 geplaatst heeft. A, de beurt van te spelen hebbende, speelt met 18 op 14. Nu kan B geene schuif doen, zonder het spel te verliezen. Vooreerst, speelt hij met

zijnen dam 50, waar zal hij gaan? Op 28, 34 of 39? Doch dan laat A hem met 1 zijne twee dammen 11 en 14 slaan. Gaat hij met denzelfden dam 50 op 17, zoo speelt A met 21 op 12, en behoudt daardoor vier dammen tegen eenen dam.

Ten andere, speelt B met zijnen dam 1, waar zal die het spel voor verlies beveiligen? Op 17 kan hij niet, gelijk duidelijk te zien is. Op 28 of 34, zoo geeft A eerst zijn dam 40 op 45 af, vervolgens zijn dam 11 op 6, en dan 21 op 12, waardoor hij met 5 de twee dammen van B vermeersterd. Gaat B 1 op 39 plaatsen, zoo speelt A met 11 op 44. B slaat dan met 39 tot op 48. A geeft daarop zijne twee dammen 40 en 14 aan 50 van B te slaan, en slaat daarna met 5 tot op 32, waarmede A vervolgens het spel wint.

ELFDE HOOFDSTUK.

*Aanwijzing der vijftig partijen of damzetten,
voorgesteld in het zevende Hoofdstuk.*

(Aanwijzing van den 1. damzet.)

A speelt 37 op 43.	B' slaat met dam 29 op 47.
— 12 op 16.	— met 11 op 22.
— 32 op 36.	— met 47 op 31.
— 23 op 27.	— met 22 op 33.
— 4 op 9.	— met 31 twee tot op 15.

A slaat met 20 vijf stuks en wint vervolgens het spel.

128 XI. Hoofdst. *Aanwijzing der vijftig partijën*

(*Aanwijzing van den 2. damzet.*)

A speelt 15 op 19.	B slaat met 14 twee tot op 34.
— 11 op 16.	— met 22 twee op dam 2.
— 24 op 29.	— met dam 2 twee op 35.

A slaat met 40 vijf stuks tot op dam 47, en wint, zoo hij de lijn tusschen 20 en 47 bewaart, het spel.

(*Aanwijzing van den 3. damzet.*)

A speelt 24 op 29.	B slaat met 33 twee tot op 35.
— 22 op 27.	— met 32 op 23.
— 9 op 15.	— met 21 op 32.
— 14 op 18.	— met 23 op 14.
— 15 op 19.	— met 14 op 25.

A slaat met 20 drie, wordt dam op 49, en wint daarna het spel.

(*Aanwijzing van den 4. damzet.*)

A speelt met 35 op 39.	B slaat met 34 op 45.
— 33 op 38.	— met 43 op 34.
— 14 op 19.	— met 25 twee op 23.
— 7 op 12.	— met dam 17 op 6 of 1.
— slaat met 26 vier tot op 50 en wordt dam.	

Om wijders het spel te winnen, moet men slechts zorg dragen, zoodra B zijn dam verloren heeft, om 11 op 16 te spelen.

(Aanwijzing van den 5. damzet.)

<p>A speelt 32 op 36. — 13 op 17. — 3 op 8. — 2 op 6. — 10 op 15. — 20 op 25. — 25 op 30. slaat met 30 vier schijven van B en wordt dam op 46.</p>	<p>B slaat met 31 op 42. — met 22 op 13. — met 13 op dam 4. — met 11 en rust op op dam 2. — met dam 2 op 13. — met dam 4 op 20. — met dam 20 op 34. B speelt hierop 18 op 14 en wint het spel.</p>
---	---

(Aanwijzing van den 6. damzet.)

<p>A speelt 33 op 38. — 40 op 45. — 8 op 13. — 14 op 19. slaat met 18 vijf en wordt dam op 47, speelt vervolgens naar beurt 9 op 15, en wint voorts het spel.</p>	<p>B slaat met 44 op 33. — met 50 twee tot op 28. — met 25 op 34. — met 15 op 24.</p>
---	--

(Aanwijzing van den 7. damzet.)

<p>A speelt 14 op 18. — 13 op 17. — 15 op 19. — 33 op 37. — 4 op 9. — 3 op 8. — 5 op 10. slaat met 10 zes stuks en wordt dam op 46.</p>	<p>B slaat met 23 op 14. — met 22 op 13. — met 14 op 25. — met 42 op 33. — met dam 31 op 42. — met 13 en rust op dam 4. — met 4 op 15.</p>
--	--

Om nu voorts het spel te winnen, moet A maar op de lijn tusschen 10 en 46 blijven, mits hij zich behoede, dat B, door het afgeven van drie schijven, zijn dam niet vermeestere, en wanneer B twee schijven mogt afgeven, om op de lijn tusschen 10 en 46 te geraken, dan moet A, op zijne beurt, zich meester maken van de lijn tusschen 5 en 41. De winst van het spel zal hij dan kwalijk verwaarloozen kunnen.

(Aanwijzing van den 8. damzet.)

A speelt 24 op 28.

— 23 op 27.*

— 14 op 19.

— 4 op 9.

— 35 op 39.

A slaat met 39 de drie dammen van B, en wint vervolgens het spel.

B slaat met 33 op 24.

— met dam 11 op 33.

— met 24 op 15.

— met 15 en rust op dam 4.

— met dam 4 twee tot op 42.

(Aanwijzing van den 9. damzet.)

A speelt 26 op 32.

— 4 op 8.

— 11 op 16.

— 27 op 33.

slaat met 23 op 32.

speelt 2 op 7.

— 15 op 19.

— 18 op 24.

slaat met 20 drie tot op dam 49.

B slaat met 37 op 26.

— met dam 25 op 3.

— met dam 3 op 21.

— met 38 op 27.

— met 36 op 27.

— met dam 21 op 3.

— met dam 3 op 25.

— met 29 op 18.

(Aanwijzing van den 10. damzet.)

A speelt 28 op 33.

— 33 op 38.

— 23 op 27.

— 14 op 19.

— 13 op 18.

slaat met 8 vier schijven
en wordt dam op 46.

B slaat met 41 op 32.

— met 44 op 33.

— met 33 op 22, of
32 op 23.

— met 15 op 24.

— met 24 op 13,
of 23 op 14.

Wanneer nu A vervolgens op zijne beurt eerst 4 op 9, en dan 9 op 15 speelt, zoo behoort hij verder met een goed beleid dit spel te winnen. Ziet hij, dat B met 47 of 48 speelde, zoo behoort A zijn dam 46 op 42 te plaatsen, alvorens hij met 4 op 9 speelt.

(Aanwijzing van den 11. damzet.)

A speelt 39 op 45.

— 33 op 37.

— 13 op 18.

— 3 op 8.

— 12 op 16.

slaat met 16 drie stuks,
wordt dam op 47, en be-

hoort vervolgens, zonder verdere aanwijzing, het spel te winnen.

B slaat met 40 op 49.

— met 29 op 40.

— met 24 op 13.

— met 13 en rust op
dam 4.— met dam 4 twee
tot op 42.

(Aanwijzing van den 12. damzet.)

A speelt 29 op 34.	B slaat met 38 op 29.
— 22 op 27.	— met 33 op 22.
— 39 op 44.	— met 48 op 39.
— 31 op 36.	— met dam 47 op 31.
— 14 op 18.	— met dam 7 op 24.
— 23 op 27.	— met 22 op 33.
— 5 op 10.	— met dam 31 twee
slaat met 10 vier stuks	op 15.
tot op 48, dewijl B nu	
waarschijnlijk 39 op 34 zal spelen, zoo heeft A slechts	
zijn dam op 37 te plaatsen, waardoor de winst van	
zijn spel buiten allen twijfel staat.	

(Aanwijzing van den 13. damzet.)

A speelt 38 op 44.	B slaat met 49 op 38.
— 30 op 35.	— met 39 op 30.
— 23 op 27.	— met dam 22 op 33.
— 3 op 7.	— met 12 en rust op
	dam 3.
— 32 op 37.	— met dam 3 twee
slaat met 37 de drie	tot op 34.
dammen van B tot op 50.	

De verdere winst van A lehoort zonder aanwijzing volbragt te worden.

(Aanwijzing van den 14. damzet.)

A speelt 5 op 9.

— 11 op 16.

— 37 op 43.*

— 32 op 36.

— 4 op 8.

— 15 op 20.

A slaat met 10 vier stuks tot op dam 50, houdt aldaar de dam 1 van B opgesloten, en wint eindelijk het spel.

B slaat met dam 47 op 29.

— met dam 21 twee tot op 1.

— met dam 29 op 47.

— met dam 47 op 31.

— met dam 31 op 4.

— met dam 4 op 15.

(Aanwijzing van den 15. damzet.)

A speelt 34 op 39.

— 22 op 26.

— 2 op 7.

— 4 op 9.

— 3 op 8.

B slaat met 35 twee tot op 33.

— met dam 40 twee op 16.

— met 47 op 38.

— met 21 op 32.

Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst gedaan wordt.

slaat met dam 16 twee tot op 14.

A slaat met 9 vier stuks tot op dam 47, waarna de winst van het spel van A zich als van zelve aanwijst.

(Aanwijzing van den 16. damzet.)

A speelt 10 op 15.	B slaat met 9 op 20.
— 12 op 17.	— met 21 twee tot op 23.
— 8 op 14.	— met 27 op 16.
— 24 op 28.	— met 33 twee tot op 15.
— 14 op 19.	— met 15 op 24.
slaat met 29 vier stuks tot op dam 47.	— met 20 twee tot op 40.
slaat met dam 47 twee tot 11.	

A zich vervolgens op zijne beurt op 38 plaatsende en dan de lijn tusschen 20 en 47 bewarende, heeft het spel in zijne hand.

(Aanwijzing van den 17. damzet.)

A speelt 23 op 27.	B slaat met 32 op 23.
— 34 op 39.	— met 21 op 32.
— 14 op 18.	— met 23 op 14.
— 38 op 44.	— met 49 op 38.
— 5 op 9.	— met 14 op 5.
— 4 op 9.	— met dam 5 twee tot op 45.
slaat met 40 en rust op dam 49.	— met 29 op 40.

A slaat met 49 zeven stuks, drie tot 31 en vier tot 18, waarna A, eerst de schijf 32 tot 21 vervolgende, en zich daarna op de lijn tusschen 20 en 47 plaatsende, het spel wint.

(Aanwijzing van den 18. damzet.)

A speelt 39 op 45.

— 23 op 27.

— 15 op 20.

slaat met 20 drie tot op
dam 47.— met dam 47 vijf
tot op 21.B slaat met dam 30 twee
tot op 16.— met 32 twee tot
op 34.

— met 50 op 39.

— met dam 21 op 32.

Onverschillig is het, welke van
deze twee beurten het eerst gedaan
wordt.

Ofschoon B nu verkoos, met zijne schijf 11 op 6 te spelen, om vervolgens, dewijl A inmiddels twee moet slaan, op 2 dam te halen, zoo ziet men, dat A, tot op 30 slaande, het spel terstond wint. Speelt B anderzins met zijne schijf 37 op 33, dan plaatst A zijn dam op 32, en ziet mede overtollige kans, om het spel te winnen.

(Aanwijzing van den 19. damzet.)

A speelt 14 op 19.

— 23 op 28.

slaat met 10 op 28.

— met 25 op 34.

— met 30 op 39.

speelt 13 op 18.

— 15 op 19.

slaat met 20 drie tot op
dam 47.

B slaat met 37 op 26.

— met 33 op 24.

— met 34 op 23.

— met 39 op 28.

— met 45 op 34.

— met 23 op 14.

— met 14 op 25.

Wijders is het voor A niet buiten alle gelegenheid, om het spel te winnen.

(Aanwijzing van den 20. damzet.)

A speelt 30 op 35.	B slaat met 39 op 30.
— 25 op 29.	— met 34 op 25.
— 24 op 29.	— met 25 op 34.
— 23 op 28.	— met 33 twee tot op 15.
— 1 op 6.	— met 32 op 23.
slaat met 17 drie tot op dam 48.	— met 26 op 17.
— met dam 48 vier tot op 47.	

A behoort nu uit eigen beleid zoo veel te kunnen spelen, dat hij zijn spel tot *remise* brengt.

(Aanwijzing van den 21. damzet.)

A speelt 3 op 7.	B slaat met dam 24 op 10.
— 40 op 45.	— met 49 op 40.
— 23 op 28.	— met dam 10 op 33.
— 2 op 6.	— met 11 en rust op dam 2.
— 31 op 36.	slaat met dam 2 twee tot op 44.
slaat met 36 drie tot op dam 49.	

Wanneer nu B met 50 op 45 speelt, dan moet A 30 op 35 spelen, om daardoor twee te slaan.

Speelt B met een van zijne andere schijven, dan moet A eerst 12 op 17, en vervolgens op zijne beurt 1 op 12 brengen.

Gebeurt het, dat B zijne schijf 37 op 26, en zijne schijf 42 op 36 zal weten te brengen, met oogmerk, om daardoor de dam van A te willen bekomen, dan moet A met zijnen dam op 27, en van 27, zoo er niet te slaan valt, wederom op 49 gaan, wanneer hij dan eindelijk wel de weg zal vinden, om het spel te winnen.

(Aanwijzing van den 22. damzet.)

A speelt 23 op 27.	B slaat met 33 twee op 11.
— 12 op 16.	— met 11 op 22.
— 14 op 18.	— met 25 twee op 23.
— 34 op 38.	— met 43 twee op 25.
— 24 op 29.	— met 25 op 34.
slaat met 39 vijf tot op dam 46.	— met 50 op 39.

A, om verder het spel te winnen, speelt volgens heurt met 31 op 36, met 36 op 41, met dam 46 op 42, en met schijf 41 op dam 46. Mogt B goedvinden, om, inmiddels door het afgeven van drie schijven, een dam van A te vermeesteren, zoo zal hij nogtans met zijne overige twee schijven niet tot dam geraken kunnen, als A in dat geval, met zijnen overgeblevenen dam, op de lijn tusschen 10 en 46 blijft post houden; dus wint A het spel.

(Aanwijzing van den 23. damzet.)

A speelt 31 op 36.	B slaat met dam 47 op 31.
— 11 op 16.	— met 22 op 11.
— 5 op 10.	— met dam 31 op 4.
— 23 op 28.	— met 34 op 23.
— 12 op 16.	— met 11 op 22.
— 32 op 36.	— met 41 op 32.
— 10 op 15.	— met dam 4 op 20.
— 25 op 30.	— met dam 20 op 34.
slaat met 30 zes stuks tot op dam 48.	

Wanneer B nu met 38 op 34 speelt, dan moet A zijn dam op 43 plaatsen, of speelt B met 38 op 33, dan moet A zijne schijf 2 tot op 12 tegen de gemelde schijf van B aanbrengen, waardoor de winst van A duidelijk genoeg te zien is.

(Aanwijzing van den 24. damzet.)

A speelt 24 op 29.

— 8 op 13.

— 31 op 36.

NB. Hier heeft A alreeds de gelegenheid, om dam te krijgen, gelijk te zien is, nochtans verkiest hij eene andere wijze daarin.

speelt 37 op 42.

— 23 op 28.

— 15 op 19.

— 12 op 16.

— 13 op 18.

slaat met 18 drie tot op dam 47.

B slaat met 35 op 24.

— met 38 op 29.

— met dam 47 op 31.

slaat met 46 twee op 26.

— met 24 op 33.

— met 25 op 14.

— met 21 twee op 23.

— met 26 op 17.

A bereikt hiermede zijn oogmerk, en ziet, voor het overige, zijn spel door eenen drieslag terstond verloren.

(Aanwijzing van den 25. damzet.)

A speelt 16 op 22.

— 33 op 38.

— 22 op 26.

— 7 op 13.

— 2 op 7.

slaat met 6 vier tot op dam 50.

B slaat met dam 25 twee tot op 3.

— met 43 op 34.

— met 21 twee op 23.

— met 18 twee op 16.

— met dam 3 op 12.

Wanneer A nu met 30 een tweede dam gaat halen, zal hij bevinden, zijn spel te kunnen winnen.

(Aanwijzing van den 26. damzet.)

A speelt 13 op 18.	B slaat met 32 op 21.
— 22 op 26.	— met 21 op 32.
— 35 op 39.	— met 34 op 45.
— 29 op 34.	— met 38 twee tot op 20.
— 16 op 22.	— met 27 twee tot op 7.
slaat met 18 drie tot op dam 47.	

A bereikt hiermede zijn oogmerk, doch kan, nadat B met 7 op 3 dam gehaald heeft, geene schuif doen, zonder het spel te verliezen.

(Aanwijzing van den 27. damzet.)

A speelt 39 op 44.	B slaat met 48 twee tot op 30.
— 28 op 33.	— met 37 op 28.
— 19 op 25.	— met 30 twee op 8.
— 16 op 22.	— met 10 op 19.
	Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst ge- speeld wordt.
— 2 op 7.	slaat met 13 op dam 2.
— 22 op 26.	— met dam 2 op 35.
— 31 op 36.	— met 41 op 32.

slaat met 26 twee tot op dam 48, en laat wijders de winst aan B over.

140 XI. Hoofdst. *Aanwijzing der vijfzig partijen*

(*Aanwijzing van den 28. damzet.*)

A speelt 10 op 15.	B slaat met dam 29 op 43.
— 22 op 26.	— met 31 op 22.
— 12 op 17.	— met 22 op 13.
— 21 op 26.	— met dam 43 op 21.
— 3 op 7.	— met dam 21 op 3.
— 2 op 7.	— met dam 3 twee tot op 34.
— 30 op 35.	— met 39 op 30.
— 14 op 18.	— met 13 op 24.
slaat met 19 drie tot op dam 50.	

Wanneer B nu met zijne schijf 47 op 43 speelt, dan moet A naar beurt met zijnen dam 50 eerst op 34, dan op 38 spelen, en vervolgens de lijn tusschen 11 en 49 bewaren.

Speelt B met 47 op 42, dan moet A met zijnen dam eerst op 45, dan op 49, en vervolgens mede zich op de lijn tusschen 11 en 49 geplaatst houden; de winst van A zal dan volkomen blijken.

(*Aanwijzing van den 29. damzet.*)

A speelt 30 op 35.	B slaat met dam 47 op 31.
— 35 op 39.	— met 44 op 35.
— 37 op 42.	— met dam 31 op 47.
— 33 op 38.	— met 34 op 43.
— 32 op 37.	— met 43 op 32.
— 20 op 25.	— met dam 47 op 20.
— 14 op 19.	— met 15 op 24.
— 4 op 8.	— met dam 20 twee tot op 13.
slaat met 7 vier tot op dam 49.	

Mogt B nu met 32 of 17 spelen, dan behoort A met zijnen dam op 22 te gaan, en verkiest B met een zijner overige schijven te spelen, dan moet A met zijnen dam op 11, vervolgens met zijne schijf 2 op 7, en dan met zijnen dam van 11 op 2 spelen. Zoo hij dan voor het overige geen volstrekt verkeerd beleid houdt, maar zijne schijf 3 ook op zijn pas laat werken, zal hem de winst van zijn spel niet ontberen.

(Aanwijzing van den 30. damzet.)

A speelt 6 op 12.	B slaat met dam 44 tot op 30.
— 12 op 16.	— met 21 op 12.
— 24 op 28.	— met 32 op 21.
— 34 op 39.	— met dam 30 op 44!
— 29 op 34.	— met 38 op 29.
— 5 op 9.	— met dam 4 twee tot op 33.
— 13 op 17.	— met 12 op 23.
slaat met 18 drie tot op dam 49, en wint vervolgens het spel, al ware het ook, dat B tegen verwachting dam kreeg.	

(Aanwijzing van den 31. damzet.)

A speelt 17 op 22.	B slaat met 41 op 32.
— 21 op 26.	— met 32 twee op op 12.
— 30 op 35.	— 27 op 16.
— 13 op 17.	— met 12 op 23.
— 14 op 19.	— met 15 op 24.
— 25 op 29.	— met 34 op 25.
A slaat met 20 vijf stuks tot op dam 47, en wint na verloop het spel.	

(Aanwijzing van den 32. damzet.)

A speelt 9 op 14.	B slaat met 8 op 19.
— 20 op 25.	— met 19 op 30.
— 2 op 7.	— met 12 tot op dam 3.
— 18 op 23.	— met 27 drie tot op 38.
— 15 op 19.	— met dam 3 tot op 25.
— 11 op 16.	— met 21 op 12.
— 10 op 15.	— met dam 32 op 21.
— 1 op 6.	— met 12 tot op dam 1.
— 15 op 20.	— met dam 1 op 39.
slaat met 20 drie tot op dam 49.	

Dit oogmerk bereikt hebbende, geeft hij het spel voor verloren.

(Aanwijzing van den 33. damzet.)

A speelt 12 op 16.	B slaat met 21 twee op 23.
— 24 op 29.	— met 32 op 21.
— 29 op 35.	— met 40 twee tot 20.
— 13 op 17.	— met 23 op 12.
— 2 op 7.	— met 12 op dam 3.
— 30 op 35.	— met dam 3 twee op 5.
— 35 op 40.	— met 20 op 9.
slaat met 40 op 49 en wordt dam, doch geeft daarop het spel.	

(Aanwijzing van den 34. damzet.)

A speelt 36 op 42.

—— 3 op 8.

—— 19 op 24.

—— 12 op 17.

—— 2 op 7.

—— 26 op 31.

—— 31 op 36.

—— 36 op 42.

B slaat met 47 twee op 27.

—— met 39 op 30.

—— met 18 twee op 20.

—— met 23 op 12.

—— met 12 op dam 3.

—— met dam 3 twee
op 5.

—— met 20 op 9.

B, wat hij nu ook spele, moet met al de kracht van zijn spel aanzien, dat A onverhinderd op 47 spelen en daarmede dam behalen zal. B kan voorts, zoo hij dam 11 op 22, en van 22 op 31 speelt, terstond de dam van A opsluiten en het spel winnen.

(Aanwijzing van den 35. damzet.)

A speelt 12 op 16.

—— 34 op 38.

—— 26 op 32.

—— 25 op 29.

slaat met 20 drie tot
dam 49.

B slaat met dam 18 twee
tot op 11.

—— met 44 drie op 35.

—— met 37 twee tot 17.

slaat met dam 11 twee
tot op 25.

Vervolgens met dam 49 op 11 spelende, is de winst van A kennelijk genoeg, zonder verdere aanwijzing te behoeven.

(Aanwijzing van den 36. damzet.)

A speelt 29 op 35.	B slaat met 30 op 39.
—— 21 op 26.	—— met dam 43 op 21.
—— 12 op 16.	—— met dam 21 drie op 34.
—— 40 op 45.	—— met 49 op 40.
—— 14 op 19.	—— met 15 op 24.
slaat met 18 drie tot op dam 49.	

Om nu wijders het spel te winnen, zal A niet kwalijk doen, zoo hij op zijne beurt speelt 7 op 12, dam 49 op 11, van 11 op 2, van 2 op 7, van 7 op 3, en met 8 op 14.

(Aanwijzing van den 37. damzet.)

A speelt 26 op 32.	B slaat met 37 op 26.
—— 27 op 33.	—— met 38 op 27.
—— 15 op 19.	—— met dam 30 twee op 5.
—— 13 op 18.	—— met dam 5 op 23.
—— 34 op 39.	—— met 44 drie op 33.
slaat met 17 drie tot op dam 48.	

A kan tot voltooiing van zijne winst nu spelen met dam 48 op 44 en dan 7 op 13; of begeert hij met 40 een tweede dam te halen, zulks kan hij doen, door middel van 48 op 39 te plaatsens, en dan met 40 op 45 te gaan, mits dan alvorens 27 van B van zijne plaats verdreven te hebben; of wel, hij kan met 48 op 30 gaan, en op verscheidene wijzen met goed beleid zijne winst volbrengen.

(Aanwijzing van den 38. damzet.)

A speelt 4 op 8.

— 23 op 27.

— 29 op 34:

— 8 op 14.

— 9 op 15.

— met 12 op 16.

slaat met 18 drie tot op
dam 49.

slaat met dam 49 zes
tot op 2.

B slaat met dam 33 op 11.

— met dam 11 op 33.

— met 40 twee tot
op 20.

— met 38 op 29.

Ouverschillig is het, welke van
deze twee beurten het eerst ge-
speeld wordt.

— met 20 op 9.

— met 21 twee op 23.

— met 9 twee tot
op 7.

Speelt B nu met 43 op 38 en van 38 op 34, zoo moet A met dam 2 op 11, en van 11 op 16, vervolgens van 16 op 12 spelen, en dan dezelfde schijf van B najagen, tot wanneer die op 20 zal geraakt zijn; doch speelde B met 43 op 37, of met een zijner andere schijven, dan moet A zijn dam op de lijn tusschen 11 en 49 geplaatst houden.

Langs dezen weg kan A zijne winst niet verwaarloozen.

(Aanwijzing van den 39. damzet.)

A speelt 24 op 29.	B slaat met 35 op 24.
— 30 op 35.	— met 39 drie tot op 10.
— 37 op 43.	— met 48 op 37.
— 14 op 18.	— met 24 op 13.
— 9 op 15.	— met 10 op 19.
— 27 op 32.	— met 37 op 26.
— 11 op 16.	— met 21 twee tot op 23.
slaat met 8 vier tot op dam 50.	— met 26 op 17.
slaat met dam 50 vier tot op 48.	

Verkiest B. nu zijne schijf 49 af te geven, om met 31 op 26 te spelen, dan moet A daarop zich op 44 b geven, en de lijn tusschen 11 en 49 blijven bewaren; doch gebruikt B zijne schijf 49, om er mede te spelen, dan moet A zijne schijf 4 daartegen aanbrengen.

Wat B ook anderzins moge spelen, A zal gewis zulk een beslist spel niet verwaarloozen.

(Aanwijzing van den 40. damzet.)

A speelt 22 op 27.	B slaat met 33 op 22.
slaat met 17 op 26.	— met 23 twee tot op 8.
— met 19 op 28.	— met 34 twee tot op 14.
— met 25 twee tot op 43.	— met 48 op 37.
speelt 2 op 7.	— met 31 op 22.
— 7 op 13.	— met 8 op 17.
— 21 op 26.	— met 22 op 31.
— 15 op 19.	— met 14 op 25.
slaat met 20 drie tot	

op dam 49, en vervolgens nog twee tot op 4, waarna A het spel behoort te winnen.

(Aanwijzing van den 41. damzet.)

A speelt 12 op 16.

— 14 op 19.

— 7 op 13.

— 4 op 8.

— 15 op 20.

slaat met 20 drie dammen van B tot op dam 49.

B slaat met dam 47 op 31.

— met dam 11 op 22.

— met dam 22 twee tot op 25.

— met dam 31 op 4.

— met dam 4 drie tot op 45.

De verdere winst behoeft geene aanwijzing, zoo A slechts de schijf 44 van B, wanneer die op 39 en 35 mogt spelen, op 45 en 40 vervolgt, en dan dezelve met 27 vermeesterd.

(Aanwijzing van den 42. damzet.)

A speelt 40 op 45.

— 23 op 27

— 17 op 22.

— 30 op 35.

— 14 op 19.

slaat met 18 drie dammen tot op 49.

B slaat met 49 op 40.

— met dam 38 twee tot op 31.

— met dam 31 twee tot op 34.

— met 39 drie tot op 28.

— met dam 10 op 24.

Begeert A nu wijders dit spel te winnen, zoo behoort hij met een kundig overleg de positie der schijf-

ven van B zoodanig te winnen, dat hij eindelijk de-
zelve weet te bemagtigen.

Komt A hierin te kort, zoo laat hij tevreden zijn,
van zijn spel voor het minst *remise* te kunnen maken.

(*Aanwijzing van den 43. damzet.*)

A speelt 29 op 34.	B slaat met 38 op 29.
— 21 op 26.	— met 32 op 21.
— 12 op 17.	— met 21 twee tot op 23.
— 13 op 18.	— met 27 op 16.
slaat met 18 drie tot op dam 49.	B speelt 43 op 38.

A, wil hij nu aan B niet toelaten, om, door mid-
del van schijf 30, met eenen tweeslag naar dam te
gaan, speelt daarom met dam 49 op 22. B slaat met
16 de dam van A tot op 22.

A, nu twee schijven minder dan B hebbende, moet
alle verwachting, om zijn verlies te vermijden, ijdel
rekenen.

Had A zijn dam op 47 genomen, het was terstond
voor hem verloren, gelijk ie zien is; of wel, had A,
met zijnen dam op 49 geslagen hebbende, vervolgens
de schijf 43 van B niet tot aan 22, maar tot op 27
geslagen, het ware mede terstond voor hem kwijt ge-
weest, vermits B dan zijne schijf 37 op 33 zou spelen,
waarmede A hetzelfde nadeel gebeuren zou, als wan-
neer hij op 47 was gaan dam halen. In alle manieren
blijkt deze damzet voor A ongeraden te zijn; het be-
houd van zijn spel moet hij zoeken, gelijk ik in het
voorstel van dezen zet even aangeroord heb.

(Aanwijzing van den 44. damzet.)

<p>A speelt 2 op 6. — 40 op 45. — 17 op 23. — 15 op 19. — 13 op 18. — 16 op 22. slaat met 21 de dam van B op 12. — met 41 twee op 43. speelt 12 op 16. slaat met 6 vier tot op dam 48.</p>	<p>B slaat met dam 27 op 5. — met 39 op 50. — met dam 5 op 27. — met 25 op 14. — met 14 op 23. — met dam 27 op 16. — met 32 op 21. — met 48 op 37. — met 21 op 12.</p>
---	--

De verdere voltooiing en winst van het spel zal A zonder aanwijzing nu wel weten te vinden.

(Aanwijzing van den 45. damzet.)

<p>A speelt 21 op 26. — 29 op 35. — 9 op 14. — 10 op 15. — 35 op 39. — 2 op 7. — 15 op 19. slaat met 20 de drie dammen van B en wordt dam op 47.</p>	<p>B slaat met 32 op 21. — met 41 op 32. — met dam 3 twee tot 43. — met 47 op 36. — met dam 45 op 34. — met dam 21 op 3. — met dam 3 op 25.</p>
---	--

Het spel voorts te winnen, laat ik ter bevljting van A over.

150 XI. Hoofdst. *Aanwijzing der vijfzig partijen*

(*Aanwijzing van den 46. damzet.*)

A speelt 17 op 22.

— 13 op 18.

— 21 op 26.

— 12 op 17.

— 22 op 26.

— 30 op 35.

— 11 op 16.

slaat met 6 vier stuks

B slaat met dam 20 tot
op 43.

— met dam 5 twee
tot op 34.

— met 32 op 21.

— met 21 twee tot
op 23.

— met dam 43 op 21.

— met 39 op 30.

— met dam 21 tot
op 12.

en wordt dam op 50. A kan wijders, door middel van zijne schijf 1 op 11 te brengen, of wel door schijf 10 te laten werken, zijn spel besturen, zoodat hij hetzelfde, zonder meerdere aanwijzing, behoort te winnen.

(*Aanwijzing van den 47. damzet.*)

A speelt 19 op 24.

slaat met 15 twee op 35.

speelt 30 op 35.

— 10 op 15.

— 9 op 15.

— 23 op 28.

— 13 op 18.

slaat met 17 drie tot op
dam 46.

— met 8 op 19.

— met 19 op 28.

— met dam 46 op 33.

B slaat met 28 op 19.

— met 40 op 29.

— met 39 twee op 19.

— met 19 op 10.

— met 10 op 19.

— met 34 twee tot
op 14.

— met 14 op 23.

speelt nu 19 op 14.

— 29 op 24.

— 43 op 37.

slaat 38 twee tot 16 en
wint vervolgens het spel.

(Aanwijzing van den 48. damzet.)

A speelt 37 op 43. — 2 op 6. — 11 op 16. — 22 op 27. slaat met 17 op 26. — met 19 op 28. — met 13 op 22. — met 18 drie tot op dam 47.	B slaat met 48 op 37. — met dam 1 twee tot op 3. — met dam 3 op 21. — met 33 op 22. — met 28 op 17 (*). — met 34 op 23. — met dam 21 op 32.
---	--

Hoe dit spel door A verder te winnen zij, zal hij zonder aanwijzing zekerlijk volvoeren kunnen (*). Had B, in plaats van eerst met 28 op 17 te slaan, met dam 21 op 32 geslagen, dan had A inmiddels 5 op 9 gespeeld, waardoor hij dezelfde damslag behield.

(Aanwijzing van den 49. damzet.)

A speelt 31 op 36. — 20 op 25. — 23 op 27. — 12 op 16. — 13 op 17. — 22 op 26. slaat met 16 vijf tot op dam 49.	B slaat met 42 op 31. — met 29 op 20. — met 32 op 23. — met 23 twee tot op dam 1. — slaat met dam 1 op 23. — slaat met 31 op 22.
--	---

Wanneer B nu 37 op 32 mogt spelen, met oogmerk, om te zoeken, de dam van A te vermeesteren, dan moet A 21 tegen 32 afgeven, vervolgens zijn dam op 40, zijne schijf 7 op 12, zijn dam 40 op 2, zijne

152 XI. Hoofdst. *Aanwijzing der vijftig partijen.*

schijf 8 op 13, zijne schijf 3 op 8, zijn dam 2 op 7 en van 7 op 3 spelen, wel verstaande, dat hij zulks moet waarnemen in beurten, die hem daardoor aan geene nadeelen blootstellen. Wanneer de dam, op 3 geplaatst, dus aan weerskanten van het veld zijne werking kan doen, zal A ten minste behooren het spel *remise* te maken.

(*Aanwijzing van den 50. damzet.*)

A speelt 38 op 43.	B slaat met 47 op 38.
— 29 op 35.	— met dam 40 twee tot op 20.
— 24 op 29.	— met 20 op 34.
— 30 op 35.	— met 39 op 30.
— 19 op 24.	— met 28 twee tot op 8.
slaat met 17 drie tot op dam 50.	— met 26 of 8 twee op 6.
— met dam 50 tot op 1.	— met 21 op 12, of met 8 of 26 op 17.
— met dam 1 vier tot 41.	— op 17, of op 12.
— met dam 41 twee.	

De verdere winst zal A nu wel volbrengen kunnen,

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Aanwijzing van de honderd partijen of zetten, voorgesteld in het achtste Hoofdstuk.

(Aanwijzing van den 1. zet.)

A speelt 1 op 6.
— 6 op 12.
— 11 op 16.
— 2 op 6.

B speelt dam 14 op 23.
slaat met dam 23 op 1.
— met 21 op 12.
kan niet anders, dan 12
op 7 spelen.

slaat met 3 op 12, houdt de dam van B opgesloten en wint het spel.

Had B met dam 23, in plaats van op 1, op 6 geslagen, zijn verlies bleek dan nog duidelijker, naardien A dan 11 op 16 zou gespeeld hebben, waarna B met 21 op 12, en A daarop met 2, de dam van B, en vervolgens, naar beurt, de schijf 12 van B zou geslagen hebben. Men ziet uit deze eerste aanwijzing, hoe schadelijk het kan zijn eene schijf te willen vermeesteren, zoo lang men op de gevolgen niet gelet heeft.

Maar op welk eene wijze had B dan moeten spelen, zoo hij de winst van zijn spel hem niet had laten vergaauwen? Met dam 14 op 36 en van 36 op 31.

154 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

(Aanwijzing van den 2. zet.)

A speelt 18 op 23.

— 7 op 12.

— 32 op 37.

— 37 op 43.

— 43 op dam 47.

— 47 op 31.

— 31 op 36.

B slaat met 28 op 17.

— met 17 op 6.

, niet anders kunnende,
speelt 30 op 25.

speelt 25 op 19.

— 19 op 14.

— 14 op 9.

Waar zal B nu spelen?
Gaat hij op 4 dam halen,
dan speelt A met zijnen
dam op 9. Gaat B op 5
dam halen, dan speelt A
met zijnen dam op 41.

In beide manieren wordt het door A gewonnen. A had ook, toen hij op 43 stond, op 48 kunnen dam halen, mits hij dan van 48 op 26 en van 26 op 32 speelde, in welk geval hij verder zijn spel naar de voorgaande wijze zou ten einde gebragt hebben.

(Aanwijzing van den 3. zet.)

A speelt 32 op 36.

— 25 op 30.

— 33 op 38.

— dam 49 op 45.

slaat met 30 zes tot
op 10.

A speelt met 10 voort, tot
dat hij naar beurt op 24
zal gekomen zijn.

A slaat met 22 op 33.

A speelt 24 op 29.

B slaat met 21 twee tot
op 43.

— met 41 op 32.

Onverschillig is het, welke van
deze twee beurten het eerst gedaan
wordt.

slaat met 43 op 34.

— met 39 de dam
van A op 50.

speelt nu met 50 voort,
tot dat hij naar beurt
op 54 zal gekomen zijn.

B speelt 32 op 27.

— 34 op 28.

slaat met 28 op 37.

A speelt nu met 29 voort tot op 50, waar hij dam wordt. B inmiddels de middellijn overgaande, zoo moet A met zijnen dam van 50 op 17 en van 17 op 4 spelen.

Had B, toen A met zijne schijf op 24 gekomen was, in plaats van 32 op 27 te spelen, eerst 34 op 28, en dan met 32 op 27 gespeeld, zoo had A in dit geval hem laten slaan op 38, en dan met 22 zijn weg vervolgt tot op dam 47, wanneer A, met dien dam op 2 of 3 spelende, mede de schijf van B zou verhinderd hebben dam te bereiken. A wint dus naar beider wijzen het spel.

(Aanwijzing van den 4. zet.)

A speelt 11 op 16.

— 4 op 8.

— dam 3 op 16.

— 25 op 29.

— 15 op 19.

slaat met 19 vijf tot op
dam 48.

B slaat met 22 op 11.

— met dam 26 op 4.

— met 11 op 22.

— met 35 op 24.

slaat met dam 4 twee
tot op 43.

B kon nu wel vervolgen, door het afgeven van drie zijner schijven, eerst op 21, 26 en 32 zich geplaatst vinden, en daarna, door het afgeven van nog twee dier gemelde schijven, op de lijn tusschen 11 en 49 geraken. Nogtans, zoo A alsdan zijn dam op de middellijn houdt, ziet men de winst van zijn spel tot het laatste toe uitgevoerd.

156 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

(*Aanwijzing van den 5. zet.*)

A speelt 13 op 17. — 8 op 14. — 2 op 7. — 26 op 31. — 31 op 36. slaat met dam 48 drie tot op 24.	B slaat met 23 op 12. — met 9 op 18. — met 12 en rust op dam 3. — met dam 3 op 25. — met 41 op 32. — met 29 op 18.
--	--

A slaat met 20 drie tot op dam 49, vervolgens met dam 49 nog twee, en plaatst daarna de dam tusschen 10 en 46, waarmede het spel voor A gewonnen is.

(*Aanwijzing van den 6. zet.*)

A speelt 36 op 42. — 22 op 26. — dam 46 op 19. slaat met 4 op 15.	B slaat met 47 vier tot op 9. — met 21 op 32. — met 15 op 24. — met dam 10 tot 19.
--	--

A slaat met dam 30 zeven stuks van B, als: dam 19, schijf 12, dam 38, schijf 45, 24, 13 en dam 6; de overige winst ten einde te brengen, behoeft geene verdere aanwijzing.

(*Aanwijzing van den 7. zet.*)

A speelt 2 op 6. — 24 op 28. — dam 3 op 30. — 22 op 26. — 15 op 19. slaat met dam 30 vijf tot op 50.	B slaat met dam 34 tot op 1. — met dam 1 drie tot op 21. — met dam 21 op 3. — met 31 op 22. — met dam 3 op 25.
--	--

Verkiest B nu met 47 op 43 te spelen, dan speelt A eerst op 34 en dan op 38. Meermalen hebben wij reeds in dergelijke *positiën* aangetoond, hoe het spel verder te winnen zij.

(*Aanwijzing van den 8. zet.*)

A speelt 11 op 16.		B slaat met 22 op 11.
— 7 op 12.		— met 17 op 6.
— 29 op 34.		— met 38 twee tot
.		op 20.
slaat met dam 40 op 2.		

B kan nu niet anders spelen, dan met 31 of 41. Speelt hij met 31 op 26, dan moet A met 32 slaan, waarna B zijne schijf 41 daarop mede door A schielijk zal vermeesterd zien.

Speelt hij met 41 op 36, dan moet A die schijf mede met 32 slaan. B zal dan niet anders, dan met 31 op 26 spelen, waarna A dam gaat halen op 46, en met dien dam, eerst op 37 en dan op 26 of 21 spelende, vervolgens die schijf zal weten meester te worden. Niets meer blijft B dan overig, dan zijne schijf 20 te kunnen afgeven. Bij dit einde vindt B zich met eenen dam en drie schijven opgesloten, min of meer in de manier, als waarmede de zet No. 2 eindigt.

(*Aanwijzing van den 9. zet.*)

A speelt 20 op 25.		B slaat met 30 twee tot
— dam 46 op 15.		op 10.
— 18 op 24.		— met 10 op 19.
— 27 op 33.		— met 19 op 28.
— met dam 9 op 4.		— met 28 drie tot
		op 17.
		— met 41 op 32.

138 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

A slaat nu met dam 4 negen stuks van B, als: 8, 7, 6, 44, 45, 35, 17, 32 en 43.

A komt met dezen slag op 48. Speelt B nu 47 op 42, dan plaatst A zijn dam op 39, en houdt zich gestadig op de lijn tusschen 1 en 39; doch zoo B met 50 speelde, dan plaatst A zich op 37, en houdt vervolgens de lijn tusschen 10 en 46; dus blijft de winst van A verzekerd.

(Aanwijzing van den 10. zet.)

A speelt 22 op 26.	B slaat met 31 op 22.
— 23 op 28.	— met 33 op 24.
— 32 op 37.	— met 43 op 32.
— 34 op 38.	— met 44 op 33.
— 9 op 15.	— met 19 op 10.

slaat met 30 zes stuks tot op 8. B, met 50 spelende, bevindt, dat hij niet ontgaan kan, dezelve aan A te moeten geven, en het spel voor verloren te erkennen.

(Aanwijzing van den 11. zet.)

A speelt 8 op 13.	B slaat met 41 op 32.
— 11 op 16.	— met 12 op 21.
— 38 op 44.	— met dam 48 op 39.
— 24 op 28.	— met dam 39 vier tot op 24.
slaat met 18 drie dammen tot op 49.	

Wanneer B nu twee schijven mogt afgeven, met oogmerk, om te zien, of hij met zijne schijf 21 al verder en tot dam zou geraken kunnen, dan moet A op zijne hoede zijn, om aan B niet de gelegenheid te geven, als die na het slaan van A met 21 op 16 mogt

zijn gegaan, dat hij daarop een derde kan afgeven, om vervolgens met 16 op 12 te spelen, in welk geval het spel zou kunnen *remise* loopen. Bij voorbeeld, zoo B zijne vier schijven zal weten te plaatsen op 21, 26, 32 en 37, dan moet A, op 49 staande, nadat B 37 op 33 mogt gespeeld hebben, niet de twee schijven 33 en 26, maar de twee schijven 33 en 32 slaan, en wanneer A, op 11 staande, zien mogt, dat B, in de gemelde *positie*, 26 op 22 mogt spelen, dan moet A niet de twee schijven 22 en 32, maar de twee schijven 22 en 37 weg slaan. Wanneer A dit in acht neemt, kan hij, nadat B zijne twee schijven zal afgegeven hebben, veilig zich op de middellijn plaatsen, en zijne winst hem niet verhinderd zien.

(*Aanwijzing van den 12. zet.*)

A speelt 9 op 14.

— 33 op 38.

slaait met dam 48 vier
tot op 29.

speelt 30 op 35.

B slaait met 8 twee tot
op 10.

— met 34 op 43.

— met dam 50 op 1.

Speelt B nu op eene der losse ruiten tusschen 1 en 50, dan trekt A zijn dam op 20, waarmede A, gelijk duidelijk te zien is, het spel wint.

Speelt B met zijnen dam van 1 op 50, dan speelt A eerst zijne schijf 31 op 36, waardoor B twee moet slaan tot op 23. Vervolgens trekt A dan ook zijn dam op 20, waardoor hij in de gelegenheid komt, om twee te slaan tot op 1, en om dus, door den dam op 50 op te sluiten, mede het spel te winnen.

B, dit voorziende, zal daarom 41 op 36 spelen, waarna A met 31 op 42 slaait. B daarop vindt geene

160 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

andere gelegenheid, van met zijnen dam los te gaan, dan op 28 te spelen.

A speelt hierop 27 op 32. | B slaat met 28 op 46.

Waar nu B ook spelen mogt, zoo zal hij op eene der losse ruiten tusschen 15 en 46, of tusschen 9 en 41 moeten komen, in welk geval A zijn dam of op 20, of op 47 spelen, en daardoor insgelijks het spel winnen zal.

(*Aanwijzing van den 13. zet.*)

A speelt 3 op 7.

— 9 op 15.

— 25 op 29.

slaat met 30 drie tot
op 17.

speelt 2 op 7.

slaat met dam 21 vijf
tot op 40.

B slaat met dam 48 twee
tot op 23.

— met 19 op 10.

— met 34 op 25.

— met dam 23 twee
tot op 3.

— met dam 3 op 12
of 16.

B kan nu niet anders spelen, dan met 36 op 31 of 32. Speelt hij op 31, dan moet A met zijnen dam op 13, vervolgens op zijne beurt van 13 op 17, en wederom op 13 spelen. Speelt B op 32, dan moet A met zijnen dam op 18 spelen, en dus die schijf van B, tot wanneer dezelve op 21 zal geraakt zijn, najagen, in welk geval A zich op 7 bevinden zal.

B dan niet anders, als met 50 op 45 kunnende spelen, zoo speelt A daarop met zijnen dam op 12. B, geene andere of beter keuze vindende, speelt met 45 op 40, waarop A, zich op 7 plaatsende, de gelegenheid bekomt, een der twee gemelde schijven van B

te vermeersteren, en de overgeblevenen dan ook vervolgens te winnen, waarmede hij de winst van zijn spel ten einde brengt.

(Aanwijzing van den 14. zet.)

A speelt 8 op 14.	B slaat met 9 op 18.
--- 4 op 8.	--- met dam 22 op 4.
--- 16 op 22.	--- met dam 4 twee tot op 48.
--- dam 30 op 8.	--- met dam 48 op 30.
--- dam 3 op 21.	--- met dam 30 op 3.
--- 29 op 35.	--- met 40 op 29.
--- 6 op 12.	--- met dam 3 op 16.
slaait met dam 21 zeven stuks tot op 41.	

Wanneer B nu met 31 op 26 speelt, dan moet A met 11 op 16 spelen. Wijders moet A, na het spelen van B, met zijnen dam op 46, en dan van 46 op 42, en van 42 op 46 heen en weder spelen, tot zoo lang B zijne drie andere schijven geplaatst heeft op 29, 34 en 40. A moet alsdan met zijnen dam op 10 gaan. B, om te zoeken, of het mogelijk ware tot dam te geraken, zal dan zijne schijf 34 op 28 spelen, waardoor A twee schijven van B tot op 21 zal moeten slaan. B daarop met 29 op 24 spelende, zoo moet A, op zijne beurt, terstond zijn dam op 32 en vervolgens op 5 plaatsen. Dan, na het spelen van B, moet A, naar beurt, zijne schijf 16 tot op 26, doch niet verder brengen. Dit gedaan hebbende, speelt hij slechts met zijnen dam van 5 tot 41, en van 41 tot 5 heen en weder, tot wanneer B eindelijk gehouden wordt, op 5 dam te halen, die door middel van de schijf 26

terstond verloren gaat, en de winst van A ten einde brengt. Hetgeen in dezen zet eenige opmerking verdient, is, dat A van al zijne stukken niet meer als een dam overhoudt.

(*Aanwijzing van den 15. zet.*)

A speelt dam 35 op 29.	B slaat met 34 op 25.
— 14 op 19.	— met 25 op 14.
— 24 op 28.	— met dam 39 op 23.
— 26 op 32.	— met 27 op 36.
slaat met 16 drie tot op 9.	— met 15 en wordt dam op 4.
— met 31 op 42.	— met 47 op 36.
speelt 3 op 8.	— met dam 3 op 13.
slaat met dam 2 vijf tot op 31.	

Speelt B nu met 17 op 12, zoo speelt A 11 op 16, waardoor B tot op 21 moet slaan. A dan met zijnen dam op 42 spelende, zoo kunnen de twee schijven van B, 20 en 30, de lijn van 10 tot 46 niet overkomen, en de schijf 21 wordt door 1 tegengegaan.

Doch speelt B 17 op 13, dan slaat A met dam 31 tot 4. B kan dan niet anders, dan 30 op 25 spelen, waarop A met den dam op 9 speelt. B met 25 op 19 spelende, zoo speelt A met 9 op 5. B nu gewisselijk zoekende, om op 10 dam te halen, zoo heeft A inmiddels tijd, om zijne schijf 11 op 22 te brengen, en dan het spel te doen eindigen, in de manier, zoo als de dertiende zet ten einde gebragt is.

(Aanwijzing van den 16. zet.)

A speelt dam 29 op 24. ——— 19 op 24. ——— 38 op 43. ——— 16 op 22. ——— 1 op 6. slaat met 21 vier tot op 25. ——— met dam 40 vijf tot op 50.	B slaat met 18 twee tot op 20. ——— met 28 op 19. ——— met 47 op 38. ——— met 27 op 16. ——— met dam 12 op 1. ——— met 20 op 29.
--	---

De dam 1 van B hiermede opgesloten rakende, en B zijne schijf 13 niet kunnende spelen, zonder verloren te doen gaan, zoo bewijst zulks de volstreckte winst van A.

(Aanwijzing van den 17. zet.)

A speelt 14 op 19. ——— dam 5 op 23. slaat met 6 twee tot op 8. speelt 37 op 42. ——— met dam 20 op 4. ——— 10 op 15. slaat met dam 4 zes tot op 2.	B slaat met dam 28 twee tot op 4. ——— met 17 op 28. ——— met dam 4 twee tot op 31. ——— met dam 31 tot op 47. ——— met dam 47 op 20. ——— met dam 20 op 9.
--	--

Hoe dit spel verder door A te winnen zij, zal bij eenen kundigen speler geene verdere aanwijzing behoeven.

Niettemin, om hen, die daarin nog geene vaste behandeling tegen eenen sterken speler mogten hebben, eenigermate te hulp te komen, zal ik een der manieren, waarmede A zijn spel met overige winst kan ten einde brengen, hier ter neder stellen.

B, na het slaan van A, zal zekerlijk met 41 op 36 spelen. A speelt in dat geval met zijnen dam op 18. Mogt B nu zijne schijf 36 laten slaan, en daarop met een zijner twee andere schijven spelen, dan heeft A tijds genoeg, om inmiddels zijne schijf 1 op 17 te brengen, alvorens B op 5 kan dam halen; iets, hetgeen A niet benoodigd zou zijn, zoo hij, namelijk, zijne schijf 1 op 17 gebragt heeft, aan B te verhinderen.

Doch speelt B met 36 op 31, dan speelt A met zijnen dam 18 op 29, weet vervolgens met schijf 1 de schijf 31 van B te keer te gaan. A houdt dan wijders, bij het spelen der andere schijven van B, zich met zijnen dam op de lijn tusschen 29 en 47 *geposterd*.

Wijders, zoo B de schijf 41 nog eene poos liet staan, en liever verkoos, om terstond, na den grooten slag van A, met 50 op 45, of met 44 op 48 te spelen, dan speelt A zijn dam 2 ten eerste op 29, de lijn inmiddels bewarende tusschen 20 en 47, en met zijne schijf 1 de schijf 41 van B te keer gaande.

Eindelijk, speelde B, onmiddellijk na den slag van A, met 48 op 43, dan moet A met zijnen dam 2 op 6, vervolgens op 39, en met zijne schijf 1 tot op 11 gaan, en daarop met den dam de lijn van 1 tot 39 bewaren. Naar al deze manieren wint A het spel.

(Aanwijzing van den 18. zet.)

<p>A speelt 36 op 42. ——— 12 op 17. ——— 10 op 15. ——— 34 op 38. ——— 24 op 29. ——— 15 op 19. slaat met 9 vier tot op dam 49.</p>	<p>B slaat met 46 op 37. ——— met 13 twee tot op 31. ——— met 37 op 26. ——— met 43 op 34. ——— met 34 op 25. ——— met 25 op 14.</p>
--	---

Hoe A nu verder dit spel in zijne handen heeft, behoeft geene meerdere aanwijzing, dan dat hij met zijnen dam gestadig van 49 op 38 en van 38 op 49 speelt, tot zoo lang het B behaagt, twee zijner schijven af te geven, waarna A zich op de middellijn begeeft.

(Aanwijzing van den 19. zet.)

<p>A, om het spel te winnen, speelt eene onverwachte schijf, waarvan de reden, na de vijfde beurt van A, zich zal ontdekken; namelijk, 20 op 25. speelt 33 op 38. ——— 34 op 39. ——— 12 op 16. ——— 2 op 6. ——— 25 op 29. slaat met 40 vijf stuks tot op dam 47.</p>	<p>B slaat met 43 op 32. ——— met 44 op 33. ——— met 45 op 34. ——— met 22 op 11. ——— met 11 en wordt dam op 2. ——— met dam 2 twee tot op 35.</p>
--	--

166 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

A moet nu wijders op zijne beurt met dam 47 op 20 spelen. Speelt B dan 46 op 42, zoo plaatst A zijn dam op 15, en wint daarmede die schijf van B.

Mogt B 46 op 41 spelen, dan kan A niet heter spelen, gelijk reeds in eenige voorgaande zetten aangegeven is, dan op de lijn tusschen 20 en 47; doch zoo B 46 in het geheel niet speelde, dan behoort A, zoodra hij van 47 op 20 gespeeld heeft, zijne schijf 31 te spelen, en die volgens beurt op 41 te brengen. Dit zal genoeg ter aanwijzing voor A zijn, hoe hij zijn spel met verdere winst moet eindigen.

(*Aanwijzing van den 20. zet.*)

A speelt 3 op 7.	B slaat met 19 op 10.
— 24 op 29.	— met 33 twee tot op 35.
— 4 op 8.	— met 17 op 28.
— 9 op 15.	— met 10 op 19.
— 8 op 14.	— met 19 op 8.
— 7 op 13.	— met 8 op 17.
slaat met 12 vijf tot op 41.	

A moet nu, na het spelen van B, met 41 op 46 dam halen, doch die dam dan eene poos werkeloos houden, tot wanneer hij zijne schijf 6, volgens beurt, op 12, 17, 22 en 26 gebragt heeft, op welke laatste ruit die schijf dan rusten blijft. Weet B middelerwijl zijne vier schijven op 20, 25, 29 en 34 te brengen, waarna hij, door middel van twee derzelven te laten slaan, met 20 op 15 zal spelen, zoo moet A daarop terstond zijn dam op de lijn tusschen 5 en 41 plaatsen, en gestadig op die lijn van hoek tot hoek heen en weder spelen. B kan dan niet op 5 dam halen, of A

moet, door middel van zijne schijf 26 af te geven, het spel winnen.

(Aanwijzing van den 21. zet.)

A speelt 38 op 44.	B slaat met 48 op 39.
— 24 op 29.	— met 25 op 34.
— 16 op 22.	— met 27 op 16.
— 7 op 12.	— met 16 op 7.
— 17 op 22.	— met 26 op 17.
slaat met 23 drie tot op 14.	— met 34 op 23.
— met 18 drie tot op dam 47.	speelt 40 op 35.
speelt 14 op 19.	— 45 op 40.
— 19 op 24.	

Zoo A nu s'echts zorg draagt, om na het spelen van B die schijf 24 niet verder te brengen, dan zal hij, ook zonder verdere aanwijzing, met zijnen dam de schijven van B zoodanig weten te bedwingen, dat hij zijne winst zal zeker zien.

(Aanwijzing van den 22. zet.)

A speelt 14 op 19.	B slaat met 25 op 14.
— 34 op 38.	— met 43 twee tot op 25.
— 33 op 37.	— met 32 op 43.
— 12 op 16.	— met 11 op 22.
— 23 op 27.	— met 22 op 33.
— 24 op 29.	— met 25 op 34.
slaat met 39 drie tot op dam 48.	— met 50 op 39.
slaat met dam 48 zes tot op 10.	

168 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

A moet vervolgens niet anders spelen, dan van 10 op 46 en van 46 op 10, zoo nogtans, dat hij, wanneer B zijne drie schijven op 20, 29 en 40 zal geplaatst hebben, dan op 28 moet gaan. B eindelijk, na het afgeven van twee zijner schijven, met 20 op 15 spelende, zoo moet A daarop zich terstond meester maken van de lijn tusschen 5 en 41, opdat hij, zoodra B van 15 op 10 speelt, zijn dam op 5 zal kunnen en moeten plaatsen, ten einde door het opsluiten der schijf 10 het spel te winnen.

(*Aanwijzing van den 23. zet.*)

A speelt 7 op 12.	B slaat met 6 op 17.
— 31 op 36.	— met 32 op 41.
— 3 op 7.	— met dam 26 op 48.
— 7 op 13.	— met 17 twee tot op 19.
— 20 op 25.	— met 19 op 30.
— 35 op 40.	— met dam 48 op 35.
slaat met 40 vier tot op 16.	

B, even gelijk A, twee schijven over behoudende, moet nogtans zien, dat A, bij de vinding van zijnen slag, tevens in het oog heeft gehouden, dat hij met zijne twee schijven, 5 en 16, de overhand op de twee schijven van B, 30 en 41, behouden, en hunne vrije loop bedwingen zoude; want welke van die twee schijven B ook terstond na den slag van A spelen mogt, zoo speelt A, op zijne beurt, voorzeker eerst 5 op 9 tegen 30 van B aan, en inmiddels, wanneer B met 41 speelt, zijne schijf 16 tegen dezelve 41 aan, waarmede A zijne winst voltooid.

(Aanwijzing van den 24. zet.)

A speelt 37 op 42.	B slaat met 47 op 36.
— 11 op 16.	— met 12 op 21.
— 22 op 26.	— met 21 op 32.
— 18 op 24.	— met 29 op 18.
slaat met 23 op 14.	— met 32 op 23.
speelt 14 op 18.	— met 23 twee tot op 25.
slaat met 20 eene schijf en twee dammen, en wordt dam op 49.	speelt met 36 op 31.
— met dam 49 twee tot op 29.	— 31 op 26.
speelt met dam 29 op 13.	— 26 op 21.
— met 13 op 17.	— 39 op 35.

Nu weet A door het bestuur, met zijnen dam gehouden, de schijf 35 door 15 te keer te gaan, en met zijnen dam de schijf 21 magtig te worden.

Nogtans, had B, toen A op 49 tot dam geraakte, met zijne schijf 44 op 38 gespeeld, waardoor A twee tot op 41 zou hebben moeten slaan, dan zou A, op zijne beurt, met zijnen dam op 18 zich hebben moeten begeven, waardoor hij, in dat geval, zich ook van de winst van zijn spel zou hebben verzekerd gevonden.

(Aanwijzing van den 25. zet.)

A speelt 19 op 25.	B slaat met 20 twee tot op 18.
— 38 op 44.	— met 49 op 38.
— 28 op 33.	— met 38 op 27.
— 31 op 36.	— met 32 op 41.
— 16 op 22.	— met 17 op 26, of met 27 op 16.
slaat met 21 zes tot op 1.	

170 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

B nu niet anders, dan met 41 kunnende spelen, ziet weldra zich genoodzaakt, die schijf, en met die schijf het spel, aan A over te geven.

(*Aanwijzing van den 26. zet.*)

A speelt 31 op 36.	B slaat met 41 twee tot op 21.
— 22 op 26.	— met 21 op 32.
— 23 op 27.	— met 32 op 23.
— 9 op 15.	— met dam 10 op 19.
— 4 op 8.	— met dam 19 op 3.
— 12 op 17.	— met dam 35 twee tot op 44.

slaat met 17 vijf stuks van B tot op dam 48, en houdt aldaar vier schijven van B opgesloten, waarmede B het spel voor verloren geeft.

(*Aanwijzing van den 27. zet.*)

A speelt 32 op 36.	B slaat met 31 op 42.
— 39 op 44.	— met 48 op 39.
— 38 op 43.	— met 47 vier tot op 7.
— met dam 22 op 11.	— met 42 twee tot op 24.

slaat met dam 11 zeven stuks van B, als: dam 6, schijf 7, 24, 25, dam 15, schijf 14 en 39 tot op 50, waarmede A de winst van zijn spel voor voldongen houdt.

(Aanwijzing van den 28. zet.)

A speelt 26 op 32.	B slaat met 37 op 26.
— 16 op 22.	— met 26 op 17.
— 33 op 37.	— met 42 twee tot op 24.
— 9 op 14.	— met 18 op 9.
slaat met 29 twee tot op 7.	— met 20 twee tot op 40.
speelt 7 op 13.	— met 17 op 8.
slaat met dam 3 vier tot op 5.	

Wat B nu ook spelen mogt, zoo moet A, op zijne beurt, met dam 5 op 10 gaan, vervolgens op de lijn van 10 tot 37 heen en weder spelen, en wijders een dergelijk bestuur houden, als in de aanwijzing van den 22. zet aangetoond is; de winst van het spel zal A dan niet mislukken.

(Aanwijzing van den 29. zet.)

A speelt 28 op 34.	B slaat met 39 op 28.
— 19 op 24.	— met 28 twee tot op 10.
— 9 op 15.	— met 10 op 19.
— 18 op 24.	— met 19 op 28.
— 27 op 33.	— met 28 drie tot op 17.
— dam 20 op 4.	— met 41 op 32.

slaat met dam 4 negen stuks van B, als: 8, 7, 6, dam 44, dam 45, schijf 35, 17, 32 en 43, en komt met dit slaan op 48.

Speelt B nu met 47 op 42, dan moet A met zijnen dam op 39 gaan, en van 39 tot 1 heen en weder spelen.

172 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

Of zoo B met 50 en 45 speelde, dan moet A met zijnen dam op 37, en vervolgens op de lijn van 10 tot 46 over en weder spelen, wanneer hem de volle winst van het spel blijken zal.

(*Aanwijzing van den 30. zet.*)

A speelt 27 op 32.	B slaat met 36 drie tot 7.
— 26 op 32.	— met 37 op 26.
— 17 op 22.	— met 16 twee tot
	op 38.
— 28 op 34.	— 38 op 29.
— 19 op 25.	— 29 op 20.
— 10 op 15.	— 20 op 9.

slaat met dam 5 negen stuks van B tot op 17, of tot op 34.

Verkiest A tot op 17 te slaan, dan slaat hij drie schijven tot op 11, twee schijven en een dam tot op 29, en nog een dam en twee schijven tot 17, makende te zamen negen stuks.

Verkoos A met het slaan der negen stuks op 34 te komen, dan slaat hij drie tot op 49, drie tot op 13 en drie tot op 34; ook zou A nog op eene derde manier negen kunnen slaan tot op 31, doch dan zou hij zich aan de *remise* van het spel bloot stellen; derhalve tot op 17 of 34 geslagen hebbende, bewaart hij slechts de lijn tusschen 1 en 39, hetgeen zijne winst voltooid. Men kan in dezen zet opmerken, dat al de schijven en dammen van B op het bord blijven, tot wanneer A al zijne schijven heeft afgegeven, en niet meer als een dam overig houdt, die met eenen loop al zijne voornaamste tegenstrevers verjaagd, en vervolgen het veld zuivert.

(Aanwijzing van den 31. zet.)

A speelt 12 op 16.	B slaat met 21 op 12.
— 13 op 17.	— met 22 op 13.
— 34 op 39.	— met 45 op 34.
— 24 op 29.	— met 34 twee tot op 14.
slaat met 10 vier tot op 6.	— met 11 en wordt dam op 2 (*).
speelt dam 37 op 46.	— met dam 2 op 40.
— 30 op 35.	— met dam 40 twee tot op 42 (**).
slaat met dam 46 drie dammen tot op 31.	— met 32 op 27.
— met dam 31 drie	

schijven tot op 1. Vervolgens wordt A de winst van het spel toegestaan, dewijl B met zijne twee overgeblevene schijven eindelijk op de lijn, tusschen 1 en 50 gerakende, zich aan den dam van A moet overgeven.

(*) B, reeds twee dammen hebbende, verkrijgt nu nog een derde dam, waarin A de grondslag van zijn verlies zocht.

(**) Had B met dam 40 tot op 37 geslagen, dan had A met zijnen dam, in eenen loop, de zes stuks van B weggeslagen.

(Aanwijzing van den 32. zet.)

A speelt 39 op 44.	B slaat met 48 twee tot op 28.
— 8 op 14.	— met dam 9 drie tot op 16.
— 2 op 6.	— met 11 en wordt dam op 2.
slaat met 22 op 11.	— met 33 op 22.
speelt dam 25 op 30.	— met dam 2 op 35.
slaat met dam 30 zes	

Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst gedaan wordt.

stuks tot op 34. NB. B kan hier aan A niet voorstellen, dat hij zijne schijf 43 mede had moeten slaan, naardien het betoogd is, dat men niet mag overslaan; hetgeen alsdan zou plaats gehad hebben.

B, na het slaan van A, zekerlijk zijne schijf 43 op 37 spelende, zoo vervolgt A dezelve met zijnen dam, tot wanneer hij op 26 zal gekomen zijn, alwaar A dezelve met zijnen dam vermeesterd, en met dat slaan op 31 komt. A vervolgens zijn dam op 42 plaatsende, met oogmerk, om de lijn tusschen 10 en 46 te bewaren, weet daardoor de drie overige schijven van B in zijn bedwang te krijgen, en het spel alzo te winnen, gelijk zulks in de oplossing van verscheidene vorige zetten reeds aangetoond is.

(*Aanwijzing van den 33. zet.*)

A speelt 17 op 22.	B slaat met 26 op 17.
— 33 op 38.	— met 34 op 43.
— 25 op 29.	— met 24 op 35.
slaat met 30 op 39.	— met 45 op 34.
speelt 8 op 13.	— met 17 drie tot op 10.
— 9 op 15.	— met 10 op 19.
slaat met dam 3 zes tot op 1.	ziet zijn dam 50 opge- sloten en speelt daar- om 40 op 35.
speelt 20 op 25.	speelt, daartoe gedwon- gen, 35 op 30.

speelt 25 op 29, waarmede B, zijne schijf en dam aan A moettende overleveren, het verlies van zijn spel erkent.

(Aanwijzing van den 34. zet.)

A speelt 19 op 24.	B slaat met 28 drie tot 39.
— 12 op 16.	— met 21 drie tot 14.
— 4 op 9.	— met dam 22 twee tot op 15.

slaat met dam 20 zeven stuks van B, als: dam 15, dam 26, schijf 36, dam 37, dam 38, schijf 39 en 14, en komt met dit slaan op 3.

Om nu verder het spel te winnen, moet A, na het spelen van B, zijn dam op 12, daarna op 39, en vervolgens zijne schijf 40 op 45 plaatsen. Vindt A wijders goed, om met 45 een tweede dam te halen, zulks kan hij doen; dan, dit is niet benoodigd, zoo hij, op zijne beurt, zijn dam 39 op 30 trekt, waardoor B met 50 op 39 moet slaan, en hij (A) in de gelegenheid komt, twee schijven van B te slaan, en de overige twee schijven in bedwang te houden.

(Aanwijzing van den 35. zet.)

A speelt dam 9 op 5.	B slaat met dam 33 op 44.
— 1 op 6.	— met dam 12 op 1.
slaat met 3 op 12.	— met 17 op 6.
speelt 11 op 16.	— met 22 op 11.
— 13 op 17.	— met dam 23 op 12.
— 18 op 23.	— met dam 27 twee tot op 9.

slaat met zijnen dam 5 zeven stuks van B, als: dam 9, dam 25, dam 35, dam 44, dam 37, schijf 26 en dam 12, en komt door middel van dit slaan op 7.

B hierop met 29 op 25 spelende, zoo plaatst A, op zijne beurt, zijn dam op 24, die vervolgens de lijn bewaart tusschen 10 en 46, waarna A, in maniere, gelijk meermalen aangewezen is, het spel wint.

176 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

(*Aanwijzing van den 36. zet.*)

A speelt 29 op 35.	B slaat met 40 op 29.
— 3 op 7.	— met dam 12 drie tot op 48.
— 37 op 42.	— met dam 48 op 26.
— dam 6 op 11.	— met 41 op 32.

slaat met dam 11 zeven stuks van B, als: dam 16, dam 17, schijf 18, 29, dam 45, schijf 27 en dam 26, en komt door middel van dit slaan op 31.

A slaat met dam 31 twee tot op 15.	B wederom moet met 47 op 36 slaan.
— met dam 1 twee ook tot op 15.	B slaat met 10 op 19.

Wanneer B nu met 21 of 32 spelen mogt, dan plaatst A terstond daarop zijn dam op 28, en behoudt de lijn tusschen 1 en 39, waardoor de winst van A ten eerste blijkt; doch zoo B met 50 op 45 spelen mogt, hetgeen van drie slecht geplaatste schijven de beste is, dan speelt A insgelijks met zijnen dam op 28. B zal dan 45 op 40 spelen, waarna A met zijnen dam van 28 op 33 moet gaan; om aldus, op de lijn tusschen 11 en 49 blijvende, de twee schijven van B, thans op 21 en 32, te noodzaken, zich aan den dam van A eindelijk te moeten overgeven, en wat betreft de schijf van B, die op 40 mogt gekomen zijn, deze zal, wanneer A met 9 tegen 20 zal *gemoord* hebben, niet kunnen vermijden door de schijf 5 van A, als die op 19 zal gekomen zijn, vermeersterd te worden.

(Aanwijzing van den 37. zet.)

A speelt 32 op 36. — 12 op 16. — 13 op 17. — 23 op 27. — 14 op 18. slaat met 19 drie tot op 6. speelt 24 op 29. slaat met 40 drie tot op dam 49.	B slaat met 41 op 32. — met 21 op 12. — met 22 op 13. — met 32 op 23. — met 23 op 14. — met 11 en wordt dam op 2. — met dam 2 op 35.
---	---

Begeert A nu wijders, zonder zijne schijf 25 tot dam te brengen, het spel te winnen, zoo volgt hij het bestuur, hetgeen hij bij het einde van den 11. zet heeft waargenomen, en waarvan in de aanwijzing van denzelfden zet opgave gedaan is.

(Aanwijzing van den 38. zet.)

A speelt 18 op 23. — 17 op 22. — 31 op 36. — 7 op 12. — 34 op 38. — 10 op 15. slaat met 35 vijf tot op 42.	B slaat met 27 op 18. — met 16 op 27. — met dam 47 twee tot op 4. — met 6 op 17. — met 43 op 34. — met dam 4 twee tot op 29.
---	---

Hoe dit spel, voor het overige, door A te winnen zij, behoeft geene verdere aanwijzing.

(Aanwijzing van den 39. zet.)

A speelt 12 op 16.	B slaat met 21 op 12.
— 13 op 17.	— met 12 twee tot 14.
— 25 op 29.	— met 32 op 21.
slaat met 41 op 32.	— met 37 op 26.
speelt 15 op 19.	— met 14 op 25.
— 34 op 38.	— met 44 drie tot op 35.
slaat met 20 drie tot op dam 49.	

Zie, om wijders het spel te winnen, het laatste gedeelte der aanwijzing van den 11. zet.

(Aanwijzing van den 40. zet.)

A speelt 8 op 13.	B slaat met 17 twee tot op 19.
— 6 op 12.	— met 7 op 16.
— 32 op 36.	— met 42 twee tot op 22.
— 18 op 24.	— met 19 twee tot tot op 37.
— 5 op 10.	— met 22 op 33.
slaat met 10 vier tot op dam 48.	

B, om niet terstond het spel op te geven, speelt 16 op 11, waarna A met zijnen dam tot op 32 slaat. Speelde B nu hierop met zijne schijf 33 op 28, dan zou A, zich op 18 plaatsende, B terstond dwingen, om eene schijf te moeten verliezen, en om het spel voor verloren te verklaren. B zal daarom eerder met 40 op 35 spelen, in welk geval A zijn dam op 18 plaatsen moet. Dit noodzaakt B, om zijne schijf 35, wil hij die nog eene poos bewaren, op 30 te spelen. Nu speelt

A zijn dam op 24, waardoor hij de magt bekomt, om de schijf 33 van B te kunnen vervolgen; tot wanneer die, op 16 gekomen, door den dam van A vermeesterd wordt. Op welk eene wijze A dan verder de overige schijf van B weet meester te worden; is boven alle uitlegging heen.

(Aanwijzing van den 41. zet.)

A speelt 37 op 42.	B slaat met 46 op 37.
— 28 op 34.	— met 39 op 28.
— 40 op 45.	— met 49 op 40.
— 29 op 35.	— met 40 twee tot op 20.
— 19 op 24.	— met 28 op 19.
slaat met 14 op 25.	— met 20 op 29.
speelt 9 op 15.	— met 10 op 19.
— 8 op 13.	— met 17 op 8.
slaat met 3 acht stuks tot op 1.	

B, hierop met 41 tegen 1 van A moettende spelen, kan niet ontgaan, dezelve en met dezelve het spel aan A over te geven.

(Aanwijzing van den 42. zet.)

A speelt 10 op 15.	B slaat met 20 op 9.
— 18 op 23.	— met 28 op 17.
— 6 op 12.	— met 17 op 6.
— 24 op 28.	— met 33 twee tot op 15.
— 45 en wordt dam op 50.	— met 22 op 33.
slaat met 31 vier tot op 13.	— met dam 4 twee tot op 45.
slaat met dam 50 vier tot op 5.	

180 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

A wijders, na het spelen van B, met 41 op 46 dam halende, zal vervolgens, zonder verdere aanwijzing, het spel wel weten te winnen.

(*Aanwijzing van den 43. zet.*)

A speelt 7 op 12.	B slaat met 16 op 7.
— 10 op 15.	— met 9 op 20.
— 19 op 25.	— met 20 twee tot op 38.
— 27 op 33.	— met 38 twee tot 16.
— 17 op 22.	— met 16 op 27.
slaat met 32 vijf tot op 1.	— met dam 41 twee tot op 45.
slaat met dam 50 twee tot op 47.	

A, om nu verder het spel te winnen, moet de lijn van 20 tot 47 zoo lang bewaren, tot wanneer B twee van zijne schijven afgegeven heeft, waarna hij, op de lijn tusschen 10 en 46 heen en weder spelende, het spel in zijne handen zal zien.

(*Aanwijzing van den 44. zet.*)

A speelt 37 op 42.	B slaat met 41 op 32.
— 40 op 45.	— met 47 op 36.
— 33 op 38.	— met 34 op 43.
— 18 op 23.	— met 17 op 28.
— 19 op 24.	— met 28 twee tot op 8.
— dam 9 op 4.	— met dam 12 op 50.
slaat met dam 4 vijf tot op 1.	

Vervolgens, na het spelen van B, met 35 op 39 spelende, ziet A zijne winst voltooid.

(Aanwijzing van den 45. zet.)

A speelt dam 41 op 36. — 2 op 7. — 30 op 35. — 20 op 25. — 9 op 15. — 8 op 14. — 7 op 13. slaat met 3 vijf stuks tot op 32.	B slaat met 31 op 42. — met 22 op 31. — met 40 op 29. — met 29 op 20. — met 20 op 9. — met 9 op 18. — met 17 of 18 op 7 of 8.
---	--

Speelt B nu 31 op 26, dan speelt A 32 op 36, waarop B met 42 op 31, en A vervolgens met 21 op 32 moet slaan, dan behoudt B niet anders voor eene vrije schijf over als 50; doch met dezelve spelende, zal hij genoodzaakt zijn, dezelve aan de schijf van A, 10, wanneer die op 24 zal gekomen zijn, over te geven.

(Aanwijzing van den 46. zet.)

A speelt 34 op 38. — 23 op 28. slaat met 18 op 27. — met 41 twee tot op 43. speelt dam 6 op 11. slaat met dam 11 vijf tot op 4.	B slaat met 43 op 34. — met 34 op 23. — met 32 op 23. — met 47 op 38. — 21 op 32. <small>Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst gedaan wordt.</small>
--	---

Hoedanig A wijders met eenen dam en vijf schijven, tegen de overige vier schijven van B, het spel besturen moet, om hetzelfde te winnen, komt mij voor, geene aanwijzing te behoeven.

(Aanwijzing van den 47. zet.)

A speelt 24 op 29.	B slaat met dam 34 op 25.
— 32 op 36.	— met 41 op 32.
— 33 op 37.	— met 42 twee tot op 24.
— 17 op 22.	— met dam 39 twee tot op 26.
— 7 op 13.	— met dam 26 op 8.

slaat met dam 4 zeven stuks van B, als: dam 8, schijf 32, 43, 44, dam 25, schijf 24 en dam 6, en komt met dit slaan op 1.

B zal hierop zekerlijk met 21 op 16, en vervolgens 16 op 11 spelen. Inmiddels behoort A zijne schijf 3 op 7 te brengen, en vervolgens met den dam van 1 tot 50 heen en weder te spelen. Geraakt B eindelijk in de gelegenheid, om twee zijner schijven af te geven, en daardoor 11 op 6 te spelen, dan moet A daarop 7 op 12 spelen, hetgeen B verpligten zal, om met 6 op 17 te slaan, waarna A met zijnen dam zich plaatsen moet op de lijn tusschen 2 en 40. Wanneer nu B daarop met 17 op 12 zal gespeeld hebben, dan speelt A zijn dam op 2, waarmede hij zijn spel ziet voor gewonnen geven.

(Aanwijzing van den 48. zet.)

A speelt 28 op 33.

— 8 op 13.

— dam 45 op 49.

slaat met dam 49 vier
tot op 41.

speelt 21 op 26.

slaat met 4 op 15.

speelt 39 op 45.

— 26 op 32.

slaat met dam 41 drie
stuks en wint daarmede
het spel.B slaat met 27 drie tot
op 20.— met 17 drie tot
op 10.— met dam 32 op 5.
speelt 20 op 15.

— 15 op 9.

slaat met 10 op 19.

— met 50 op 39.

— met dam 5 op 36.

(Aanwijzing van den 49. zet.)

A speelt 33 op 37.

— 24 op 28.

— 5 op 9.

— 7 op 12.

— 8 op 14.

— 4 op 8.

— 11 op 16.

B slaat met 42 op 33.

— met 33 twee tot
op 15.

— met dam 32 op 5.

— met 16 twee tot
op 18.

— met 18 op 9.

— met dam 22 op 4.

— met 21 op 12.

slaat met dam 1 drie tot op 31, en houdt daarmede
twee dammen en vier schijven van B opgesloten.

(Aanwijzing van den 50. zet)

A speelt 8 op 14.

— 17 op 23.

— 32 op 36.

— 15 op 20.

— 20 op 25.

— 9 op 15.

B slaat met 19 op 8.

— met 28 op 17.

— met 41 drie tot
op 12.

— met 17 op 26.

— met dam 29 op 20.

— met dam 20 op 9.

slaat met dam 5 twaalf stuks van B, als: dam 9, schijf 24, dam 35, dam 45, dam 44, schijf 33, schijf 12, schijf 8, dam 34, dam 43, dam 42 en schijf 26, en komt met dit slaan op 22.

B zal nu 13 op 7 spelen, waarna A zijn dam op 13 plaatst, en dezelve door die schijf laat slaan. A wijders met 4 op 8 spelende, ziet het spel gewonnen.

(Aanwijzing van den 51. zet.)

A speelt 33 op 38.

— 23 op 27.

slaat met 41 twee tot
op 43.

speelt dam 6 op 11.

B slaat met zijnen dam 44
drie tot 15.

— met 32 op 23.

— met 47 op 38.

— met 21 op 32.

Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst gespeeld wordt.

slaat met dam 11 negen stuks van B, als 38, dam 45, 35, 25, 15, schijf 14, 23, 32 en dam 42, en komt met dit slaan op 47.

Hoe A wijders de winst van zijn spel heeft ten einde te brengen, behoeft geene verdere aanwijzing.

(Aanwijzing van den 52. zet.)

A speelt 14 op 19.	B slaat met 15 op 24.
— 34 op 38.	— met 43 op 34.
— 33 op 37.	— met 42 op 33.
— 17 op 23.	— met dam 31 op 42.
— 23 op 28.	— met 34 op 23.
— 13 op 18.	— met 23 of 24 op 13 of 14.
slaat met 8 vier stuks tot op dam 46.	

Speelt B, na het slaan van A, terstond 47 op 42, dan moet A drie slaan tot op 40, waarna B met 20 op 15 zal spelen. A dan op zijne beurt de dam op 18 plaatsende, zal na het spelen van B op 10, zich op 5 plaatsen, en daarmede het spel gewonnen zien; doch wanneer B na den vierslag van A niet verkoos, zijne drie schijven af te geven, maar een derzelve hier of elders speelde, zonder dat A behoeft te slaan, dan moet A eerst zijne schijf 4 op 9, en vervolgens met zijnen dam, op de lijn tusschen 15 en 46, heen en weder spelen, wanneer hem mede de winst van zijn spel schielijk blijken zal.

(Aanwijzing van den 53. zet.)

A speelt 35 op 39.	B slaat met 44 op 35.
— 13 op 17.	— met 22 op 13.
— 23 op 27.	— met 32 twee tot op 34.
— 21 op 26.	— met 31 op 22.
— 10 op 15.	— met 19 op 10.
— 20 op 25.	— met 29 op 20.
slaat met 40 zeven tot op 29.	

Wanneer A nu met zijne schijf 29 een dam zal ge-
haald hebben, zal hij door middel van dezelve, en met
behulp van zijne schijf 3, het spel wel weten te win-
nen. Bij het volgende beleid, daarin te houden, zal
hij zich niet kwalijk bevinden.

Zoodra B namelijk, nadat A zijn zevenslag zal uit-
gevoerd hebben, met zijne schijf 37 eerst op 33 en
dan op 28 mogt spelen, met oogmerk, om dezelve op
23 of 24 vervolgens te brengen, dan moet A zijne
schijf, die inmiddels op 39 zal gekomen zijn, aldaar
eene poos laten staan, en niet terstond tot dam gelei-
den. Hij moet alsdan alvorens zijne schijf 3 op 14
brengen, om de gemelde schijf van B tegen te gaan,
en te verhinderen, dat dezelve zich niet bij 10
voege, ten einde door dien weg te zoeken, om tot
dam te geraken. Zulk een bestuur houdende, zal A
de winst van zijn spel niet verwaarloozen, en mogt B
verkiezen, eene andere wijze van spelen te volgen,
dan zal hij niets ondernemen kunnen, of A zal zonder
aanwijzing terstond zien, op welk eene wijze hij hem
moet tegengaan.

(*Aanwijzing van den 54. zet.*)

A speelt 22 op 26.

— 31 op 36.

— 12 op 16.

— 34 op 39.

— 24 op 29.

slaat met 19 vijf tot
op dam 48.

— met dam 48 drie
tot op 3.

B slaat met 21 twee tot
op 43.

— met 41 op 32.

— met 11 op 22.

— met 45 twee tot
op 23.

— met 35 op 24.

— met 10 op 19.

B bemerkende, dat zijn spel terstond beslist is verloren te zijn, zoo hij 50 op zijne plaats laat staan, dewijl A in dat geval eerst 7 op 13, en dan zijn dam 3 op 12 brengen, en daarmede de middellijn bewaren zal, zoo zal B daarom zijne schijf 50 op 45 spelen, met oogmerk, hoewel vruchteloos, om te zoeken, of er ook kans mogt zijn, om tot dam te geraken. A moet alsdan insgelijks zijne schijf 7 op 13, en vervolgens zijn dam op 16 spelen.

Dus zal hij, door middel van de lijn van 11 tot 49 met zijnen dam te bewaren, de twee schijven 46 en 47 van B in bedwang houden, en door middel van zijne schijf 13 op 24 te brengen, de schijf 45 in zijnen loop te keer gaan, en dus mede het spel winnen.

(Aanwijzing van den 55. zet.)

A speelt 13 op 18.	B slaat met 36 op 27.
— 20 op 25.	— met 30 twee tot op 8.
— 12 op 16.	— met 39 op 30.
— 7 op 13.	— met 8 op 17.
— 18 op 24.	— met dam 10 op 28.
— 16 op 22.	— met 17 op 26, of met 27 op 16.
slaat met 21 vier tot op 43.	

Speelt B nu 44 op 38, dan zal A met zijne schijf 5 de schijf 30 van B, en met zijne schijf 2 de schijf 33 van B wel weten te keer te gaan, en laat B aan A de vrijheid, om met zijne schijf 43 dam te halen, dan zal A mede in geene bedenking behoeven te staan, op welk eene wijze hij zijn spel winnen moet.

(Aanwijzing van den 56. damzet.)

A speelt 13 op 17.	B slaat met 36 op 27.
— 28 op 34.	— met 39 op 28.
— 18 op 24.	— met 28 twee tot op 8.
— 29 op 35.	— met 40 twee tot op 20.
— 17 op 22.	— met 27 op 16.
— 6 op 12.	— met 16 op 7.

A slaat met 2 twee tot op 4, waardoor drie schijven en twee dammen van B opgesloten staan. Hoe A wijders, door middel van zijne twee schijven 1 en 30, de twee schijven van B, 41 en 50, zal noodzaken, zich aan hem over te geven, wijst zich als van zelve aan. Ofschoon B hierop nog eene poos zijne overige drie schijven en twee dammen aanschouwen mogt, het baat hem niet, maar vindt zich eindelijk genoodzaakt, zijn verlies te moeten erkennen.

(Aanwijzing van den 57. zet.)

A speelt 30 op 35.	B slaat met 39 op 30.
— 25 op 29.	— met 34 op 25.
— 24 op 29.	— met 25 op 34.
— 23 op 28.	— met 33 twee tot op 15.
— 2 op 6.	— met 32 op 23.
slaat met 17 drie tot op dam 48.	— met 26 op 17.
— met dam 48 vier tot op 47.	

B zal nu zekerlijk met 36 op 32 spelen, waarna A zijn dam op 38 plaatsen moet. Verkoos B daarop zijne schijf 30 op 25 te spelen, om vervolgens, nadat A de laatstgemelde schijf zal geslagen hebben, met 32 op 27

te spelen, dan zal A, door middel van wederom zijn dam op 38 te plaatsen, en de schijf 27 van B vervolgens na te jagen, welhaast die schijf vermeesteren.

Doch zoo B zijne twee schijven 30 en 32 staan liet, en met 31 op 26 speelde, dan behoort A, terwijl zijn dam voor als nu op 38 rusten blijft, met 14 op 19 te spelen. A wijders met zijnen dam van 38 op 49, en van 49 op 38 heen en weder spelende, zal mede het spel in zijn bedwang hebben; want zoo B dan 26 op 22 wilde spelen, met oogmerk, om, zoo A daarop tot op 11 sloeg, de twee schijven 21 en 32 af te geven, en dus de dam van A te bemagtigen, hetgeen aan B nog niets baten zou, dan kan A dit inzicht ook terstond verjijdelen, wanneer hij met zijnen dam slechts tot op 16 slaat.

(Aanwijzing van den 58. zet.)

A speelt 37 op 43.	B slaat met 48 op 37.
— 19 op 25.	— met 30 twee tot op 8.
— 9 op 14.	— met 20 twee tot op 18.
— 28 op 33.	— met 37 op 28.

slaat met 34 zeven tot 41, en ziet oogenblikkelijk daarna zijn spel gewonnen.

(Aanwijzing van den 59. zet.)

A speelt 20 op 25.	B slaat met 30 twee tot op 28.
— 16 op 22.	— met 27 op 16.
— 12 op 17.	— met 23 op 12.
— 7 op 13.	— met 8 op 17.
— 2 op 6.	— met 12 en wordt dam op 1.
slaat met 21 zes tot 41.	— met dam 1 op 45.
slaat met 40 en wordt dam op 49.	

190 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

A zal nu wjders, na het spelen van A, zijn dam op 27 plaatsen, en vervolgens de schijf 14 daardoor vermeesteren. Hoe A, voor het overige, met een dam en twee schijven drie schijven van B, want als B 46 spelen mogt, dan zou A een tweede dam halen, zal kunnen tegengaan en weten magtig te worden, heeft geene meerdere aanwijzing noodig.

(*Aanwijzing van den 60. zet.*)

A speelt 11 op 16.	B slaat met dam 38 op 11.
— 21 op 26.	— met dam 48 op 21.
— 31 op 36.	— met dam 47 op 31.
— 4 op 8.	— met dam 31 op 4.
— 3 op 7.	— met dam 21 op 3.
— 2 op 6.	— met dam 11 op 2.
— 5 op 9.	— met dam 4 op 15.
slaat met 10 op 19.	— met dam 3 op 25.
— met 20 op 29.	— met dam 2 op 35.
— met 30 twee en wordt dam op 48.	

Dus houdt A met dam 48 vier schijven van B opgesloten, en zoodra B met 46 op 42 speelt, dan haalt A met 41 op 46 een tweede dam, die spoedig genoeg de laatstgemelde schijf van B zal weten meester te worden, en het spel ten einde te brengen.

(*Aanwijzing van den 61. zet.*)

A speelt 32 op 37.	B slaat met 33 op 42.
— 31 op 36.	— met 42 op 31.
— 17 op 23.	— met 28 op 17.
— 2 op 7.	— met dam 13 op 2.
slaat met 22 twee tot op 4.	— met 31 twee tot op 11.
speelt 35 op 40.	slaat met dam 2 op 35.

A hierop de laatstgemelde dam van B wegslaande, ziet zijn spel gewonnen.

(Aanwijzing van den 62. zet.)

A speelt 31 op 36.	B slaat met 41 op 32.
— 23 op 27.	— met 32 op 23.
— 40 op 45.	— met 39 op 50.
slaat met 30 vier tot	— met 11 en wordt
op 6.	dam op 2.
speelt 9 op 14.	— met dam 2 twee
	tot op 9.
slaat met 5 zeven tot	speelt 33 op 27.
op 12.	

speelt 12 op 17, om schijf voor schijf te spelen.

A moet vervolgens met 20 de schijf 50 van B te keer gaan.

Speelde B 33 op 28, dan moet A, mede in dat geval, 20 tegen 50 van B aanspelen. Brengt B anderszins eene schijf op 22, dan moet A 12 op 16 en vervolgens 8 op 13 spelen; of verkoos B eene schijf op 19 te brengen, dan speelt A 8 op 14.

(Aanwijzing van den 63. zet.)

A speelt 7 op 13.	B slaat met 8 twee tot
	op 26.
— 30 op 35.	— met 40 op 29.
— 20 op 25.	— met 29 twee tot
	op 9.
— 3 op 8.	— met dam 14 op 3.
slaat met 5 twee tot	— met dam 3 op 30.
op 25.	
speelt 44 op 48 en wordt	— met dam 30 op 44.
dam.	

slaat met dam 48 acht stuks van B, als: dam 44, dam 24, dam 27, schijf 26, dam 16, schijf 28, schijf 43 en dam 42, en komt met dit slaan op 31.

Speelt B nu, na het slaan van A, 33 op 28, dan plaatst A zijn dam op 17, en vervolgt, op zijne beurt, die schijf, tot zoo lang dezelve vermeesterd is; doch speelt B 33 op 27, dan gaat A insgelijks met zijnen dam op 17, en bewaart vervolgens de lijn tusschen 1 en 39; ook zelfs, zoo B met 50 op 45 speelde, moet A zijn dam op 17 brengen, en daarop de lijn tusschen 1 en 50 bewaren. Zijne schijf 10 zal dan 50, en zijn dam de overige twee schijven van B weten magtig te worden.

(*Aanwijzing van den 64. zel.*)

A speelt 26 op 32.

— 9 op 14.

— met dam 11 op 2.

slaat met 44 twee tot
op 24.

— met dam 2 vijf
tot op 6.

B slaat met 37 drie tot
op 8.

— met 8 twee tot
op 28.

— met 33 op 22.

— met dam 48 twee
tot op 18, of 13, of 7,
hetgeen eenerlei is.

Na het spelen van B plaatst A zijn dam op 2 en vervolgens op 29, wanneer hij daarop, de lijn tusschen 20 en 47 bewarende, zijn spel eindelijk zal gewonnen zien.

(Aanwijzing van den 65. zet.)

A speelt 40 op 45. ——— 12 op 17. ——— 16 op 22. ——— 18 op 23. ——— 2 op 6. slaat met 21 twee tot op 23. ——— met dam 10 zeven tot op 4.	B slaat met dam 50 op 39. ——— met 23 op 12. ——— met 27 op 16. ——— met dam 34 op 17. ——— met 12 en ' wordt dam op 1. ——— met dam 1 twee tot op 15.
--	--

A behoudt wijders keuze genoeg, om het spel op verschillende wijzen, zonder verdere aanwijzing, te kunnen winnen.

(Aanwijzing van den 66. zet.)

A speelt 19 op 25. ——— 13 op 17. slaat met 18 op 7. speelt 6 op 12. ——— 7 op 13. slaat met 11 drie tot 42. speelt 41 op 46 en wordt dam.	B slaat met 20 op 29. ——— met 22 op 13. ——— met 29 op 18. ——— met 33 op 24. ——— met 18 twee tot op 16. ——— met 46 op 37.
---	--

A na het spelen van B wederom ongehinderd twee schijven slaande, zal wijders, zonder verdere aanwijzing, het spel wel weten te winnen, zoo hij voortgaat met nog een der schijven van B te vermeesteren, en vervolgens zijne schijven 1, 2 en 9 zoodanig in *postuur* brengt, mitsgaders zijn dam op 3, of elders, waar het behoort, weet te plaatsen, dat B zijne overige schijven spoedig zal moeten opofferen, en het spel aan A gewonnen geven.

(Aanwijzing van den 67. zet.)

A speelt 3 op 7.	B slaat met dam 22 op 4.
— 38 op 43.	— met 47 drie tot op 36.
— 7 op 12.	— met 6 op 17.
— 34 op 39.	— met 45 op 34.
— 10 op 15.	— met dam 9 op 20.
— 19 op 25.	— met dam 20 op 29.
slaat met 35 drie tot op 22.	— met dam 4 op 26.
— met 21 twee tot op 41.	

B zal nu zekerlijk met 42 op 37 spelen, waarna A dam zal halen op 46, ofschoon hij ziet, dat B, door middel van 49 op 45 te spelen, hem twee zal laten slaan tot op 39, ten einde de dam van A te bemagtigen; doch hoe weinig B dit baten kan, zal blijken, als A in dat geval, op zijne beurt, met 31 een andere dam gaat halen, die dan de winst wel zal ten einde brengen, door middel van zich op 2, of 3, of 4, naar gelang, dat B spelen zal, te plaatsen. Verkoos B met een zijner andere schijven te spelen, nadat A op 46 dam gehaald zal hebben, zoo zal A zien, dat het gemakkelijk genoeg is, om zonder aanwijzing eene manier van spelen te houden, waarmede hij insgelijks het spel winnen kan.

(Aanwijzing van den 68. zet.)

A speelt 29 op 35.	B slaat met 30 op 39.
— 19 op 25.	— met 20 op 29.
— 23 op 28.	— met 33 op 24.
— 13 op 18.	— met 24 drie tot op 11.
— 9 op 15.	— met 6 op 17.
— 8 op 13.	— met 17 twee tot op 19.
slaat met 15 zeven tot 22.	

A zal wijders zien, hoedanig hij met 22 de schijf 41 van B, en met 10 de schijf 50 van B zal weten tegen te gaan en eindelijk meester te worden.

(Aanwijzing van den 69. zet.)

A speelt 29 op 35.
 ——— 38 op 44.
 ——— 28 op 34.
 ——— 27 op 32.
 ——— 3 op 7.

slaat met 1 zes tot op 25.
 ——— met 25 op 14.

B slaat met 40 op 29.
 ——— met 49 op 38.
 ——— met dam 39 twee tot op 17.
 ——— met 36 op 27.
 ——— met 12 en wordt dam op 3, doch waarvan B kort genot zal hebben.
 ——— met dam 3 op 19.

Overtollig zou het zijn, aan A meerdere aanwijzing te doen, van hetgeen hij tot verdere winst spelen moet.

(Aanwijzing van den 70. zet.)

A speelt 37 op 43.
 ——— 38 op 44.
 ——— 40 op 45.
 ——— 19 op 25.
 ——— 29 op 34.
 ——— 4 op 8.

slaat met 2 zes tot op 44.
 ——— met 20 op 9.

B slaat met 48 op 37.
 ——— met 49 op 38.
 ——— met 50 op 39.
 ——— met 30 twee tot op 10.
 ——— met 39 twee tot op 17.
 ——— met 13, en rust voor een oogenblik op dam 4.
 ——— met dam 4 op 15.

196 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

A heeft nu eeniglijk met 44 dam te halen op 49, en dan de lijn tusschen 11 en 49 te bewaren, om voorts zijn spel te winnen.

(*Aanwijzing van den 71. zet*)

A speelt 31 op 36. — 34 op 38. — 22 op 27. — 12 op 16. — 13 op 18. — 24 op 29. slaat met 39 vijf tot op dam 46.	B slaat met 41 twee tot op 23. — met 43 twee tot op 25. — met 23 op 32. — met 11 op 22. — met 14 op 23. — met 25 op 34. — met dam 50 twee tot op 37 of 42.
--	---

slaat met dam 46 twee dammen tot op 4.

A vervolgens op zijne beurt 10 op 15 spelende, en wijders met zijnen dam de lijn tusschen 20 en 47 bewarende, zal weldra zijn spel gewonnen zien.

(*Aanwijzing van den 72. zet*.)

A speelt 18 op 23. — 21 op 26. — 12 op 16. — 13 op 17. — 4 op 8. — 10 op 15. — 25 op 30.	B slaat met 27 op 18. — met 31 twee tot op 11. — met 11 op 22. — met 22 op 13. — met 13 en wordt dam op 4. — met dam 4 op 20. — met dam 20 op 34.
--	---

slaat met 30 vier stuks en wordt dam op 46.

A, na het spelen van B, zal met zijnen dam nog een moeten slaan tot op 10, tenzij B zelve verkoos twee af te geven; vervolgens van 10 op 5 spelende, zal zich de weg wel laten vinden, langs welke A het spel winnen zal.

(Aanwijzing van den 73. zet.)

A speelt 24 op 29.	B slaat met 35 twee tot op 13.
— 37 op 43.	— met 38 op 47.
— 2 op 7.	— met 13 en rust op dam 2.
— 42 op dam 46.	— met dam 2 op 11.
— 12 op 16.	— met 11 drie op 42.

A slaat met dam 46 zeven stuks tot op 40.

Wanneer B nu na dezen slag met 47 op 42 speelt, dan moet A met dam 40 op 7 gaan, en speelt B dan 50 op 45, zoo plaatst A alsdan zijn dam 7 op 12, waarmede de winst van A door B zal erkend worden.

Doch liet B 50 staan en speelde 23 op 17, dan moet A zijne schijf 1 op 6 brengen, en vervolgens zijn dam, die dan op 7 staat, op 2 plaatsen, waarna A, de schijf 6 op 12 spelende, wel zien zal, hoe het spel te winnen zij.

Doch verkoos B, na den slag van A, niet met 47 op 42, maar terstond 23 op 17 te spelen, dan kan A, mits dat hij alvorens zijn dam 40 op 2 geplaatst heeft, met 32, zoo het vereischt werd, een tweede dam halen, hetgeen alsdan gemakkelijk genoeg is, om te zien, dat hij zijn spel winnen moet.

198 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

(*Aanwijzing van den 74. zet.*)

A speelt 29 op 35.

— 33 op 38.

— 39 op 44.

— 2 op 7.

slaat met 4 vier tot 44.

speelt 22 op 27.

slaat met 38 tot op
dam 47.

slaat met dam 47 drie
tot op 32.

B slaat met 40 twee tot
op 18.

— met 20 op 29.

Onverschillig is het, welke van
deze twee beurten het eerst geslagen
wordt.

— met 48 op 39.

— met 13 en rust op
dam 2.

— met dam 2 op 11.

— met dam 11 twee
tot op 33.

— met 49 op 38.

A wijders met zijnen dam tusschen 21 en 48 heen
en weder spelende, zal de winst van zijn spel spoedig
voltooid zien.

(*Aanwijzing van den 75. zet.*)

A speelt 14 op 18.

— 40 op 45.

— 20 op 25.

— 9 op 14.

— 19 op 25.

— 10 op 15.

slaat met 5 zes tot op 41.

B slaat met dam 2 twee
tot op 38.

— met 49 twee tot
op 29.

— met 29 op 20.

— met 20 twee tot
op 18.

— met dam 38 op 20.

— met dam 20 op 9.

Hoe A wijders met zijne schijf 30 de schijf 50 van B, en met 4 de schijf 42 van B zal weten tegen te gaan, zal zich van zelve aanwijzen.

(Aanwijzing van den 76. zet.)

A speelt 37 op 43.	B slaat met 48 op 37.
— 36 op 42.	— met 47 op 36.
— 19 op 25.	— met dam 20 op 29.
— 18 op 23.	— met dam 1 op 28.
— 30 op 35.	— met 39 op 30.
— 26 op 31.	— met dam 50 op 39.
slaat met 31 zes tot op 33.	

Hoe A thans overvloedige gelegenheid heeft, om het spel op verschillende manieren ten einde te brengen, zal geene meerdere aanwijzing behoeven.

(Aanwijzing van den 77. zet.)

A speelt 40 op 45.	B slaat met dam 50 op 39.
— 7 op 12.	— met 6 op 17.
— 11 op 16.	— met 22 op 11.
— 18 op 24.	— met 29 op 18.
— 19 op 24.	— met 28 twee tot op 10.
— 3 op 8.	— met 20 op 29.
— 9 op 15.	— met 10 op 19.
— 8 op 14.	— met 18 op 9, of 19 op 8.

slaat met 4 negen stuks tot op 13.

B niet anders, dan met 34 op 28 op 29 kunnende spelen, speelt A daarop 13 op 18, waarmede hij de winst van zijn spel besluit.

200 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

(*Aanwijzing van den 78. zet.*)

<p>A speelt dam 48 op 35. — 18 op 24. — 17 op 22. slaat met 21 op 12. — met 41 twee tot op 43. speelt 15 op 19. — 13 op 18. — 12 op 16. slaat met 6 vier en wordt dam op 50.</p>	<p>B slaat met 40 op 29. — met 29 twee tot op 27. — met 27 op 16. — met 32 op 21, — met 47 op 38. — met 25 op 14. — met 14 op 23. — met 21 op 12.</p>
---	---

A zal door de ondervinding der andere zetten het overige van zijn spel wel tot winst weten te brengen.

(*Aanwijzing van den 79. zet.*)

<p>A speelt 4 op 8. — 38 op 43. — dam 49 op 45. — 7 op 13. — 18 op 24. slaat met 20 drie dammen tot op dam 49. — met dam 49 zes tot op 2.</p>	<p>B slaat met dam 22 op 4. — met 48 op 37. — met 40 twee tot op 38. — met dam 4 twee tot op 45. — met 29 twee tot op 9. — met 9 op 20.</p>
---	---

Speelt B nu 30 op 25, om A met 19 op 30 te laten slaan, en speelt hij dan 20 op 15, zoo speelt A daarop zijn dam 2 op 18.

Doch zoo B, na den zesslag van A, niet met 30, maar met 50 speelde, dan moet A zijn dam 2 op 24 plaatsen, en daarop, naar beurt, op de lijn tusschen 33 en 46 heen en weder spelen, tot wanneer B met zijne schijf, die van 50 komt, tot op 29 zal genaderd zijn, dan moet A 19 op 25 spelen. B daarop met 30 op 19 slaande, zoo slaat A met zijnen dam op 10. Mogt B dan 29 op 24 spelen, om, nadat A daardoor twee tot op 6 zal geslagen hebben, 20 op 15 te spelen, dan speelt A van 6 op 23. B met 15 op 10 gespeeld hebbende, zoo speelt A zijn dam van 23 op 5, waarmede het spel ten voordeele van A eindigt.

(Aanwijzing van den 80. zet.)

A speelt 27 op 33.	B slaat met 38 op 27.
— 16 op 22.	— met 27 op 16.
— 6 op 12.	— met 17 op 6.
— 4 op 8.	— met 14 en wordt dam op 3.
slaat met 25 twee tot op 5.	— met 20 op 9.
— met 5 op 14.	— met dam 3 drie tot op 23, of 17, of 12.
speelt 30 op 35.	— met 40 twee tot op 18.
— 45 en wordt dam op 50.	— met den laatstge- melden dam op 45.

slaat met dam 50 negen stuks van B, als: dam 45, schijf 37, dam 36, schijf 26, 16, 6, 7, 18 en 43, en komt met dit slaan op 47.

Heeft A zulk een slag weten uit te voeren, hij zal

202 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

het overige wel weten ten einde te brengen; hij heeft zijn dam op 47 slechts te laten staan, en met schijf 10 tegen 49 aan te spelen.

(*Aanwijzing van den 81. zet.*)

A speelt 32 op 37.

— 30 op 35.

— 33 op 38.

— 4 op 8.

— 11 op 16.

B slaat met 43 op 32.

— met dam 48 op 30.

— met dam 20 op 43.

— met dam 30 twee tot op 21.

— met dam 21 vier tot op 22 en niet verder, want mag niet overslaan.

slaat met 17 drie tot op dam 48, en houdt aldaar zes schijven van B opgesloten.

(*Aanwijzing van den 82. zet.*)

A speelt 9 op 15.

— 18 op 24.

— 10 op 15.

— 27 op 33.

slaat met 21 drie tot 14.

— met 40 drie tot op dam 47.

— met dam 47 op 20.

B slaat met 20 op 9.

— met 28 twee tot op 8.

— met 9 op 20.

— met 38 twee tot op 16.

— met dam 5 twee tot 35.

— met 20 op 29.

A vervolgens op zijne beurt met schijf 36 een tweede dam halende, zal zijne verdere winst spoedig ten einde brengen.

(Aanwijzing van den 83. zet.)

A speelt 29 op 34.	B slaat met 39 op 28.
— 7 op 13.	— met 8 op 17.
— 15 op 19.	— met dam 14 twee tot 43.
— 9 op 15.	— met 23 op 14.
slaat met 32 drie tot op 1.	— met 41 twee tot 21.
speelt 30 op 35.	— met 47 op 36.
— 35 op 39.	— met dam 50 op 34.
— 15 op 19.	— met 14 op 25.
slaat met 20 drie tot op dam 47.	

B zal nu zijne schijf 36 door den dam 47 van A laten slaan tot op 31, waarna hij met 21 eerst op 16 en dan van 16 op 12 zal gaan. A moet dan inmiddels zijn dam op 13 plaatsen, en blijven tusschen 2 en 40.

Doch als B, 21 op 16 gespeeld hebbende, liever daarop verkoos 28 op 23 te spelen, dan moet A 1 op 6 spelen. Dit ook moet A doen, als B met 21 niet speelde, en eerder verkoos 28 op 18, of 19 naar beurt te brengen. In dat geval zal A met 1 21 van B, en met zijne schijf 5 en zijn dam de schijf 18 of 19 van B meester worden.

Eindelijk, wanneer B, na den drieslag van A, niet verkoos 36 te laten slaan, maar wel, om zelve daarmede te spelen, dan moet A met den dam 47 op 38, en vervolgens 5 op 9 en 1 op 6 spelen. Wanneer B het dan zoo ver brengen mogt, dat zijne schijf 28 op 7 mogt naderen, zoo behoort A 6 op 12 te spelen. B moet dan slaan met 7 op 16, en A zijn dam op de lijn tusschen 49 en 11 geplaatst vindende, slaat dan met dezelve de schijf van B op 11. De twee overige schijven van B, op de lijn tusschen 11 en 46 komende, moeten zich dan aan den dam van A overgeven.

204 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

(*Aanwijzing van den 84. zet.*)

<p>A speelt 38 op 43.</p> <p>— 19 op 25.</p> <p>— 28 op 34.</p> <p>— 1 op 6.</p> <p>slaat met 3 vier tot op 43.</p> <p>speelt 45 op dam 50.</p> <p>slaat met dam 50 drie tot op 48.</p>	<p>B slaat met 47 drie tot op 20.</p> <p>— met 20 op 29.</p> <p>— met 29 twee tot op 27.</p> <p>— met dam 12 op 1.</p> <p>— met 48 op 37.</p> <p>— met dam 1 op 45.</p>
---	---

Hoe A door de ondervinding van sommige vorige zetten, die in dezelfde manier ten einde loopen, dit spel verder winne, zal ik niet verder aanwijzen.

(*Aanwijzing van den 85. zet.*)

<p>A speelt 16 op 22.</p> <p>— 6 op 11.</p> <p>— 30 op 35.</p> <p>— 35 op 39.</p> <p>slaat met 43 vier tot op 25.</p> <p>speelt 8 op 13.</p> <p>— 15 op 19.</p> <p>slaat met dam 40 vijf tot op 46.</p>	<p>B slaat met 27 twee tot op 7.</p> <p>— met 36 op 27.</p> <p>— met 23 op 12.</p> <p>Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst gespeeld wordt.</p> <p>slaat met 34 op 45.</p> <p>— met 20 op 29.</p> <p>— met 7 op 18.</p> <p>— met 24 op 15.</p>
---	--

Vervolgens na het spelen van B, met 9 op 20 geslagen hebbende, zal A geene verdere aanwijzing be noodigd hebben, om zijn spel tot volkomene winst te brengen.

(Aanwijzing van den 86. zet.)

<p>A speelt 38 op 44. — 39 op 44. — 29 op 35. — 28 op 34. — 18 op 23. slaat met 36 op 27.</p>	<p>B slaat met 49 op 38. — met 48 twee tot op 30. — met 30 op 39. — met 39 twee tot op 17. — met 27 drie tot op 20. — met dam 22 twee tot op 15.</p>
--	---

slaat met dam 10 acht stuks van B, als: drie tot 21, drie tot 29 en twee tot 11.

A vervolgens zijn dam op 44 en van 44 op 39, en daarna zijne schijf 40 op 45 spelende, kan langs die wijze een tweede dam halen, en op die manier, verkiest hij zulks, het spel winnen.

(Aanwijzing van den 87. zet.)

<p>A speelt 4 op 8. — 34 op 39. — 6 op 12. — dam 7 op 16. — 8 op 13. — 29 op 34. — 13 op 17. slaat met 18 drie tot op dam 49. — met 10 op 19. — met dam 5 vier tot op 1.</p>	<p>B slaat met dam 44 op 30. — met dam 30 op 44. — met 17 op 6. — met 21 op 12. — met 32 op 21. — met 38 op 29. — met 12 op 23. — met dam 37 op 15. — met dam 36 op 9.</p>
---	--

Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst gespeeld wordt.

A vervolgens met 11 op 16 spelende, zal naar de overige winst van zijn spel niet lang behoeven te zoeken.

(Aanwijzing van den 88. zet.)

A speelt 14 op 19.	B slaat met 15 twee tot op 33.
— 35 op 39.	— met 44 twee tot op 24.
— 6 op 12.	— met 38 op 29.
— 13 op 18.	— met 24 op 13.
— 12 op 16.	— met 21 twee tot op 23.
slaat met 8 vier tot op dam 48.	— met 26 op 17.
— met dam 48 vier tot 49.	

A het spel tot zoo ver gebragt hebbende, zal de laatste hand daaraan wel weten te leggen, zonder behulp van verdere aanwijzing; hij behoeft slechts met zijnen dam 49 op 38, en van 38 op 49 heen en weder te spelen, tot dat B de twee ruiten 32 en 37 gedekt heeft. A zal dan wel zien, wat hij met zijne schijf 31 zal kunnen uitvoeren, hetzij een tweede dam te halen, of met zijnen dam op de eene of andere der schijven van B los te gaan; hij zorge slechts, dat B, door het afgeven van twee schijven, zijn dam niet vermeestere.

(Aanwijzing van den 89. zet.)

A speelt 33 op 37.	B slaat met 32 twee tot op 34.
— 27 op 32.	— met dam 36 drie tot op 5.
— 1 op 6.	— met 16 op 27.
— 6 op 12.	— met 49 op 38.
— 13 op 18.	Onverschillig is het, welke van deze twee beurten het eerst gespeeld wordt.
slaat met 17 vijf tot op 10.	— met dam 5 op 23.

A vervolgens 10 op 15 spelende, brengt daardoor 9 op 19; speelt B inmiddels met zijne twee schijven, dat zij op 23 en 27 komen, dan moet A met 19 op 24 spelen, waarna hij het slot van zijne winst duidelijk genoeg zal bemerken.

(Aanwijzing van den 90. zet.)

A speelt 40 op 45.	B slaat met 50 op 39.
— 18 op 24.	— met 29 twee tot op 7.
— 32 op 37.	— met 43 op 32.
— 30 op 35.	— met 39 op 30.
— 19 op 25.	— met 30 twee tot op 8.
— 9 op 14.	— met 20 twee tot op 18.
slaat met 23 drie tot op 12.	— met 32 op 23.

slaat met 17 drie tot dam 48, en houdt met dit slaan al de overige schijven van B opgesloten.

(Aanwijzing van den 91. zet.)

A speelt 17 op 22.	B slaat met 27 twee tot op 7.
slaat met 3 op 12.	— met 28 op 17.
— met 19 op 28.	— met 34 op 23.
— met 18 op 27.	— met 32 op 23.
— met 21 op 32.	— met 36 op 27.
— met 13 vijf tot op 24.	

A bereids drie schijven meer als B hebbende, kan nog eene vierde schijf winnen, door middel van 8 op 17 of 18 te brengen. Daarna gelegenheid vindende, om met zijne schijf 24 op 50 tot dam te geraken, waartoe 25 kan behulpzaam zijn, zal A het niet moeielijk zijn, om zijne overige winst te voltooien.

208 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

(*Aanwijzing van den 92. zet.*)

<p>A speelt 37 op 43. ——— 17 op 23. ——— 26 op 31. slaat met 31 twee tot op 33. speelt 20 op 25. slaat met 18 drie tot op dam 49. ——— met dam 49 twee tot op 31.</p>	<p>B slaat met 48 op 37. ——— met 28 op 17. ——— met 17 op 26. ——— met 38 op 27. ——— met 29 twee tot op 9. ——— met 9 op 18.</p>
--	---

Al ware het nu, dat A zijn dam verliezen mogt, zoo behoudt hij overtollige kans, om het spel verder te winnen.

(*Aanwijzing van den 93. zet.*)

<p>A speelt 38 op 44. ——— 32 op 37. ——— 18 op 24. ——— 12 op 17. ——— 22 op 26. ——— 11 op 16. slaat met 6 zes tot op 10.</p>	<p>B slaat met dam 39 op 48. ——— met 43 twee tot op 21. ——— met 29 op 18. ——— met 21 twee tot op 23. ——— met dam 48 op 21. ——— met dam 21 op 12.</p>
--	---

Heeft A het spel tot zoo ver gebracht, hij zal, door middel van 10 op 15 te spelen, het spel, zonder verdere aanwijzing, wel weten te winnen.

(Aanwijzing van den 94. zet.)

A speelt 29 op 34.	B slaat met dam 39 op 28.
— 20 op 25.	— met 43 op 34.
— 2 op 6.	— met dam 1 op 12.
— 40 op 45.	— met dam 50 op 39.
— 25 op 29.	— met 34 op 25.
— 3 op 8.	— met dam 4 op 13.
— 9 op 14.	— met 18 twee tot op 20.
slaat met 27 drie tot op 16.	— met 36 op 27.
speelt 16 op 22.	slaat met 27 op 16, of met dam 17 op 29.
slaat met 21 vier tot op 45.	

A wijders dam halende op 49, en vervolgens daarmede de lijn tusschen 11 en 49 bewarende, zal daardoor de drie schijven van B, 31, 46 en 47, spoedig magtig worden, en wanneer B met 25 begint te spelen, zoo laat A hem daarmede voortgaan, tot wanneer die schijf op 8 zal gekomen zijn, in welk geval A, door het spelen van 10 op 15, en door 20 tot op 9 te laten slaan, die twee schijven mede in zijne handen bekomen zal.

(Aanwijzing van den 95. zet.)

A speelt 29 op 34.	B slaat met dam 40 drie tot op 2.
— 34 op 38.	— met 15 op 24.
— 12 op 17.	— met 23 twee tot op 21.
— 8 op 13.	— met dam 2 op 18.
slaat met 14 drie tot op 43.	— met 48 op 37.
— met 38 twee tot op 16.	— met 21 op 12.

210 XII. Hoofdst. *Aanwijzing van honderd partijen*

slaat met dam 1 zes stuks van B, als: 12, 37, 36, dam 26, schijf 24 en dam 44, en komt met dit slaan op 48.

Te veel verscheidene manieren zijn er voor A nu open, door middel van welke hij zijn spel tot verdere winst kan leiden, dan dat ik zulks zou behoeven aan te wijzen.

(*Aanwijzing van den 96. zet.*)

A speelt 22 op*27.	B slaat met 33 op 22.
— 11 op 16.	— met' 22 op 11.
— dam 45 op 39.	— met 34 op 45.
— 35 op 39.	— met 45 op 34.
— 25 op 29.	— met 34 op 25.
— 40 op 45.	— met 49 op 40.
— 30 op 35.	— met 40 op 29.
— 18 op 24.	— met 29 twee tot op 9.
slaat met 4 vier tot op 42.	— met dam 46 twee tot op 6.
— met dam 1 drie tot op 21.	

Speelt B nu 25 op 19, dan speelt A 8 op 14, en houdt wijders, na dat over en wederslaan, zijn dam op de lijn tusschen 21 en 48.

Speelt B 25 op 20, dan moet A 8 op 14 spelen, in welk geval B zekerlijk met 20 op 15 zal gaan, waarop A 3 op 8 moet spelen. Speelt B wijders 15 op 9, dan trekt A zijn dam op 3. B geslagen hebbende tot op 18, zoo speelt A 8 op 13, wanneer B op 7 slaan moet, en A daarop met dam 3 tot 21 slaat; de winst van A zal dan duidelijk genoeg blijken.

(*Aanwijzing van den 97. zet.*)

A speelt 7 op 12. — 22 op 26. — 30 op 35. — 40 op 45. — 29 op 34. — 16 op 22. slaat met 18 drie tot op dam 49. — met 14 drie tot op 45.	B slaat met 32 op 21. — met 21 op 32. — met 19 drie tot op 50. — met 50 op 39. — met 38 op 29. — met 27 twee tot op 7. — met 7 op 18.
--	---

A na het spelen van B op 50 dam halende, zal met behulp van zijne twee dammen geene andere hulp, tot verdere winst van zijn spel, benooidigd hebben.

(*Aanwijzing van den 98. zet.*)

A speelt 12 op 16. — 20 op 25. — 11 op 16. — 7 op 12. — 29 op 34. — 38 op 44. — 9 op 15. slaat met 35 zeven tot op 44.	B slaat met dam 21 twee tot op dam 1. — met dam 28 op 45. — met 22 op 11. — met 17 op 6. — met dam 45 op 28. — met 49 op 38. — met 18 drie tot op 29.
--	---

Speelt B nu een zijner drie schijven, 41, 46 en 47, dan moet A met 44 op 48 dam halen; doch speelde B, in plaats van dien, 23 op 17, dan moet A 8 op 13 spelen. B met 23 op 18 spelende, zoo moet A alsdan ook dam halen op 48. Te veel ondervinding heeft A reeds uit verscheidene vorige zetten, om niet zonder verdere aanwijzing het spel ten einde, en de winst aan zijne zijde te brengen.

(Aanwijzing van den 99. zet.)

A speelt 38 op 44.	B slaat met 49 drie tot op 16.
— 30 op 35.	— met dam 48 op 30.
— 14 op 19.	— met dam 30 twee tot op 5.
— 7 op 12.	— met 16 twee tot op 18.
— 8 op 14.	— met 18 op 9.
— 6 op 12.	— met dam 21 op 7.

slaat met dam 3 twee tot op 48, en houdt een dam en acht schijven van B opgesloten.

(Aanwijzing van den 100. zet.)

A speelt 36 op 42.	B slaat met 47 twee tot op 27.
— 37 op 42.	— met 46 op 37.
— 28 op 33.	— met 27 twee tot op 29.
— 21 op 26.	— met dam 4 op 31.
— 7 op 13.	— met dam 31 twee op 19.
slaat met 15 drie tot op 44.	— met dam 49 twee tot op 7.
— met dam 3 twee tot op 50.	— met 1 een op 12, of 17, of 23.
— met dam 50 tot op 1.	

Zoodra nu B 25 op 19 speelt, dan speelt A 9 of 10 op 15. Voor het overige zal A met zijnen dam de drie andere overgeblevene schijven van B wel weten te vermeesteren.

T A F E L

DER

VIJFTIG DAMZETTEN,

voorkomende in het zevende Hoofdstuk.

Damzet, schijven, tegen schijven, dammen.

(N ^o . 1)	7	. .	5 . . .	2.
(2)	7	. .	6 . . .	3.
(3)	8	. .	6 . . .	1.
(4)	8	. .	7 . . .	1.
(5)	8	. .	14
(6)	9	. .	7 . . .	2.
(7)	9	. .	8 . . .	2.
(8)	9	. .	5 . . .	2.
(9)	9	. .	18 . . .	1.
(10)	10	. .	12
(11)	10	. .	8 . . .	1.
(12)	10	. .	5 . . .	2.
(13)	10	. .	6 . . .	2.
(14)	10	. .	4 . . .	2.
(15)	10	. .	6 . . .	3.
(16)	10	. .	6 . . .	3.
(17)	10	. .	9 . . .	3.
(18)	10	. .	7 . . .	5.
(19)	11	. .	12
(20)	11	. .	12
(21)	11	. .	9 . . .	1.
(22)	11	. .	9 . . .	1.
(23)	11	. .	10 . . .	1.
(24)	11	. .	11 . . .	1.
(25)	11	. .	7 . . .	2.
(26)	11	. .	12 . . .	2.
(27)	12	. .	11 . . .	1.
(28)	12	. .	6 . . .	2.
(29)	12	. .	7 . . .	2.
(30)	12	. .	7 . . .	2.
(31)	12	. .	8 . . .	2.
(32)	12	. .	12 . . .	2.
(33)	12	. .	18 . . .	1.
(34)	12	. .	12 . . .	4.
(35)	13	. .	7 . . .	2.
(36)	13	. .	7 . . .	2.

Tafel der vijfzig damzetten.

Damzet, schijven,		tegen schijven, dammen.	
(N ^o . 37)	13	. . .	8 2.
(38)	13	. . .	10 2.
(39)	13	. . .	10 2.
(40)	13	. . .	11 2.
(41)	13	. . .	6 3.
(42)	13	. . .	8 3.
(43)	14	. . .	14
(44)	14	. . .	12 1.
(45)	14	. . .	6 3.
(46)	14	. . .	6 3.
(47)	17	. . .	17
(48)	17	. . .	13 2.
(49)	18	. . .	19
(50)	18	. . .	12 4.

T A F E L

DER

HONDERD PARTIEN OF ZETTEN,

voorkomende in het achtste Hoofdstuk.

Zetten, schijven, damm.		tegen schijven, damm.	
(N ^o . 1)	4	1 1.
(2)	5	4 1.
(3)	6 1	. . .	6 2.
(4)	6 1	. . .	9 2.
(5)	6 1	. . .	7 3.
(6)	6 2	. . .	8 3.
(7)	7 1	. . .	5 3.
(8)	7 1	. . .	7 1.
(9)	7 2	. . .	8 3.
(10)	8	8 1.
(11)	8	4 3.
(12)	8 1	. . .	5 3.
(13)	8 1	. . .	7 4.
(14)	8 2	. . .	7 4.
(15)	8 2	. . .	8 4.
(16)	8 2	. . .	5 6.

Tafel der honderd partijen of zetten.

Zetten . schijven , damm.	tegen schijven , damm.
(N ^o . 17) 8 . . . 2	. . . 4 . . . 7.
(18) 9 7 . . . 1.
(19) 9 8 . . . 1.
(20) 9 8 . . . 1.
(21) 9 11 . . . 1.
(22) 9 11 . . . 1.
(23) 9 4 . . . 2.
(24) 9 6 . . . 2.
(25) 9 7 . . . 2.
(26) 9 7 . . . 2.
(27) 9 8 . . . 2.
(28) 9 . . . 1	. . . 8 . . . 2.
(29) 9 . . . 1	. . . 9 . . . 2.
(30) 9 . . . 1	. . . 10 . . . 2.
(31) 9 . . . 1	. . . 10 . . . 2.
(32) 9 . . . 1	. . . 10 . . . 2.
(33) 9 . . . 1	. . . 6 . . . 3.
(34) 9 . . . 1	. . . 7 . . . 4.
(35) 9 . . . 1	. . . 6 . . . 8.
(36) 9 . . . 2	. . . 10 . . . 5.
(37) 10 11
(38) 10 5 . . . 2.
(39) 10 6 . . . 2.
(40) 10 6 . . . 2.
(41) 10 7 . . . 3.
(42) 10 6 . . . 5.
(43) 10 . . . 1	. . . 11 . . . 1.
(44) 10 . . . 1	. . . 7 . . . 2.
(45) 10 . . . 1	. . . 7 . . . 2.
(46) 10 . . . 1	. . . 9 . . . 3.
(47) 10 . . . 1	. . . 9 . . . 3.
(48) 10 . . . 1	. . . 4 . . . 4.
(49) 10 . . . 1	. . . 6 . . . 4.
(50) 10 . . . 1	. . . 6 . . . 7.
(51) 10 . . . 1	. . . 10 . . . 7.
(52) 11 9 . . . 1.
(53) 11 11 . . . 1.
(54) 11 11 . . . 1.
(55) 11 6 . . . 2.
(56) 11 7 . . . 2.
(57) 11 10 . . . 2.
(58) 11 7 . . . 3.

Tafel der honderd partijen of zetten.

Zetten, schijven, damm.	tegen schijven, damm.
(N ^o . 59) 11 9 . . . 3.
(60) 11 5 . . . 4.
(61) 11 6 . . . 4.
(62) 11 10 . . . 4.
(63) 11 8 . . . 6.
(64) 11 9 . . . 3.
(65) 11 . . . 1	. . . 11 . . . 3.
(66) 12 10 . . . 1.
(67) 12 7 . . . 2.
(68) 12 8 . . . 2.
(69) 12 9 . . . 2.
(70) 12 9 . . . 2.
(71) 12 10 . . . 2.
(72) 12 6 . . . 3.
(73) 12 8 . . . 3.
(74) 12 12 . . . 3.
(75) 12 5 . . . 4.
(76) 12 6 . . . 4.
(77) 12 7 . . . 4.
(78) 12 . . . 1	. . . 8 . . . 3.
(79) 12 . . . 1	. . . 7 . . . 6.
(80) 13 14 . . . 1.
(81) 13 9 . . . 2.
(82) 13 12 . . . 2.
(83) 13 6 . . . 3.
(84) 13 11 . . . 3.
(85) 13 . . . 1	. . . 11 . . . 4.
(86) 13 . . . 1	. . . 9 . . . 5.
(87) 13 . . . 2	. . . 10 . . . 4.
(88) 14 13 . . . 1.
(89) 14 8 . . . 2.
(90) 14 11 . . . 2.
(91) 14 12 . . . 2.
(92) 14 9 . . . 3.
(93) 14 7 . . . 4.
(94) 14 6 . . . 6.
(95) 14 11 . . . 6.
(96) 14 . . . 2	. . . 10 . . . 4.
(97) 15 11 . . . 2.
(98) 15 10 . . . 5.
(99) 15 . . . 1	. . . 8 . . . 3.
(100) 15 . . . 1	. . . 6 . . . 5.

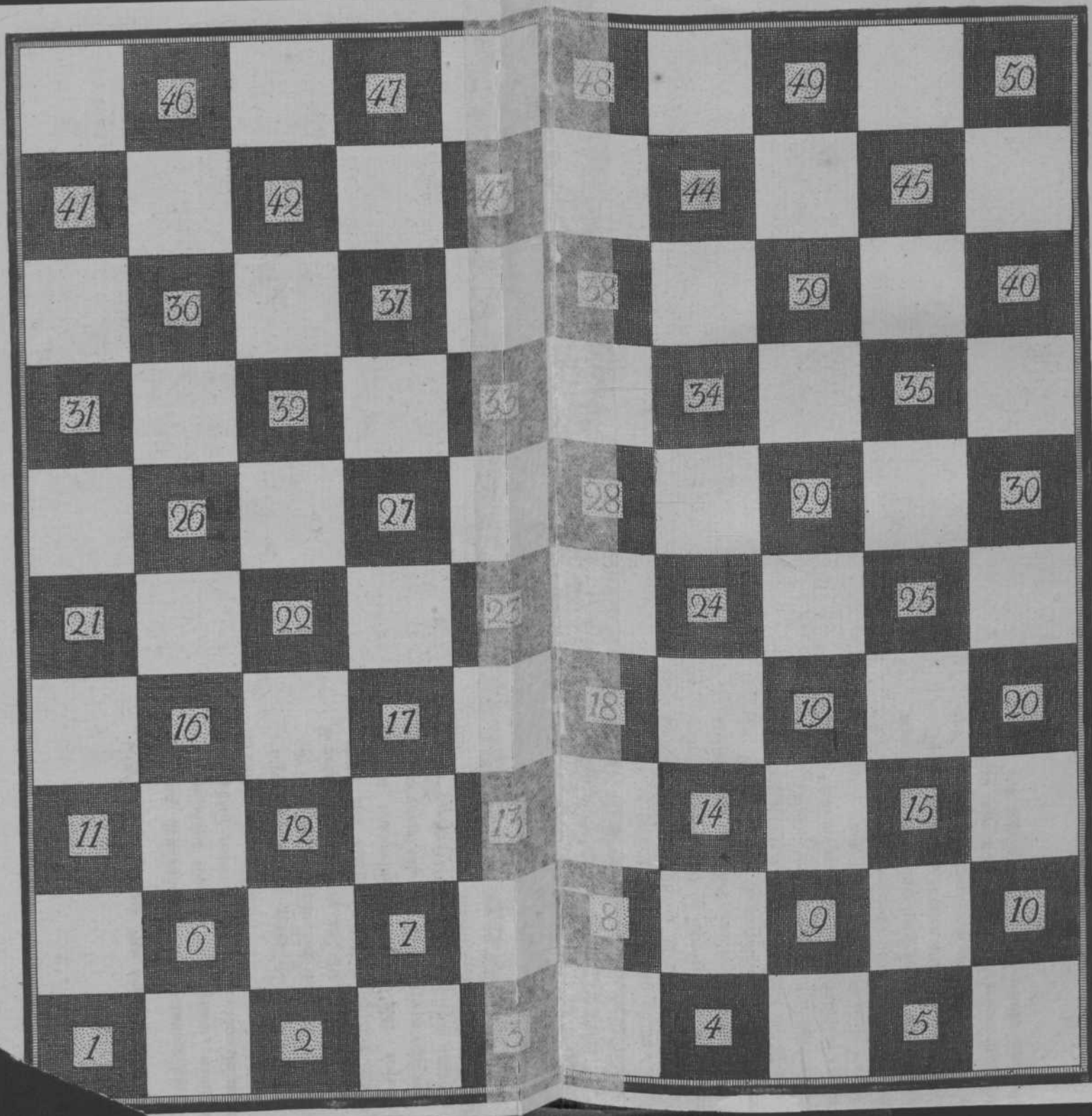
AAN DEN LEZER.

Dit voor de beoefenaren van het damspel belangrijke werk afgedrukt zijnde, ontving de uitgever, op eene voor hem vereerende wijze, de volgende aanmerking, omtrent de 40. damzet, voorkomende in de voorstelling van 50 partijen, zie pag. 85 en 146, welke damzet, door den kundigen Heer E. VAN EMBDEN als winnend voor A opgegeven, bij ervaring van den vermaarden kenner, de Heer A. DE HEER, is gebleken remise te zijn. Deze opgave is als volgt: Als B, nadat A de damzet op 49 gedaan heeft, 37 op 32 speelt, dan staat het aan A, of hij, behalve schijf 44, 32 of 17 slaat; slaat hij 32, dan gaat B met schijf 17 naar dam, en het spel is remise; slaat hij daarentegen schijf 17, dan speelt B 31 op 26; A slaat met zijnen dam op 31; B speelt 32 op 26, en het spel is mede remise.

De tweede aanmerking is omtrent de opgaaf van den 98. damzet, zie pag. 122 en 211, waarin voorkomt: B heeft 10 schijven op 17, 18, 22, 23, 27, 41, 46, 47, 49 en 50, en 5 dammen op 21, 26, 28, 36 en 37, en in bedenking wordt gegeven, of het niet beter ware: B heeft elf schijven op 17, 18, 22, 23, 25, 27, 41, 46, 47, 49 en 50, en 4 dammen op 21, 28, 36 en 37.

En eindelijk eene kleine teregtwijzing. Op bladz. 154, de vierde regel van onderen, staat 54, moet zijn 34.

De uitgever achtte zich verplicht, deze belangrijke aanmerking de lezer bekend te maken.

- 45

- 35

- 25

- 15

- 5

+ 5

+ 15

+ 25

+ 35

+ 45